

JOURNAL OF ISLAMIC AND CONTEMPORARY ISSUES

มนารอ : วารสารประเด็นอิสลามร่วมสมัย

منارا : مجلة قضايا إسلامية معاصرة

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567

Vol. 5 No. 1 January - June 2024

บทความวิจัยฉบับภาษาไทย

การพัฒนากิจกรรมการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5 WIH ร่วมกับสื่อยูทูป (YouTube) รายวิชาอัลอิลลาฮ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ฟาติมะห์ มะมิง / มุหำมัดสุไหมี เสงยามา / พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ / มูฮัมหมัด เนสะและ (1-16)

การพัฒนากิจกรรมการอ่านอัลกุรอานแบบกัรออาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวสำหรับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง

นุสรีมะห์ มูซอ / อับดุลรอแม สุหลง / มุหำมัดสุไหมี เสงยามา (17-34)

การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการโปรแกรมการศึกษาแบบดั้งเดิม (TSP) ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอธวัชบุรี จังหวัดนครราชสีมา

อับดุลรอแม สุหลง / มุหำมัดสุไหมี เสงยามา / พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ / มูฮัมหมัด เนสะและ (35-50)

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall รายวิชาอัลอิลลาฮ เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนอิสลามศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 5

อัสมะห์ เชาวะแม็ง / มูฮัมหมัดตอลาล แกะ / อับดุลรอแม สุหลง (51- 70)

บทความวิจัย ฉบับภาษาต่างประเทศ

Keberkesanan Pendekatan Pembelajaran Aktif Terhadap Penguasaan Pengucapan Awam dalam Bahasa Melayu dan Keyakinan Diri Pelajar Jurusan Bahasa Melayu Universiti Thaksin

Kamaruddin Isayah (71-89)

บทความวิชาการ ฉบับภาษาไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลาม: รูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมัน

ศรัณยู หนัดศรี / อับดุลรอแม็ง ลือแดง / ชาฟีอี อาดำ (90-106)

ชีวประวัติและผลงานของวันมูหะหมัดนอร์ มะทา ต่อการพัฒนาสังคม

ฮาริส มะรือสะ / อาหะมะกอซี ภาซอ / อับดุลอาซี กะลุแป / อาซียะห์ ลือจี่ (107-123)

บทความวิชาการ ฉบับภาษาต่างประเทศ

منهج الترجيح للمسائل النحوية بين ابن هشام الأنصاري وأبي الحسن الأشموني في شرحيهما على ألفية ابن مالك
محمد فضلي شاه دوله / سيمسو جئ لينج (124-132)

สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ACADEMIC OF ISLAMIC AND ARABIC STUDIES, PRINCESS OF NARADHIWAS UNIVERSITY

MENARA : Journal of Islamic and Contemporary Issues (M-JICI)

มนารอ : วารสารประเด็นอิสลามร่วมสมัย

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567

ISSN 2730-2547 (Online)

MENARA : Journal of Islamic and Contemporary Issues (M-JICI) / มนารอ : วารสารประเด็นอิสลามร่วมสมัย รับผิดชอบเผยแพร่ผลงานทางวิชาการออนไลน์ ประเภทผลงานวิชาการประกอบด้วยบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ และบทความปริทัศน์ ทั้งนี้บทความต้องไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในวารสารอื่นมาก่อนนับจากวันที่ผู้เขียนได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ด้านการวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ และบทความปริทัศน์ ที่เป็นประเด็นร่วมสมัยต่างๆ เกี่ยวกับอิสลามในประเทศไทยและโลกมุสลิม
2. เพื่อส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการที่หลากหลายในประเด็นร่วมสมัยเกี่ยวกับอิสลามและภาษาอาหรับ ไม่จำกัดเฉพาะประเทศไทยหรือภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. เพื่อเป็นสื่อกระตุ้นและสนับสนุน ให้เกิดการวิจัย ค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสาร

MENARA : Journal of Islamic and Contemporary Issues /

มนารอ : วารสารประเด็นอิสลามร่วมสมัย

สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

99 หมู่ 8 ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 96000

โทรศัพท์ : 073-709030 ต่อ 3555

โทรสาร : 073-709030 ต่อ 3555

Email : habba_yabnee@hotmail.com

การเผยแพร่ฉบับอิเล็กทรอนิกส์

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/M-JICI>

MENARA : Journal of Islamic and Contemporary Issues (M-JICI)

มนารอ : วารสารประเด็นอิสลามร่วมสมัย

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จงรัก พลาคัย
รองศาสตราจารย์ ดร. รสสุคนธ์ แสงมณี
รองศาสตราจารย์ เจ๊ะเหลาะ แหกพงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา สะแลแม
รองศาสตราจารย์ ดร. อานิส พัฒนปริชาวงศ์
ศาสตราจารย์ ดร. จรัญ มะลูลีม

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มุสลิม คารง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รอฮานี มาแฉะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตร์มีซี สาและ

กองจัดการ

นายดลรามาน พันหวัง
นายอับดุลฮาฟิซ ดอเลาะ
นางปิยนุช วัจนศิริ
นางสาวซมึซียะห์ เจ๊ะสาแม๊ะ

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มะนะฟียะ เมตตี	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มุฮัมมัด วาเล็ง	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อับดุลรอยะ บินเซ็ง	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มุฮัมมัด อุมูดี	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อิบรอเฮง ดอเลาะ	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แวอัม แร แวปา	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อาอิชะห์ แวมามะ	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
ดร. ฮีซาม ทยะมิมะ	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อับดุลรอแม สุลทง	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มุหัมมัดสุไหมเ์ เฮงยามา	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ผศ.ดร.มุหัมมัดตอลาล แกมะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ดร.อิสมาแอ สนิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ดร.อาดิละห์ ทยะยีนเแ	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
รองศาสตราจารย์ ดร. มุฮัมมัดสกรี มัณญู	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ดร. มะยูดี ตือรามะ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ศาสตราจารย์ ดร. อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร. นิละาะ แวอุเซ็ง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อับดุลรอฮัน ลือแด	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สราวูธ สายทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ญาคูลฮัก มิงสมร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อับดุลฮากัม เฮ็งเปีย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุไม บิลไบ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา เกื้อกุล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ดร. นูรซีดา เพอแผละ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prof. Dr. Mohd Nasran Mohamad	National University of Malaysia
Prof. Madya. Dr. Jaffary Awang	National University of Malaysia
Prof. Madya. Dr. Ahmad Munawar Ismail	National University of Malaysia
Dr. Farid Mat Zain	National University of Malaysia
Dr. Muhammad Razak Idris	National University of Malaysia
Dr. Azmul Fahimi Kamaruzaman	National University of Malaysia
Prof. Madya. Dr. Shofian Haji Ahmad	National University of Malaysia
Prof. Madya. Dr. Abur Hamdi Usman	Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor

กำหนดออก ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

เจ้าของ สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

MENARA : Journal of Islamic and Contemporary Issues / มนารอ : วารสารประเด็นอิสลามร่วมสมัย เป็นวารสารที่มีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหาบทความเพื่อเผยแพร่ออนไลน์จำนวน 3 ท่านตอบบทความ และบทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสาร MENARA : Journal of Islamic and Contemporary Issues (M-JICI) / มนารอ : วารสารประเด็นอิสลามร่วมสมัย ที่เป็นวรรณกรรมของผู้เขียน บรรณาธิการหรือสถาบันอิสลามและอาหรับศึกษาไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

บทบรรณาธิการ

MENARA : Journal of Islamic and Contemporary Issues (M-JICI) / มนารอ : วารสารประเด็นอิสลามร่วมสมัย ฉบับนี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567) เป็นวารสารเรียบเรียงบทความที่เกี่ยวกับประเด็นอิสลามร่วมสมัย เต็มไปด้วยความเข้มข้นของเนื้อหาสาระทุกบทความ วารสารฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 5 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 8 เรื่อง ซึ่งมีประเด็นเรื่อง เทคนิคและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในอิสลามศึกษา ร่วมสมัย การใช้ภาษามลายูเพื่อการสื่อสารในกลุ่มนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสันติภาพและสงครามในอิสลาม ชีวประวัติของท่านมูหะหมัดนอร์มะทาและอิทธิพลต่อการพัฒนาสังคม และหลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ

ในการจัดทำวารสารฯ กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบทความ บทความจะต้องผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ สอดคล้องกับบทความที่ตรวจ จำนวน 3 ท่าน สำหรับผู้สนใจที่จะเผยแพร่ผลงานทางวิชาการประเด็นอิสลามร่วมสมัย ทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกสถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สามารถส่งบทความของท่านมายังกองบรรณาธิการวารสารฯ ทางเรายินดีที่จะเผยแพร่ผลงานของท่านเมื่อผ่านกระบวนการตรวจสอบและแก้ไขผลงานเรียบร้อยแล้ว

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ เจ้าของบทความทุกท่านที่ส่งผลงานวิชาการในวารสารฉบับนี้ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอย่างยิ่งที่เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการกลั่นกรองพิจารณาแก้ไขผลงานดังกล่าวให้มีคุณภาพมากที่สุด สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณผู้อ่านทุกท่านที่ติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการผ่านวารสารฉบับนี้ หากมีข้อคิดเห็นประการใดโปรดให้ข้อเสนอแนะ ทางกองบรรณาธิการยินดีปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้วารสารมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มุสลิม คาเรง

บรรณาธิการ

สารบัญ...

MENARA : Journal of Islamic and Contemporary Issues (M-JICI)

มนารอ : วารสารประเด็นอิสลามร่วมสมัย

บทความวิจัยฉบับภาษาไทย

- การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ (YouTube) รายวิชาอัลอัคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 / The Development of Analytical Thinking Skill by Using Technique 5W1H with YouTube on Al-Akhlaq Subject for Primary School Students, Year 3
ฟาตีซะห์ มะมิง / มุหัมมัดสุไหมี เสงยามา / พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ / มุฮัมหมัด เนสะและ (1-16)
- การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริอาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวสำหรับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง/ The Development of Quranic Recitation Skill by Using Qiraati System with Motion Infographics for Intermediate Islamic Studies Stage Students
มุสลิมะห์ มุซอ / อับดุลรอแม สุลหลง / มุหัมมัดสุไหมี เสงยามา (17-34)
- การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการโปรแกรมการศึกษาแบบดั้งเดิม (TSP) ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสาละ จังหวัดนราธิวาส/ The Development of Integrate Curriculum, Turath Studies Program of Private Islamic Schools in Rueso District, Narathiwat Province
อับดุลรอแม สุลหลง / มุหัมมัดสุไหมี เสงยามา / พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ / มุฮัมหมัด เนสะและ (35-50)
- ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall รายวิชาอัลอัคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนอิสลามศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 5/ The Effect of Learning Management by Jigsaw Technique with Wordwall on Al-Akhlaq Subject Entitled Manner in Daily Life for Primary School Students, Year 5
อัสมะห์ เวาะแม็ง / มุหัมหมัดตอลาล แกมะ / อับดุลรอแม สุลหลง (51-70)

บทความวิจัยฉบับภาษาต่างประเทศ

- Keberkesanan Pendekatan Pembelajaran Aktif Terhadap Penguasaan Pengucapan Awam dalam Bahasa Melayu dan Keyakinan Diri Pelajar Jurusan Bahasa Melayu Universiti Thaksin/ The Effectiveness of Active Learning Approach to Mastery of Public Speaking in Malay and Self-Confidence of the Malay Language Program Students Thaksin Universtiy
Kamaruddin Isayah (71-89)

สารบัญ... (ต่อ)

บทความวิชาการฉบับภาษาไทย

- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลาม: รูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมัน / International Relation on Peace and in Islam: Implementation of Diplomacy in Ottoman Era
ศรัณยู หมัดศรี / อับดุลรอเนิง ลีอแต / ซาฟีอี อาดำ (90-106)
- ชีวิตประวัติและผลงานของวันมูหะหมัดนอร์ มะทา ต่อการพัฒนาสังคม / Biography and Works of Muhammad Noor Matha for Social Development
ชาริส มะรือสะ / อาหะมะกอชี กาซอ / อับดุลอาชี กระลูแป / อาชียะห์ ลีอจี (107-123)

บทความวิชาการฉบับภาษาต่างประเทศ

- منهج الترجيح للمسائل النحوية بين ابن هشام الأنصاري وأبي الحسن الأشموني في شرحيهما على ألفية ابن مالك /
Weighting Method for Grammatical Issues between Ibnu Hisham al-Ansori and Abi al-Hasan al-Ashmouni in Their Explanation of Alfiah Ibnu Malik
محمد فضلي شاه دوله / سيمسو جي لينج (124-132)

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูป
(YouTube) รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

**The Development of Analytical Thinking Skill by Using Technique 5W1H with
YouTube on Al-Akhlaq Subject for Primary School Students, Year 3**

ฟาตีฮะห์ มะมิง¹ มุหามัดสุไฮมี เฮงยามา¹ ฟิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ¹ มุฮัมหมัด เนสะเลาะ¹

Fateehah Maming,¹ Muhamadsuhaimi Haengyama,¹ Phimpawee Suwanno¹, Muhammad Nesalaeh¹

(Received: Dec 04, 2023; Revised: May 13 2024; Accepted: May 15, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูป (YouTube) รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูป (YouTube) 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนรายวิชาอัลลอคลากระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลลอคลากโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูป (YouTube) และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสาโค ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง 1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลลอคลากเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูป (YouTube) 2) แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ 3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลลอคลาก 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูป (YouTube) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ คือ Wilcoxon signed ranks test ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูป (YouTube) รายวิชาอัลลอคลากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 81.74/87.04 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนรายวิชาอัลลอคลากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนรายวิชาอัลลอคลากหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 4) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลลอคลากโดยใช้เทคนิค

¹สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

¹Department of Teaching Islamic Education, Faculty of Education, Yala Rajabhat University (Corresponding author /

Email : 736496029@yru.ac.th)

การสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube) รายวิชาอัลอัคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ทักษะการคิดวิเคราะห์, การสอนโดยใช้เทคนิค 5W1H, สื่อ YouTube

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop and find out the effectiveness of learning plans towards analytical thinking skill by using 5W1H teaching technique with YouTube on al-Akhlaq subject for primary school students, year 3. 2) to compare analytical thinking skill between before and after learning using 5W1H teaching technique with YouTube. 3) to compare the students achievement on al-Akhlaq subject between before and after learning. 4) to assess students satisfaction on al-Akhlaq subject using 5W1H teaching technique with YouTube. The target population used in this research was primary school students, year 3 at Ban Sakho School in semester 2 of academic year 2022, in total of 9 students. Tools used in the experiment: 1) The learning management plans on al-Akhlaq subject according to develop analytical thinking skill by using the 5W1H teaching technique with YouTube media. 2) Using 5W1H Teaching technique with YouTube; 3) Learning achievement test on al-Akhlaq subject; 4) Students satisfaction questionnaire on learning management using 5W1H teaching technique with YouTube. The research statistics used were percentage, mean, standard deviation and Statistics used for testing is Wilcoxon signed ranks test. The results of the research found that; 1) The effectiveness of the learning management plans to develop analytical thinking skill by using 5W1H teaching technique with YouTube on al-Akhlaq subject for primary school students, year 3 has an efficiency of 81.74/87.04 2) The analytical thinking skill between, before and after learning on al-Akhlaq subject for primary school students, year 3 after learning was statistically significantly higher than before learning at level 0.05 3) The learning achievement on al-Akhlaq subject between before and after learning al-Akhlaq subject primary school students, year 3 after learning was statistically significantly higher than before learning at level 0.05 and 4) Students satisfaction of learning management on al-Akhlaq subject by using 5W1H teaching technique with YouTube was at the high level

Keywords: *Analytical Thinking Skill, 5W1H Teaching Technique, YouTube*

บทนำ

การพัฒนาทักษะการคิดและความสามารถในการคิดของผู้เรียนโดยการบูรณาการเข้าไปในการจัดการเรียนรู้สาระต่างๆ นับเป็นวิธีที่เหมาะสมกับบริบทของการจัดการศึกษาในระบบที่ครูผู้สอนมีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนรู้สาระต่างๆ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะการคิดมากขึ้นและเกิดความเข้าใจในสาระที่เรียนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอีกด้วย (ทิศนา แคมมณี, 2554) อิสลามได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ อายะฮ์หรือวรรคในอัลกุรอานมีอยู่มากมายที่กล่าวถึงคำว่าใคร่ครวญ พินิจพิจารณา คิดวิเคราะห์ นี่ต่างหากที่เป็นคำสอนตามหลักการของอิสลาม ที่กล่าวกันว่าอิสลามสอนให้เชื่อจึงไม่ถูกต้อง เพราะสิ่งที่ถูกต้องคืออิสลามสอนให้คิด หากคิดใคร่ครวญแล้วยังไม่เชื่อก็ไม่ใช่อะไรปัญหา ดังหลักฐานจากอัลกุรอาน

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ

ความว่า ในทำนองนั้นแหละอัลลอฮ์ ช.บ. จะทรงแจกแจงโองการทั้งหลายแก่พวกเจ้าเพื่อว่าพวกเจ้าจะได้ใคร่ครวญ

(อัลบะเกาะเราะฮ์: 219)

จากโองการที่ได้กล่าวถึงข้างต้นมีคำหนึ่งที่ใช้ร่วมกัน คือ ตะฟักกูร (تَفَكَّرَ) มีความหมายว่า คิดใคร่ครวญ คิดวิเคราะห์ คิดลึกซึ้ง ไตร่ตรอง พินิจพิจารณา การคิดเช่นนี้เองที่เป็นวัฒนธรรมในอิสลามที่สอนให้คิดด้วยเหตุผล มีชีพั้งแล้วเชื่ออย่างขาดเหตุผล อิสลามสอนให้ฟังแล้วนำมาไตร่ตรอง คิดทบทวน คิดวิเคราะห์ คิดใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง คิดอย่างชาญฉลาดซึ่งแตกต่างจากคิดธรรมดา ซึ่งในภาษาอาหรับใช้คำว่า อิฟติการ (افتكر) อันเป็นการคิดอย่างผิวเผินอย่างที่ยึดปฏิบัติกันทั่วไป

จากการสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาอัลอคลาก (อาณิชะ เจ๊ะแซ, สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2565) เกี่ยวกับปัญหาผู้เรียน ผู้เรียนขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์และนักเรียนเคยเรียนในรูปแบบเดิมๆ เน้นการท่องจำและไม่สามารถทำการคิดวิเคราะห์จากเรื่องที่อ่านได้ ส่วนรูปแบบการสอนของครูผู้สอนนั้นยังเน้นการสอนให้นักเรียนอ่านแล้วผู้สอนบรรยายเนื้อหาให้นักเรียนฟัง โดยที่ผู้เรียนไม่เกิดการสงสัยและการตั้งคำถาม ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการคิดวิเคราะห์ในสาระการเรียนรู้อัลอคลากให้ดีขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาไตร่ตรองแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม หากปล่อยปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นโดยไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข จะส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลามได้ ซึ่งวิธีการสอนมีหลายรูปแบบที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เช่น การคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H การคิดวิเคราะห์โดยการใส่บทบาทสมมุติ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ระดมสมองและการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ซึ่งวิธีการที่ได้กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นวิธีที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ทั้งสิ้น

เทคนิคการสอนที่จะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ นั่นก็คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยโดยใช้สื่อ YouTube มาใช้เป็นสื่อการสอนที่มีทั้งภาพและเสียงช่วยให้การจำและการเรียนรู้จดจำดีขึ้น การสร้างความคิดรวบยอดหรือสรุปหรือสรุปเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วโดยไม่ยึดติดกับแบบใด

แบบหนึ่งหรือรูปแบบเดิม ๆ และการตั้งประเด็นถามตอบเพื่อให้นักเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้คำถาม 5W1H ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น (กรองทิพย์ สุระตะโก, 2559) ซึ่งประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบและการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่วิเคราะห์ โดยคำถามจะอยู่ในขอบข่าย 5W1H ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำความจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้นในแง่มุมต่าง ๆ นอกเหนือจากสิ่งที่ปรากฏ

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube เพราะผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube เป็นวิธีการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์แยกแยะเรื่องราวต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอนและมีระบบมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube (YouTube) รายวิชาอัลอัลลาค สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube (YouTube)
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนรายวิชาอัลอัลลาคระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลอัลลาคโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube (YouTube)

ทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดวิจัย

1. เทคนิค 5W1H

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมีผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายของเทคนิค 5W1H ดังนี้

วิวัฒน์ ชัตติยะมาน และอมลวรรณ วีระธรรมโม (2549) อธิบายถึง การจัดการเรียนรู้แบบ 5W1H ว่าเป็น การตั้งประเด็นถามตอบเพื่อให้นักเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้คำถาม 5W1H ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ คำถาม 6 ประการ ตามความคิดของบลูม (Bloom) ดังนี้

1) Who (ใคร) บุคคลสำคัญที่เป็นตัวประกอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบทั้งด้านบวก และด้านลบ เช่น ใครอยู่ในเหตุการณ์บ้าง ใครน่าจะเกี่ยวข้องกับการเกิดเหตุการณ์เช่นนี้บ้าง ใครน่าจะเป็นคนที่ทำให้เกิด เหตุการณ์เช่นนี้มากที่สุด

2) What (อะไร) ปัญหาหรือสาเหตุที่เกิดขึ้น เช่น เกิดอะไรขึ้นบ้าง มีอะไรเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้ หลักฐานที่สำคัญที่สุดคืออะไร สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นี้คืออะไร

3) Where (ที่ไหน) สถานที่หรือตำแหน่งที่เกิดเหตุการณ์ เช่น เรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน เหตุการณ์นี้ น่าจะเกิดขึ้นที่ใดมากที่สุด

4) When (เมื่อไร) เวลาที่เหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น เช่น เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้น เมื่อไร เวลาใดบ้างที่สถานการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นได้

5) Why (ทำไม) สาเหตุหรือมูลเหตุที่ทำให้เกิดขึ้น เช่น เหตุใดต้องเป็นคนนี้ เป็นเวลานี้ เป็นสถานที่นี้ เพราะเหตุใดเหตุการณ์นี้จึงเกิดขึ้น ทำไมจึงเกิดเรื่องนี้

6) How (อย่างไร) รายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว หรือกำลังจะเกิดขึ้นว่ามีความเป็นไปได้ใน ลักษณะใด เช่น เขาทำสิ่งนี้ได้อย่างไร ลำดับเหตุการณ์นี้ดูว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร มีหลักใน การพิจารณาคนได้อย่างไรบ้าง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553) อธิบายว่า เทคนิคการสอน 5W1H เป็นการฝึกตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงใหม่ ๆ ความเข้าใจใหม่ ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการอธิบายการประเมินการแก้ปัญหาและการ ตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ดังนั้นขอบเขตของคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงวิเคราะห์ จึงเกี่ยวข้องกับการจำแนก แจกแจงองค์ประกอบและการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่วิเคราะห์โดยคำถามจะอยู่ในขอบข่าย 5W1H ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) เพื่อนำไปสู่การค้นห ความจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้นในแง่มุมต่าง ๆ นอกเหนือจากสิ่งที่ปรากฏ

จากการศึกษาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับสื่อชุมชนสามารถสรุปได้ว่า เทคนิค 5W1H เป็นการตั้งคำถามเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องราวต่างๆ ว่าใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) โดยทบทวนในครั้งนี ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิค 5W1H ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะองค์ประกอบและตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านได้และยังช่วยใน การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อีกด้วย

2. ทักษะการคิดวิเคราะห์

ทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วยทักษะสำคัญหลายประการ เช่น การจำแนกแยกแยะ การคาดคะเน การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ รวมไปถึงการสรุปหลักการเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจด้วยเหตุผล ทักษะการคิดวิเคราะห์จึงเป็นทักษะการคิดระดับสูงที่มีนักการศึกษา นักจิตวิทยาและนักวิจัยได้ให้คำนิยามไว้ ดังนี้

บลูม (Bloom อ้างถึงใน ลักษณะ สิริวัฒน์, 2549) นิยามคำว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์เรื่องราวหรือเนื้อหาต่าง ๆ ประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผลและที่เป็นอย่างนั้นอาศัยหลักการอะไร สอดคล้องกับชานน่า และมีเชลลิส (ลักษณะ สิริวัฒน์, 2549) ให้ความหมายของทักษะการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า เป็นความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยของสิ่งต่าง ๆ เพื่อดูความสำคัญ ความสัมพันธ์และหลักการของความเป็นไป ส่วน Good, C.V. (1973) ให้นิยามของทักษะการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการคิดอย่างรอบคอบตามหลักการประเมินและมีหลักฐานอ้างอิงเพื่อหาข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ถูกต้องสมเหตุสมผลตลอดจนพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและใช้กระบวนการตรรกวิทยาได้

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการที่จะแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง ทั้งนี้ ลักษณะ สิริวัฒน์ ได้ให้นิยามของทักษะการคิดวิเคราะห์ที่แตกต่างจากท่านอื่น เป็นความสามารถในการคิดเพื่อแก้ปัญหาชนิดหนึ่งโดยผู้คิดจะต้องพิจารณาตัดสินในเรื่องราวต่าง ๆ ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

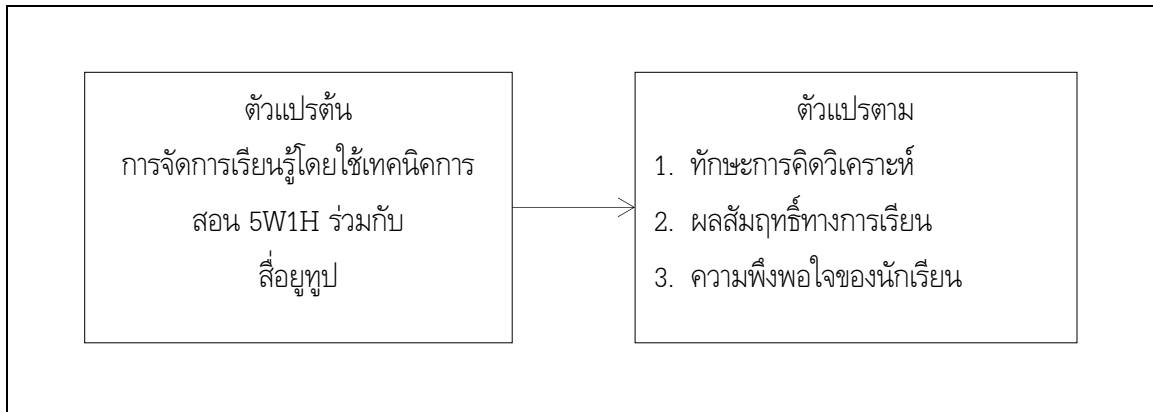
3. สื่อยูทูป

ยูทูป (YouTube) เว็บไซต์วิดีโอ แชร์ริง (Video Sharing) เป็นสื่อเว็บไซต์ที่อนุญาตให้ผู้ใช้สามารถอัปโหลดวิดีโอที่ตนเองต้องการแบ่งปันวิดีโอดังกล่าวให้กับเพื่อนคนรู้จัก หรือคนทั่วไปรับชมได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ สื่อเว็บไซต์ยูทูปมีระบบการป้อนข้อมูลกลับที่เรียกว่าอินเตอร์แอคทีฟ (Interactive) เพื่อให้ผู้ชมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิดีโอนั้น ๆ ได้นอกจากนี้ผู้ใช้งานสื่อเว็บไซต์ยูทูปยังสามารถ ค้นหาวิดีโอต่าง ๆ ที่ต้องการรับชมได้อีกด้วยการใส่คำสำคัญที่ต้องการค้น (Keyword) เข้าไปในช่อง ค้นหา (Search) และยังสามารถนำวิดีโอไปใส่ในเว็บไซต์หรือบล็อกส่วนตัวได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอีก ด้วย (ฐิติกร สุทธิสินทอง, 2556)

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าสื่อยูทูป YouTube เป็นหนึ่งในโซเชียลมีเดียที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก สามารถใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดจินตนาการ เกิดทักษะการคิดตามของนักเรียนและยังสร้างแรงบันดาลใจใหม่ ๆ จากผู้สอนอีกด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ (YouTube) รายวิชาอัลอ์คลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลอ์คลากตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ ประกอบด้วย 8 แผนฯ ละ 1-2 ชั่วโมง มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

2.2 แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.33-0.55 และอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.86 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

2.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ แบบทดสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน 35 ข้อ 4 ตัวเลือก มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.33-0.55 อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.26-0.54 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ จำนวน 10 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

3. วิธีสร้างเครื่องมือวิจัย

- 3.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้อัลลอฮ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- 3.2 ออกแบบและดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลลอฮ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสาคร โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube ตามรูปแบบที่ได้ออกแบบไว้
- 3.3 วิเคราะห์เนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้และกำหนดจำนวนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาอัลลอฮ์ของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้
- 3.4 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเป็นแบบประมาณค่า Rating Scale แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ
- 3.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่สร้างเสร็จแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ตรวจสอบคำตอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

4. การดำเนินวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลมีลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

- 4.1 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้พร้อมทั้งเสนอเป้าหมายของการเรียนและการประเมินผล
- 4.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) กับนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและตรวจคุณภาพแล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 4.3 ทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมแล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 4.4 ประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ของนักเรียนหลังเรียนทั้งหมดโดยใช้แบบประเมินทักษะในการประเมิน
- 4.5 นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H
- 4.6 ดำเนินการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนด้วยการให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube
- 4.7 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยกับนักเรียนเพื่อนำผลมาวิเคราะห์และประเมิน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนน้อย (น้อยกว่า 10 คน) และได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การทดสอบสมมติฐานจึงใช้สถิติแบบพาราเมตริก (Nonparametric Statistics) โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่ Wilcoxon Signed Ranks Test

5.1 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube) รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หาโดยใช้สูตร E_1/E_2

5.2 เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube) โดยการทดสอบค่าที่ Wilcoxon Signed Ranks Test

5.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube) โดยการทดสอบค่าที่ Wilcoxon Signed Ranks Test

5.4 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube) วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube) รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 ผลการศึกษาดังกล่าวปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube) รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แผนที่	E_1		E_2		E_1/E_2	สรุปผล
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ		
1	147	81.67	22	81.48	81.67/81.48	ผ่านเกณฑ์
2	140	77.78	22	81.48	77.78/81.48	ผ่านเกณฑ์
3	141	78.33	24	88.89	78.33/88.89	ผ่านเกณฑ์
4	146	81.11	24	88.89	81.11/88.89	ผ่านเกณฑ์
5	147	81.67	24	88.89	81.67/88.89	ผ่านเกณฑ์
6	153	85.00	35	77.78	85.00/77.78	ผ่านเกณฑ์
7	150	83.33	42	93.33	83.33/93.33	ผ่านเกณฑ์
8	153	85.00	42	93.33	85.00/93.33	ผ่านเกณฑ์
รวม	1177	81.74	235	87.04	81.74/87.04	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ รายวิชาอัลลอคลากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 81.74 ซึ่งมีค่าเป็นร้อยละ E1 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 87.04 ซึ่งมีค่าเป็นร้อยละ E2 ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $E1/E2 = 81.74/87.04$

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ (YouTube) ผลการศึกษปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	รูปแบบการสอน	N	Mean rank	Sun of rank	Z	P
ก่อนเรียน	Negative Ranks	0	.00	.00	-2.719 [*]	.007
หลังเรียน	Positive Ranks	9	5.00	45.00		
	Ties	0				
	Total	9				

*P < 0.05 มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 2 แสดงว่า คะแนนการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนรายวิชาอัลลอคลากระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการศึกษปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	รูปแบบการสอน	N	Mean rank	Sun of rank	Z	P
ก่อนเรียน	Negative Ranks	8	5.25	42.00	-2.354 [*]	.019
หลังเรียน	Positive Ranks	1	3.00	3.00		
	Ties	0				
	Total	9				

*P < 0.05 มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลลอคลากโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ (YouTube) ผลการศึกษปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ข้อ	ความพึงพอใจ	μ	σ	ระดับ
1	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนและสัมพันธ์กัน	4.33	0.50	มากที่สุด
2	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.67	0.50	มากที่สุด
3	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	4.33	0.87	มากที่สุด
4	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น	4.22	0.83	มากที่สุด
5	การจัดการเรียนการสอนฝึกให้นักเรียนมั่นใจในความคิดของตัวเองกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตัวเองมากขึ้น	3.67	0.50	มาก
6	กิจกรรมการเรียนรู้มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น	4.44	0.73	มากที่สุด
7	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถาม 5W1H	4.00	0.87	มาก
8	การจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตัวเองได้มากขึ้น	4.67	0.50	มากที่สุด
9	การจัดการเรียนการสอนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.56	0.73	มากที่สุด
10	สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.89	0.60	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.28	0.25	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ คือ เนื้อหา/สาระการเรียนรู้สอดคล้อง ($\mu = 4.67$) กับการจัดการเรียนการสอนทำให้นักเรียนช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตัวเองได้มากขึ้น ($\mu = 4.67$) และการจัดการเรียนการสอนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ($\mu = 4.56$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการศึกษา เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถนำอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อ YouTube รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

และครบทุกองค์ประกอบของแผน แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลลอคลากโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ มีทั้งหมด 8 แผน ซึ่งประกอบด้วย สารสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ สมรรถนะที่สำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ เครื่องมือ การวัด และประเมินผลและบันทึกหลังสอน สอดคล้องกับ เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ (2552) ได้นำเสนอองค์ประกอบ แผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บันทึกผลการจัดการเรียนรู้ รวมถึงศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาที่จะทำการเรียนการสอน ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์ ศึกษาองค์ประกอบและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังศึกษาเกี่ยวกับการตั้งคำถามจากเรื่องเล่าเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาโดยผ่านวิธีการตั้งคำถามจากเรื่องเล่า ซึ่งประสิทธิภาพเฉลี่ยโดยรวม (E_1/E_2) เท่ากับ $80.36/82.75$ ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ $70/70$ สอดคล้องกับ นุญา มาแนว (2560) ได้ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สาระภาษามลายู เรื่อง การอ่านสรุปความเรื่องสั้นโดยใช้เทคนิคหวมการคิด 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 โรงเรียนสามารถติวทยา จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบมีประสิทธิภาพ $81.74/87.04$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ $70/70$ ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ สารการเรียนรู้อัลลอคลากหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้นจึงทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและยังสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้นจึงทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังสามารถฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลายด้าน เช่น ทักษะการคิดแก้ปัญหา การตั้งคำถาม การตัดสินใจ และกระบวนการทางกลุ่ม เป็นต้น (สุวิทย์ มูลคำ, 2547) ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนจากการทำแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรวิรัตน์ พะจุไทย (2558) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ 7E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่า 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบสืบสอบ 7E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H รายวิชาวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้มีความสามารถแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.5 จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนของผู้เรียนได้จริง

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนรายวิชาอัลลอคลากระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาอัลลอคลากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูปเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ดี เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างความเข้าใจและฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อใช้ได้ในชีวิตประจำวัน (สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, 2554) ส่งผลให้ผู้เรียนที่เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยการตั้งคำถามจากเรื่องเล่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ($\mu = 15.43$, $\mu = 21.64$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญะ กันธิยะ(2559) ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น รายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังได้รับการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูปสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงขึ้น

4. ผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนสาระวิชาอัลลอคลากโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูป รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ คือ เนื้อหา/สาระการเรียนรู้สอดคล้อง (ต = 4.6) กับการจัดการเรียนการสอนทำให้นักเรียนช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตัวเองได้มากขึ้น (ต = 4.67) และการจัดการเรียนการสอนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น (ต = 4.56) ตามลำดับ อภิปรายผลสอดคล้องกับงานวิจัยพิชญ์สินี เจริญรัตน์ สิงหา ประสิทธิ์พงศ์ และอรุณรัศมี วณิชชานนท์ (2564) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ผลวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูปพบว่า นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูป และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

สรุปผล

ผลการศึกษา เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูป รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูป (YouTube) รายวิชาอัลลอคลากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $E1/E2 = 81.74/87.04$

2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาอัลลอคลากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนรายวิชาอัลลอคลากหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลลอคลากโดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ (YouTube) รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำวิธีการสอนโดยการใช้เทคนิคเทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบไปใช้นั้น ควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญเพราะนักเรียนอาจจะให้ความสำคัญและให้ความสนใจใส่ใจเทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบมากน้อยต่างกันซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้ เพราะฉะนั้นผู้วิจัยควรคอยให้คำชี้แนะและอธิบายอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ผู้เรียนได้ติดตามได้ทัน

1.2 การสอนโดยใช้เทคนิคเทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบนั้น ผู้สอนอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเปิดโอกาสให้ถามและตอบในส่วนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจเพื่อเป็นคำอธิบายเพิ่มเติมจากคำชี้แจงที่ผู้วิจัยได้เขียนอธิบายในชุดฝึกทักษะจะทำให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ (YouTube) เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ระดมสมองและการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับสื่อยูทูบ (YouTube) กับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอื่นๆ เช่น การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาอนาคต การใช้บทบาทสมมติ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้ระดมสมองและการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาไทย

- กรองทิพย์ สุราตะโก. (2559). ผลการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ร่วมกับเทคนิค 5 W1H และผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 16(1): 51-59.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). *การคิดเชิงวิเคราะห์ Analytical Thinking*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ชัดเชสมิเดีย. เทมการพิมพ์.
- จิตติกร สุทธิสินทอง. (2556). *การใช้งานยูทูปกับการสื่อสารการตลาดของค่ายภาพยนตร์ GTH*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิตนา แคมมณี. (2554). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชา มาเนง. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สาระภาษา มลายู เรื่องการอ่านสรุปความเรื่องสั้น โดยใช้เทคนิคหมวกการคิด 6 ใบสำหรับ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 โรงเรียนสามารถดีวิทยา. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*.
- พิชญ์สินี เจตย์รัตน์ สิงหา ประสิทธิ์พงศ์ และอรุณรัศมี วณิชชานนท์. (2564). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 32(1): 96-108.
- พิชญะ กันธิยะ. (2559). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 7(2): 137-152.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). *การคิด*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิวัฒน์ ชัดติยะมาน และอมลวรรณ วีระธรรมโม. (2549). *การสอนเพื่อพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย. (2551). *พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์กษัตริย์พ็อดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอานแห่งนครมะดีนะฮ์.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2554). *วิธีสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. กรุงเทพฯ: เทคนิคพรินติ้งนิทาน.
- สุริรัตน์ พะจุไทย. (2558). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ 7E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ภาพการพิมพ์.
- เอกรินทร์ สิมหาศาล และคณะ. (2552). *เรื่องน่ารู้สู่การใช้หลักสูตร*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาต่างประเทศ

Good, C. V. (1973). Dictionary of Education. New York: Mcgraw-Hill Book.

สัมภาษณ์

ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านสาคร (ผู้ให้สัมภาษณ์) เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2565.

การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาดีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิก
แบบเคลื่อนไหวสำหรับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง

The Development of Quranic Recitation Skill by Using Qiraati
System with Motion Infographics for Intermediate
Islamic Studies Stage Students

มุสลิมะห์ มุซอร์¹ อับดุลรอแมะ สุหลง¹ มุหัมมัดสุไหมี เฮงยามา¹

Muslimah Musor,¹ Abdulramae Sulong,¹ Muhamadsuhaimi Haengyama¹

(Received: Dec 08, 2023; Revised: May 10, 2024; Accepted: May 15, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นเป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวสำหรับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาดีก่อนและหลังโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาดีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ในการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาดีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลางกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้เรียนระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง โรงเรียนอิสลามียะฮ์สหวิทยามูลนิธิจำนวน 1 ห้อง รวมนักเรียนทั้งหมด 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เพราะกลุ่มนี้ประสบปัญหาในเรื่องการอ่านอัลกุรอาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาดี 2) แบบทดสอบทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาดี 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด $E1/E2 = 87.79 / 89.22$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ทักษะการอ่านอัลกุรอานของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

¹ สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

¹ Department of Teaching Islamic Education, Faculty of Education, Yala Rajabhat University (Corresponding author /

Email : muslimah.musor@gmail.com)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิรออาตีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.60)
คำสำคัญ: ทักษะการอ่านกุรอาน, กิรออาตี, สื่อโมชันอินโฟกราฟิก

ABSTRACT

This research is a quantitative research and field research aimed; 1) to develop and find efficiency of motion infographics for intermediate Islamic studies stage students in accordance with criteria 80/80, 2) to develop reading skills of al-Quran by Qiraati system with motion infographics for intermediate Islamic studies stage students, 3) to compare learning achievement on reading al-Quran by Qiraati system with motion infographics for intermediate Islamic studies stage students and 4) to assess students satisfaction on learning management by using motion infographics for intermediate Islamic studies stage students. The target group included 30 intermediate Islamic studies stage students in the second semester, academic year 2023 by using purposive sampling technic. The research tools included 1) motion infographics to develop Quranic recitation skill by Qiraati system, 2) Quranic recitation skill test by Qiraati system, 3) pretest and posttest achievement test and 4) students satisfaction questionnaire on motion infographic. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and comparing differences t-test dependent. The results showed that; 1) The efficiency of motion infographics was equal to $E1/E2 = 87.79 / 89.22$ 2) al- Quranic reading skills of students who learnt by using motion infographics of post-test were higher than pre-test at the statistically significant level of .05 3) Learning achievement of students who learnt by using motion infographics of post-test was higher than pre-test at the statistically significant level of .05 4) The students satisfaction on studying by motion infographics in overall was at the high level ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.60).

Keywords: *Quranic Recitation Skill, Qiraati System, Motion infographics*

บทนำ

อัลกุรอานเป็นพระดำรัสของอัลลอฮ์ ที่พระองค์ได้ประทานแก่ท่านนบีมุฮัมมัด เพื่อเป็นทางนำ และแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขแก่มวลมนุษยชาติ อัลกุรอานมีทั้งหมด 114 ซูเราะฮ์ เริ่มต้นด้วย ซูเราะฮ์อัลฟาติหะฮ์ และสิ้นสุดด้วยซูเราะฮ์อันนาส และมีทั้งหมด 30 ยุซอ์ ในศาสนาอิสลามอัลกุรอานถือเป็นคำภีร์อันสูงส่งของศาสนาที่มวลมุสลิมต้องมีการศึกษาและใช้ชีวิตตามแบบหลักคำสอนของศาสนาอิสลามและมุสลิมทุกคนต้องมีการศึกษาและอ่านอัลกุรอานให้ได้ เนื้อหาสาระในอัลกุรอานครอบคลุมทั้งเรื่องพระเจ้า หลักศรัทธา จริยธรรม คุณธรรม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีทางสังคม ที่รวมวินัยการปฏิบัติ อาหารการกินเครื่องดื่ม ตลอดจน การศึกษา การเมือง และกฎหมาย เป็นต้น การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและเป็นเครื่องมือในการแสวงหา ความรู้เพราะการอ่านวิชาต่าง ๆ ล้วนแล้วต้องใช้การอ่านเป็นสื่อในการเรียนทั้งสิ้น อิสลามได้ให้ความสำคัญต่อการอ่านอย่างยิ่งและมีการสนับสนุนการอ่านดังที่โองการแรกของอัลลอฮ์ ที่ทรงประทานมายังท่านนบีมุฮัมมัด เป็นโองการที่ระบุเรื่องของการศึกษาคือคำว่า จงอ่าน ดังอัลกุรอานกล่าวไว้ในซูเราะฮ์อัลอะลัก อายะห์ 1-5 ความว่า

จงอ่านเถิดในพระนามแห่งองค์อภิบาลของเจ้าผู้ทรงบันดาลทรงสร้างมนุษย์มาจากก้อนเลือด
ก้อนหนึ่ง จงอ่านเถิดพระผู้อภิบาลของเจ้านั้น เป็นผู้ทรงเกียรติยิ่งทรงสอนมนุษย์ด้วยปากกา
ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้

การจัดการเรียนรู้อัลกุรอานมีหลากหลายรูปแบบที่จะทำให้ผู้เรียนอ่านออก เช่น การจัดการเรียนรู้โดยการอ่านแบบปัสดาดีย์ การจัดการเรียนรู้อ่านผ่านการอ่านแบบอิกรอฮ์ การจัดการเรียนรู้แบบนุรอเนียห์ เป็นต้น และหนึ่งในรูปแบบที่สามารถให้ผู้เรียนอ่านได้เร็วขึ้น คือ การเรียนอัลกุรอานด้วยระบบกีรออาตี แนวการสอนแบบกีรออาตีนั้นดีต่อนักเรียนทุกวัยและเป็นมิตรต่อผู้เริ่มหัดเรียนภาษา เป็นลักษณะการสอนแนว (Concept Learning) ที่จะช่วยให้ผู้เรียนที่ไม่รู้จักตัวหนังสือ ไม่รู้จักชื่อพยัญชนะ และชื่อสระ แต่นักเรียนเห็นคำหนึ่งคำ นักเรียนก็สามารถที่จะอ่านได้ เลยทำให้นักเรียนอ่านได้เร็วมากและไม่สับสน ที่สำคัญคือช่วยลดภาระในการจำเสียงที่ไม่มีความหมายออกไปได้มาก

ผู้คิดค้นกีรออาตี คือ ฮัจญีอะฮ์มัด สาลิม ชัรกาซี เกิดที่เมืองสามารัง ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อ ค.ศ. 1928 ประกอบอาชีพค้าขาย เมื่ออายุ 25 ปี ได้เข้าศึกษาที่ปอเนาะแห่งหนึ่ง และท่านได้สอนอัลกุรอานหลักสูตรปัสดาดีย์ ปรากฏว่า นักเรียนอ่านหน้าสืมหลับ ไม่รู้จักพยัญชนะอาหรับ และการเรียนรู้ช้ามาก ท่านได้คิดค้นหลักสูตรใหม่ขึ้นมาเพื่อการแก้ปัญหาเหล่านี้ท่านกล่าวว่า แรงบันดาลใจในการคิดค้นวิธีการนี้ได้จากการคลั่งใจของอัลลอฮ์ ความสามารถของท่านมีไม่เพียงพอในการคิดค้นสิ่งเหล่านี้ด้วยความอุตสาหะในการคิดค้น เรียนรู้ และทดลองใช้หลักสูตรกีรออาตีเป็นเวลาหลายปี ทำให้ได้พัฒนาแบบเรียน สื่อการเรียนการสอน วิธีการสอน การจัดการเรียนการสอน และการบริหารโรงเรียน จนสามารถผลิต เยาวชนอัลกุรอาน และเผยแพร่กีรออาตีในประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไน และประเทศไทย ด้วยแนวทางที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง คือระบบญิบรีล ผู้ที่สอนกีรออาตี จะต้องผ่านการอบรม และทดสอบเท่านั้น ดังเช่น ญิบรีลจะทดสอบ (ตัลยีฮ์) การอ่านของท่านนบีมุฮัมมัด ทุกปีในเดือนรอมฎอน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมือนครั้งแรกที่ได้รับโองการจากอัลลอฮ์ ดังนั้น กีรออาตี QIRAATI) จะมีสายสืบตั้งแต่ตัวแทนกีรออาตี (KOORDINATOR)

ระดับเมือง ระดับจังหวัด ระดับประเทศ จนถึงผู้รับผิดชอบคนสุดท้ายที่ YAYASAN PENDIDIKAN ALQURAN RAUDHATUL MUJAWWIDIN เมืองสามารังประเทศอินโดนีเซีย (นิมะนาเซ สามะอาลี, 2559) ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนแบบกิรออาตี ได้ขยายในทุกพื้นที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในพื้นที่บางแห่งได้มีโครงการจัดฝึกอบรมครูสอนอัลกุรอานให้มีความเข้าใจในระบบการจัดการเรียนรู้การอ่านอัลกุรอานโดยใช้ระบบกิรออาตีอย่างต่อเนื่อง และได้ขยายเข้ามาในบางจังหวัดและบางพื้นที่ในภาคใต้ตอนบนทำให้หลายโรงเรียนนำระบบกิรออาตีมาสอนนักเรียน และโรงเรียนอิสลามียะฮ์สหวิทยามูลนิธิตั้งอยู่ที่ ม.7 ต.เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง หรือที่รู้จักกันในนามปอเนาะหัวหรั่ง เป็นโรงเรียนที่สอนศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ นักเรียนที่มาเรียนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ที่หอพัก และในช่วงเวลาหลังละหมาดมัฆริบและหลังละหมาดซุบฮิจะเป็นช่วงเวลาที่นักเรียนจะทบทวนอ่านและท่องจำอัลกุรอาน แต่จากการสังเกตนักเรียนส่วนใหญ่จะยังอ่านอัลกุรอานได้ไม่คล่องแคล่ว ยังขาดพื้นฐานทางด้านการอ่านอัลกุรอาน ทำให้โรงเรียนอิสลามียะฮ์สหวิทยามูลนิธินำการจัดการเรียนรู้การสอนอัลกุรอานแบบกิรออาตีมาใช้ให้แก่แก่นนักเรียนที่อาศัยอยู่ที่หอพักเพื่อช่วยปูพื้นฐานทางด้านการอ่านให้มีความคล่องแคล่ว แต่จากการสังเกตและประเมินผลเมื่อนักเรียนได้อ่านอัลกุรอานโดยใช้ระบบกิรออาตีจะเกิดการเบื่อหน่ายไม่ตอบสนองต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และไม่ยอมทบทวนบทเรียน ไม่พยายามฝึกอ่านด้วยตนเอง ซึ่งการอ่านแบบฝึกอ่านซ้ำ ๆ ด้วยตนเองคือหัวใจหลักของการเรียนแบบกิรออาตี ทำให้นักเรียนมีความบกพร่องในด้านทักษะการอ่านและส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ที่ค่อนข้างต่ำ (โรงเรียนอิสลามียะฮ์สหวิทยามูลนิธิตั้งอยู่ที่ ม.7 ต.เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง, 2565) ที่สำคัญการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนไม่น่าสนใจไม่มีสื่อการเรียนใหม่ ๆ และไม่มีกิจกรรมพัฒนาการอ่านที่จะดึงดูดให้กับนักเรียน ครูจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการเติมเต็มและเรียนรู้เทคนิค มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตสื่อด้านการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพของเด็กนักเรียน ดังนั้นเพื่อสร้างกระบวนการสร้างการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานอย่างเป็นรูปธรรม จึงมีการพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิรออาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว (motion infographic) ในการประกอบการเรียน เพราะเห็นว่าเป็นวิธีที่สามารถนำมาช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนให้น่าสนใจมากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อช่วยในการจัดการเรียนรู้นั้นมีหลากหลายงานวิจัย ชยามร กลัดทรัพย์และนันทน์ เรืองฤทธิ์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้สื่ออินโฟกราฟิกร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เรื่องภูมิศาสตร์ ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการทำงานร่วมกันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารี ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความสามารถในการทำงานร่วมกัน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของชาฮิดะห์ มูซอ (2564) การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบนูรอนียะห์โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวสำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาที่มูลนิธิสตรีมลายูเพื่อพัฒนาการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านอัลกุรอานของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อัลกุรอานแบบนูรอนียะห์โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้อัลกุรอานแบบนูรอนียะห์โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานด้วยระบบ กีรอาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว (motion infographic) ให้กับผู้เรียนเพื่อเพิ่มความสนใจ และดึงดูดในการจัดการเรียนการสอนและเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ มีความสนุกสนานและเพิ่มสื่อนในการเรียนรู้ ที่สำคัญส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านอัลกุรอานที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกีรอาตีก่อนและหลังใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในการอ่านอัลกุรอานแบบกีรอาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว ของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ในการอ่านอัลกุรอานแบบกีรอาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง

ทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนการสอน รายวิชาอัลกุรอานโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวสำหรับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง โรงเรียนอิสลามียะฮ์สหวิทยามูลนิธิ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

1. อัลกุรอาน

อัลกุรอานเป็นคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ เป็นคัมภีร์แห่งฟากฟ้าของศาสนาอิสลามซึ่งถูกประทานลงมาให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ซึ่งเป็นศาสนทูตท่านสุดท้าย อัลซัจญ์ญาให้ทัศนะว่า กุรอาน เป็นคำที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะที่พัฒนามาจาก คำ *قرآن* ที่หมายถึงการรวบรวม เพราะในอัลกุรอานนั้นมีการรวบรวมคำสั่งใช้คำสั่งห้าม เรื่องราววิทัศน์ อุทธาหรณ์ ต่างๆ สัญญาตอบแทนความดี ความชั่วของมนุษย์ และมีการรวบรวมโองการและซูเราะฮ์ไว้ด้วยกัน (Al-Rumi, 1998) สรุปได้ว่าอัลกุรอานด้านภาษามาจากคำกริยาที่หมายถึง การอ่านและยังหมายถึงรวบรวมเข้าด้วยกันและในอัลกุรอานจะมีคำสั่งใช้ให้มนุษย์ปฏิบัติและคำห้ามต่าง ๆ ให้มนุษย์หลีกเลี่ยง

อัลกุรอานทางด้านวิชาการนั้นมีหลายความหมายด้วยกัน แต่สามารถสรุปจากหลาย ๆ ความหมายได้ดังนี้ กล่าวคือ อัลกุรอานหมายถึง คำดำรัสของอัลลอฮ์ ที่ได้ประทานแก่ท่านนบีมุฮัมมัด เพื่อเป็นทางนำแก่มวลมนุษย์ การอ่านอัลกุรอานถือเป็นอิบาอะฮ์ และมันเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่มนุษย์และญิน (อมนุษย์ที่เป็นประชาชาติหนึ่ง) ไม่มีวันลอกเลียนแบบได้

Shuban Muhammad Ismail (2007) ได้อธิบายความหมายอัลกุรอานเชิงวิชาการว่า อัลกุรอานคือ คำพูดของอัลลอฮ์ ที่ได้ถูกประทานลงมาให้กับท่านนบีมุฮัมมัด ถ้อยคำของอัลกุรอานเป็นที่น่าอัศจรรย์ การอ่านอัลกุรอานถือเป็นอิบาอะฮ์ ถูกบันทึกไว้เป็นเล่ม ๆ ถูกถ่ายทอดมายังเราโดยสายรายงานที่ติดต่อกัน

สรุปได้ว่าความหมายของอัลกุรอานเชิงวิชาการหมายถึง คำดำรัสของอัลลอฮ์ ที่ได้ประทานมาแก่ท่านนบีมุฮัมมัด โดยมีสายรายงานที่ถ่ายทอดมาสู่เราเป็นสายรายงานที่ต่อเนื่องกันการอ่านอัลกุรอานถือเป็นอภีษะอย่างหนึ่งสำหรับมุสลิม

2. ทักษะการอ่านอัลกุรอาน

อัลกุรอานนอกจากจะอ่านได้แล้วนั้นจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนอ่านให้ถูกต้องและมีทักษะในการอ่านอัลกุรอานซึ่งความหมายของทักษะ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552 อธิบายว่า ทักษะ หมายถึง ความชำนาญมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Skill

ทิพย์สุนทร อนุบุตร (2551) ให้คำจำกัดความทักษะการอ่านคือ การรับสาร ในการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาใด ย่อมประกอบด้วย 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายส่งสาร ฝ่ายรับสาร โดยฝ่ายส่ง สารยอมส่งโดยการพูดหรือการเขียน ฝ่ายรับสารจึงรับได้โดยการฟังหรือการอ่าน

อิบน์ฮัจญ์ (Ibnu Hajar, 2011) ได้ให้ความหมายของผู้ที่มีทักษะในการอ่านอัลกุรอานว่า คือผู้ที่มีความแม่นยำในเรื่องของหลักการอ่านอัลกุรอานหรือมีความแม่นยำในการท่องจำอัลกุรอาน

สรุปได้ว่าทักษะในการอ่านอัลกุรอานคือความเชี่ยวชาญและความถูกต้องในการอ่านอัลกุรอาน เพราะอัลกุรอานคือคำพูดของอัลลอฮ์ และการอ่านอัลกุรอานเป็นการรำลึก (ซิกร์) ที่ประเสริฐที่สุดอัลลอฮ์ ทรงให้ผลบุญการอ่านในทุกอักขระละหนึ่งความดี และทรงให้ผู้ที่อ่านอัลกุรอานอย่างชำนาญอยู่ในตำแหน่งอันมีเกียรติยิ่งในสวรรค์

3. สื่อโมชันอินโฟกราฟิก

สื่อโมชันอินโฟกราฟิก เป็นวิธีการนำเสนอข้อมูลหรือความรู้ที่ผ่านการประมวล สรุป ย่อ ให้เหลือใจความสำคัญหรือคำตอบที่ต้องการ ผ่านการออกแบบให้สื่อสารด้วยภาพประกอบกับเทคนิคการสร้างการเคลื่อนไหวของภาพอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำเสนอเนื้อหาหรือข้อมูลที่ค่อนข้างซับซ้อนให้ผู้รับสารเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ปิยพงษ์ ราศี (2559) อินโฟกราฟิก หมายถึง การนำข้อมูลหรือ ความรู้มาสรุปเป็นสารสนเทศในลักษณะของข้อมูลและกราฟที่อาจเป็นลายเส้น สัญลักษณ์ กราฟ แผนภูมิ ไดอะแกรม แผนที่ ฯลฯ ที่ออกแบบเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว ดูแล้วเข้าใจง่าย ลดเวลา รวดเร็วและชัดเจน สามารถสื่อให้ผู้ชมเข้าใจความหมายของข้อมูลทั้งหมดได้โดยไม่ต้องมีผู้นำเสนอมาช่วยขยายความเข้าใจอีก

สรุปได้ว่าอินโฟกราฟิก หมายถึง การนำข้อมูลที่เป็นลักษณะของภาพ เนื้อหา ตัวเลข ตัวอักษร ลายเส้น สัญลักษณ์ กราฟ แผนภูมิ ไดอะแกรม แผนที่ ฯลฯ มาร้อยเรียงและสรุปให้ออกมาเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวที่สามารถอธิบายข้อมูลทั้งหมดสรุปเป็นเรื่องราวที่สามารถเข้าใจง่ายในเวลารวดเร็วและชัดเจนจากเรื่องราวของภาพที่สวยงามที่ดึงดูดความสนใจให้ผู้ชมเข้าใจความหมายของข้อมูลทั้งหมดได้โดยใช้ระยะเวลาอันสั้นและอาจไม่จำเป็นต้องขยายความเข้าใจอีก

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มณัญญา พรินทรากุล (2560) ผลสัมฤทธิ์ทางการเป็นความรู้ความเข้าใจและ ความสามารถของนักเรียนที่บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในบทเรียนที่วัดโดยใช้เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ พัชรียา ศรีประทุม (2560) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจความสามารถหรือความสำเร็จของนักเรียนที่ได้จากการเรียน

การสอน ซึ่งวัดผลความสำเร็จหรือระดับ ความรู้ความสามารถของนักเรียนได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เทวีกา สดุดแสง (2560) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้หรือทักษะของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน หรือประสบการณ์ทั้งหลายที่นักเรียนได้รับการเรียนการสอน ซึ่งเกิดการการทำงานที่ประสานกันและต้องอาศัย ความพยายามอย่างมาก ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและแสดงออกในรูปแบบความสำเร็จ สามารถ วัดได้โดยการใช้แบบทดสอบหรือคะแนนที่ครูให้

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้หรือทักษะที่ต้องใช้สติปัญญา และสมรรถภาพทาง สมรรถภาพที่ได้รับการสั่งสอน แสดงออกมาในรูปแบบความสำเร็จสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย ด้านทักษะพิสัย และใช้แบบทดสอบ ความสามารถในการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

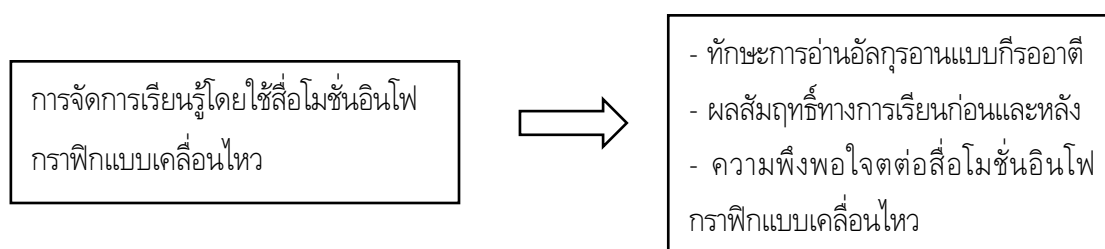
5. ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกรักชอบยินดีเต็มใจหรือมีเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพอใจ จะเกิดเมื่อได้รับตอบสนองความต้องการ ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ ราชบัณฑิตสถาน (2546) ความหมายของคำว่า ความพึงพอใจ คำว่า พึง เป็นคำกริยาอื่น หมายความว่า ยอมตาม เช่น พึงใจ และคำว่า พอใจ หมายถึง สมชอบ ชอบใจ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคคลเป็นทัศนคติความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ หรือเป็นความแตกต่างระหว่างรางวัลของแรงงานที่ได้รับ และจำนวนรางวัลที่เขาเชื่อว่าเขาควรจะได้รับ บุคคลที่เกิดความพึงพอใจจะมีผลผลิตมากกว่าบุคคลที่ไม่พึงพอใจ และยังเกี่ยวข้องกับการขาดงาน หรือการ ลาออกจากงานด้วยจึงอาจกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะสะท้อนถึงทัศนคติมากกว่าพฤติกรรม

สรุปได้ว่า ความหมายของความพึงพอใจคือความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สามารถเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีหรือในด้านบวกและด้านลบซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้น

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่าน อักษรอ่านแบบกิริอาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว สำหรับผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง โรงเรียน อิสลามียะห์สหวิทยามูลนิธิ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนั้น ผู้เรียนระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง โรงเรียนอิสลามียะฮ์สหวิทยามูลนิธิ จำนวน 2 ห้อง รวมผู้เรียนทั้งหมด 60 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการคือ ผู้เรียนระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง โรงเรียนอิสลามียะฮ์สหวิทยามูลนิธิ จำนวน 1 ห้อง รวมผู้เรียนทั้งหมด 30 คน ได้การเลือกแบบเจาะจงเพราะกลุ่มนี้มีปัญหาในเรื่องของการอ่านอัลกุรอาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตี
2.2 แบบทดสอบทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตี จำนวน 40 ข้อ
2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว จำนวน 10 ข้อ

3. วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย

3.1 สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว

เป็นกราฟิกที่สามารถเคลื่อนไหวได้โดยจัดเรียงต่อกัน ชยับเคลื่อนไหวได้ ช่วยให้ฝึกอ่านอัลกุรอานสนุกขึ้น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวตามขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละแผนประกอบไปด้วย ใบความรู้ ใบกิจกรรม ใบงาน และแบบทดสอบย่อยประจำบทเรียน การหาคุณภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของสื่อ และตรวจสอบความถูกต้อง ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านรูปแบบ พบว่าสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 นำสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวตามเกณฑ์ 80/80 พบว่าสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.79/89.22 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3.2 แบบทดสอบทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตี

มีลักษณะเป็นแบบประเมินการอ่านออกเสียง จำนวน 5 ข้อ มีการให้คะแนนแบบรูปรีดดังนี้ อ่านและออกเสียงได้ถูกต้องให้ 2 คะแนน อ่านและออกเสียงปานกลางให้ 1 คะแนน อ่านและออกเสียงไม่ชัดเจนให้ 0 คะแนน โดยประเมินการอ่านและออกเสียงอักขระชัดเจน มีความถูกต้อง น้ำเสียงไพเราะ คุณภาพของแบบทดสอบทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตีด้านความเที่ยงตรงมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

มีลักษณะเป็นข้อสอบชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 40 ข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรง มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่

ระหว่าง 0.21-0.55 และค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.33-0.78 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน ใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว

มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) มีค่าเท่ากับ 0.76

4. การดำเนินวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนในภาคการเรียนที่ 2 ตั้งแต่เดือน มกราคม - มีนาคม พุทธศักราช 2566 โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 4.1 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ พร้อมทั้งเสนอเป้าหมายของการเรียนและการประเมินผล
- 4.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน (pre-test) กับนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านอัลกุรอานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและตรวจสอบคุณภาพแล้ว นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 4.3 ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-8 ตามลำดับดังนี้
 - แผนที่ 1 การอ่านชื่อพยัญชนะภาษาอาหรับ
 - แผนที่ 2 การอ่านพยัญชนะที่มีเครื่องหมายเสียง (ฟัตซะห์ กัสเราะห์ ฎัมมะห์)
 - แผนที่ 3 การอ่านพยัญชนะที่มีเครื่องหมายเสียง (ฟัตซะห์ตัยน์ กัสเราะห์ตัยน์ ฎัมมะห์ตัยน์)
 - แผนที่ 4 พยัญชนะมัดและสัญลักษณ์มัด
 - แผนที่ 5 ฮัมซะฮฺฮฺวาฮฺลและวิธีใส่เครื่องหมายเสียง
 - แผนที่ 6 เครื่องหมายหุคุม (อิซฮาร อิดหมอม)
 - แผนที่ 7 การอ่านพยัญชนะเริ่มต้นซุเราะห์
 - แผนที่ 8 วิธีการหยุดอ่าน
- 4.4 ทดสอบหลังเรียน (post-test) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมแล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 4.5 ประเมินทักษะการอ่านอัลกุรอานของนักเรียนหลังเรียนทั้งหมดโดยใช้แบบประเมินทักษะในการประเมิน
- 4.6 นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว (motion infographic)
- 4.7 นำคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียนและคะแนนความพึงพอใจไปประมวลวิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อมูล
- 4.8 นำผลที่ได้จากการทดลองมาสรุปเป็นรายงานผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติดังนี้

- 5.1 ข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิก (Motion Infographic) วิเคราะห์โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่าสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00
- 5.2 ข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านโดยการหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น โดยข้อสอบ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 1.00 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21-0.55 และค่าความยากง่ายของข้อสอบแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.33-0.78 หาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ โดยวิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder richardson-20) ใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.94
- 5.3 ข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ จัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิก (Motion Infographic) วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความเชื่อมั่น
- 5.4 ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบสมมุติฐาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าที่ t-test
- 5.5 ข้อมูลที่ได้จากประเมินทักษะการอ่านโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 80

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านอัลกุรอานของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิก ปรากฏผลตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวสำหรับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง ตามเกณฑ์มาตรฐาน $E1/E2 = 80/80$ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวสำหรับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง ตามเกณฑ์มาตรฐาน $E1/E2 = 80/80$

สื่อ	ค่าประสิทธิภาพ			การแปลผล
	E1	E2	E1/E2	
การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบ กึ่งอัตโนมัติโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบ เคลื่อนไหวสำหรับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษา ตอนกลาง	87.79	89.22	87.79/89.22	มีประสิทธิภาพสูง กว่าเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียนโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว สำหรับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง เท่ากับ 87.79 ซึ่งมีค่าเป็นร้อยละ E1 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 89.22 มีค่าเป็นร้อยละ E2 ดังนั้นสื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว ในครั้งนี้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.79/89.22

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านอัลกุรอานของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านแบบกิริออาติก่อนและหลังใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาติก่อนและหลังเรียนโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง ด้วย t-test

ทักษะการอ่านอัลกุรอาน	จำนวน(N)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	80	52.07	13.74	15.21*
หลังเรียน	30	80	70.13	10.07	

* $P < 0.05$ (ค่า t 29, $0.05 = 1.699$) ค่า t ที่คำนวณ > t จากตาราง แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนการวัดทักษะการอ่านอัลกุรอานของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง ที่เรียนด้วยสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน โดยมีคะแนนก่อนเรียน เท่ากับ 52.07 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 70.13 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิก พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาติก่อนและหลังเรียน โดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาติก่อนและหลัง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน(N)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	40	24.97	6.33	15.19*
หลังเรียน	30	40	36.17	3.96	

* $P < 0.05$ (ค่า t 29, $0.05 = 1.694$) ค่า t ที่คำนวณ > t จากตาราง แสดงว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง ที่เรียนด้วยสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน โดยมีคะแนนก่อนเรียน เท่ากับ 24.97 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 36.17 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิก พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เรียน การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนก่อนและหลัง การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว ของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ การอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง

ข้อที่	ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ฉันชอบเนื้อหาวิทยุอัลกุรอานเนื่องจากมีความชัดเจน ถูกต้อง น่าเชื่อถือ	4.50	0.63	มาก
2	ฉันชอบเรียนรายวิชาอัลกุรอานเนื่องจากการสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ	4.53	0.51	มาก
3	การจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง ทำให้ฉันอ่านแล้ว เข้าใจง่าย	4.40	0.62	มาก
4	ฉันชอบการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล เพราะสะดวกต่อการค้นหา	4.40	0.56	มาก
5	ฉันชอบการจัดรูปแบบหน้าจอ ได้แก่ รูปภาพ ตัวอักษรและสี เพราะมีความเหมาะสม	4.30	0.53	มาก
6	ภาษาที่ใช้ในการสอนและสื่อสามารถเข้าใจได้	4.23	0.68	มาก
7	ฉันชอบการสื่อความหมายได้ชัดเจนเหมาะสมกับบริบทของเนื้อหา	4.43	0.63	มาก
8	ฉันชอบหน้าโฮมเพจมีความสวยงามเหมาะสม น่าสนใจ	4.43	0.57	มาก
9	ฉันชอบรูปแบบตัวอักษรเพราะอ่านได้ง่ายและสวยงาม	4.30	0.60	มาก
10	ฉันชอบสีที่ใช้เพราะสวยงามและสบายตา	4.47	0.68	มาก
รวม		4.40	0.60	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว มีความพึงพอใจโดยรวมเฉลี่ย อยู่ในระดับพึงพอใจ มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.51)

รองลงมา คือเนื้อหาที่มีความชัดเจน ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.63) ส่วนประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ ใช้ภาษาถูกต้อง เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.68)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิรออาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวสำหรับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.79/89.22 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยได้นำสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว และตรวจสอบความถูกต้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ ด้านรูปแบบ ด้านการใช้ภาษาและด้านการประเมินผล จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่เคยเรียนมาแล้ว มีค่าประสิทธิภาพเป็น 82.51/85.72 แสดงว่ากิจกรรมทั้ง 8 เรื่อง มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์พิพัฒน์ สายทอง (2560) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยผลการวิจัย พบว่าโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรระดับปริญญาตรีเป็นสื่อที่ทำให้เข้าใจ รายละเอียดของข้อมูลปริมาณมาก ๆ ในมุมมองที่น่าสนใจโดยครูแนะแนวและนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการนำเสนอข้อมูลหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในรูปแบบโมชันอินโฟกราฟิกเนื่องจากการนำเสนอข้อมูลลักษณะดังกล่าวเป็นการกระตุ้นความสนใจ สนับสนุนให้ผู้ผู้แสวงหาความรู้ไปยังแหล่งข้อมูลอื่นทำให้มีความเข้าใจข้อมูลหลักสูตรและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ และสอดคล้องกับ นฤมล ถิ่นวิรัตน์ (2555) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของอินโฟกราฟิกต่อการสื่อสาร ข้อมูลเชิงซ้อน กรณีศึกษาโครงการ รู้สู้ Flood เพื่อศึกษาอิทธิพลของอินโฟกราฟิกต่อการสื่อสารข้อมูลเชิงซ้อน และเพื่อศึกษาและแก้ปัญหาการสื่อสารข้อมูลเชิงซ้อน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือประชาชนทั่วไป จำนวน 100 คน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนให้ความสนใจและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับมือกับเหตุการณ์น้ำท่วมมากขึ้น สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น และแจ่มชัดมากขึ้นกว่าการสื่อสารด้วยตัวอักษรเพียงอย่างเดียว สะท้อนให้เห็นว่าในกรณีที่ข้อมูลยุ่งยากข้อมูลที่ต้องรับจากหลาย ๆ หน่วยงาน ต้องประสาน เชื่อมข้อมูลเหล่านั้นเข้าด้วยกัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้อินโฟกราฟิกเข้าไปช่วยในการทำให้ประชาชนเข้าใจเนื้อความหรือข้อมูลที่ยากเหล่านั้นได้ง่ายขึ้น มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (I) เท่ากับ 4.75 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.33 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกสามารถทำให้ข้อมูลที่มีปริมาณมากและซับซ้อนเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นและสามารถมาสนับสนุนข้อค้นพบที่ว่า สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและยังช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนทำให้สามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้อีกด้วย

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะในการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตีก่อนและหลังใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง หลังเรียนมีทักษะในการอ่านอัลกุรอาน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอนใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนในการทำกิจกรรมที่ชัดเจน ผู้เรียนให้มีทักษะในการอ่านที่มากขึ้น ทำให้ทักษะในการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตีก่อนของผู้เรียนดีขึ้น สอดคล้องกับ ซาฮิดะห์ มูซอ (2564) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบนุรอนียะห์โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว สำหรับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มูลนิธิสตรีมลายูเพื่อพัฒนาการศึกษา ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านแบบนุรอนียะห์โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนที่มีปัญหา 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ดำเนินการทดลองกับนักเรียนภาคที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ระหว่างเดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ 2564 ผลงานวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบทักษะในการอ่านอัลกุรอานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้พบว่านักเรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบนุรอนียะห์อยู่ในระดับที่สูง ($\bar{X} = 69.37$, S.D. = 5.17) เนื่องจากผู้สอนใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวที่มีประสิทธิภาพผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองส่งผลให้ทักษะในการอ่านอัลกุรอานของผู้เรียนดีขึ้น

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตีก่อนและหลังใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากการนำสื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวที่มีประสิทธิภาพนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนและวิธีการที่ดีทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลกุรอาน เรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตี โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวสูงขึ้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ปิยพงษ์ ราศี (2559) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาและหาประสิทธิภาพสื่ออินโฟกราฟิก วิชาเครือข่ายคอมพิวเตอร์เบื้องต้นสำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปี 3 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 16.13 หลังเรียนเท่ากับ 26.47 การวิเคราะห์ t-test ระหว่างเรียนและหลังเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 16.61 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้และสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้จริง

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว ที่มีต่อทักษะในการอ่านอัลกุรอานแบบกิริออาตี สำหรับผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมา คือ เนื้อหาที่มีความชัดเจน ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ ใช้ภาษาถูกต้อง เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.23$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซาฮิดะห์ มูซอ (2564) อยู่ในระดับพึงพอใจมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อส่วนใหญ่ผู้เรียนมีความพึงพอใจ

ในระดับมาก คือสื่อด้านการออกแบบ สามารถกระตุ้น การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา คือด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.13$) ส่วนประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่น้อยที่สุด คือ ด้านภาษา ($\bar{X} = 4.10$) จากการที่ผู้วิจัยศึกษาพบว่าการพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริอาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหว มีความสนุก เป็นการเรียนอัลกุรอานที่ใช้สื่อแปลกใหม่ ไม่น่าเบื่อ มีภาพสีสันเคลื่อนไหวไปมา มีเสียงสามารถฝึกอ่านอัลกุรอานช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจมากยิ่งขึ้น

สรุปผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริอาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริอาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 87.79/89.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
2. ทักษะการอ่านอัลกุรอานแบบกิริอาติก่อนและหลังใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง หลังเรียนมีทักษะในการอ่านอัลกุรอาน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในการอ่านอัลกุรอานแบบกิริอาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ในการอ่านอัลกุรอานแบบกิริอาตีโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวของผู้เรียนอิสลามศึกษาตอนกลาง หลังเรียนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยรวมเท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมเท่ากับ 0.60

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้สอนควรเพิ่มระยะเวลาสอนให้มากขึ้นเนื่องจากความสามารถในการอ่านของนักเรียนแตกต่างกันบางกิจกรรมไม่สามารถใช้เวลาตามที่กำหนดได้
- 1.2 ผู้สอนควรนำสื่อโมชันอินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวที่พัฒนาขึ้นให้นักเรียนได้ทบทวนบทเรียนเป็นรายบุคคล นอกเวลาเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วขึ้น
- 1.3 ผู้สอนควรเอาใจใส่และพยายามช่วยฝึกฝนนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านอัลกุรอานที่อยู่ในระดับต่ำ และให้กำลังใจในการเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาเรื่องการอ่านพยานะภาษาอาหรับโดยเฉพาะในเรื่องความแตกต่างของซีฟัตและมัคร์จของฮุรูก (ลักษณะและตำแหน่งการออกเสียงภาษาอาหรับ)
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการสอนโดยใช้สื่อโมชันอินโฟกราฟิกกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาไทย

- ชยามร กลัดทรัพย์และน้ามนต์ เรืองฤทธิ์. (2563). ผลการใช้โมชันอินโฟกราฟิกร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการทำงานร่วมกันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีวิทยา ราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาฮีดะห์ มูซอ. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านกุรอานแบบบูรณาการโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกแบบเคลื่อนไหวสำหรับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มูลนิธิสตรีมลายูเพื่อพัฒนาการศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ทิพย์สุนทร อนันบุตร. (2551). การอ่านเพื่อวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทวการ สุดแสง. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการสืบพันธุ์ของพืชดอกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือชนิดกิจกรรมเกมแข่งขัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

- นฤมล ถิ่นวิรัตน์. (2555). อิทธิพลของอินโฟกราฟิกต่อการสื่อสารข้อมูลเชิงซ้อนกรณีศึกษาโครงการ รู้สู้ flood. สืบค้นในเวปไซต์ <http://www.thapra.lip.su.ac.th/objects/fulltext/thapra/Nareumol.pdf>.
- นิมะนาเซ สามะอาลี. (2559). คู่มือการสอนอัลกุรอานหลักสูตรกีรออาตีโรงเรียนอัลกุรอานกีรออาตี. กรุงเทพฯ: สมาคมยุวมุสลิมแห่งประเทศไทย.
- ปิยพงษ์ ราชรี. (2559). การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกวิชาเครือข่ายคอมพิวเตอร์เบื้องต้นสำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พงษ์พิพัฒน์ สายทอง. (2560). การพัฒนาโมชันอินโฟกราฟิกเพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัชรียา ศรีประทุม. (2560). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานโดยใช้สถานการณ์ปัญหาตามแนว Pisa เพื่อส่งเสริมความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้และเจตคติต่อการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 . วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนัญญา พรินทรากุล. (2560). ผลการใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 7 ขั้น ร่วมกับแผนผังโน้ตส์ เรื่อง พันธะเคมีที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงมโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- มุฮัมมัด บิญาบิล ชัยนู. (2560). ความยิ่งใหญ่ของอัลกุรอาน. สืบค้นในเวปไซต์ <https://www.islammore.com/main/content.php?page=content&category=files>.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2552. กรุงเทพฯ : เจริญทัศน์.
- โรงเรียนอิสลามียะฮ์สหวิทยามูลนิธิ. (2565). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. พัทลุง : โรงเรียนอิสลามียะฮ์สหวิทยามูลนิธิ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2549). การวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ไดมอนด์ บิสสิเนส เวิร์ล.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย. (1998). พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมแปลเป็นภาษาไทย. อัลมาดีนะห์ อัลมุเนาวเราะห์: ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาต่างประเทศ

Al-Rumi, Ustaz dactor Fahat bin Abdulrahman bin Salman. (1998). *Dirasat fi Ulumil-Quran*. Al-Riyad: Maktabah al-mulk Fahad alwataniah.

Ibn Hajar Al- Asgalani. (2000). *Fath al-Bari*. Masr: Dar al- Fikr.

Shuban Muhammad Ismail. (2007). *Mudkhal li Dirasad al-Quran wa Sunnah wa ulum Islamiah*. Darulnas: Jamiahdimash

การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการโปรแกรมการศึกษาแบบดั้งเดิม (TSP) ของโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

The Development of Integrate Curriculum, Turath Studies Program of Private Islamic
Schools in Rueso District, Narathiwat Province

อับดุลรอแมะ สุลอง¹ มุหัมมัดสุหัยมี เฮงยามา¹ พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโน¹ มุฮัมหมัด เนสะและ¹

Abdulramae Sulong¹ Muhamadsuhaimi Haengyama¹ Phimpawee Suwanno¹, Muhammad Nesalaeh¹

(Received: Dec 18, 2023; Revised: May 29, 2024; Accepted: June 05, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือเสาะจังหวัดนราธิวาส 2) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของโปรแกรม TSP 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้โปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาซึ่งมีประชากรทั้งหมดจำนวน 400 คน ประกอบด้วยครูผู้สอนศาสนาในระดับตอนปลาย 50 คนและผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือเสาะจังหวัดนราธิวาสที่กำลังเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 350 ส่วนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 36 คนประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 5 คน ครูผู้สอนศาสนาในระดับตอนปลาย 8 คน และผู้เรียนของโรงเรียนต้นตันหยง อำเภอหรือเสาะจังหวัดนราธิวาสที่กำลังเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของโปรแกรม TSP 2) แบบประเมินคุณภาพของโปรแกรม TSP และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้โปรแกรม TSP สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นต่อการใช้โปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ =4.52) 2) คุณภาพของโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ =4.88) และ 3) ความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้โปรแกรม TSP ที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ =4.44)

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, โปรแกรม TSP, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม, อำเภอหรือเสาะ

¹สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

¹Department of Teaching Islamic Education, Faculty of Education, Yala Rajabhat University (Corresponding author /

Email : abdulramae.s@yru.ac.th)

ABSTRACT

The present document research and field research aimed 1) to study the necessity of the integrate curriculum, turath studies program (TSP), in Rueso District, Narathiwat Province 2) to develop and find the effectiveness of the TSP program, and 3) to evaluate the satisfaction of using TSP program, in a private Islamic school. This research is a research and development with a total population of 400, consisting of 50 of secondary Islamic studies and 350 students of private Islamic schools in Rueso District, Narathiwat Province, who were studying at the secondary Islamic studies. The total sample of 36 people consisted of 5 school administrators, 8 of secondary Islamic studies teachers and students of Totanyong School, Rueso District, Narathiwat Province, who were studying in the first year of secondary Islamic studies, totaling 23 people. The research instruments consisted of 1) the needs assessment of TSP program, 2) TSP program quality assessment form, and 3) the satisfaction form of TSP program. The statistics used to analyze the data were percentage, mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.). The results showed that 1) the necessary for the implementation of the TSP program in the private Islamic school in Ruso district, Narathiwat province, was at the highest level ($\bar{x}=4.5$ 2) the quality of the TSP program in the private Islamic school in Ruso district, Narathiwat province was at the highest level ($\bar{x}=4.88$). 3) the satisfaction of those who have tried the TSP program in the private Islamic schools in Rueso District, Narathiwat Province was at a high level which has an average equal to ($\bar{x}=4.44$).

Keywords: Curriculum Development, Turath Studies Program, Private Islamic School, Ruso District

บทนำ

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในระบบเป็นโรงเรียนเอกชนอีกประเภทหนึ่งภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนทั้งวิทยาศาสตร์และวิชาสามัญบุคลากรในโรงเรียนประกอบด้วยผู้รับใบอนุญาตผู้จัดการผู้อำนวยการและครูที่โรงเรียนจ้างมาทำการสอนทั้งวิทยาศาสตร์และวิชาสามัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามดังกล่าวได้ทำการสอนวิทยาศาสตร์อิสลามควบคู่วิชาสามัญโดยเน้นคุณธรรมจริยธรรมอิสลามในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ปลูกฝังความศรัทธา การปฏิบัติศาสนกิจ และแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวันในด้านอื่นๆ ที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม (อาหมีน ดาราพงศ์, 2562) การจัดการเรียนรู้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 27 ระบุว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและ

การประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และในวรรคที่สองของมาตรานี้ระบุว่า ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

จากการทบทวนวิจัยเรื่อง ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการใช้หลักสูตรแบบบูรณาการในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้รับคำตอบว่า ทางโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรแบบบูรณาการ ประสบกับปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรแบบบูรณาการหลายประการเช่น เนื้อหาในแต่ละระดับที่ปรากฏ ในหนังสือเรียนตามหลักสูตรแบบบูรณาการซ้ำกันอันทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเรียนครบตามเนื้อหาของแต่ละวิชา โครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างเวลาเรียนด้านศาสนาลดลงเรื่อย ๆ ปัจจุบันบางโรงเรียนสอนศาสนาประมาณหนึ่งในสามของเวลาเรียนทั้งหมดหรือบางโรงเรียนสามารถสอนไม่ถึงหนึ่งในสาม และหลักสูตรแบบบูรณาการมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาที่จำเป็นต้องเพิ่มจำนวนชั่วโมงทั้งรายวิชาศาสนาและสามัญเนื่องจากมีเวลาไม่เพียงพอกับเนื้อหาที่จำเป็นต้องสอน (อับดุลรอแม สุลหลง, 2561) จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ใช้หลักสูตรแบบบูรณาการยังมีปัญหาที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนคือ รายวิชาศาสนาและชั่วโมงสอนวิชาศาสนาถูกปรับลดลงเรื่อยๆ อันทำให้กระทบกับความรู้ทางด้านศาสนาของผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสเรียนบางวิชาที่จำเป็นต้องเรียนรู้ เช่น วิชาหลักการตีความอัลกุรอาน วิชาหลักการพิจารณากฎหมายอิสลาม วิชาหลักการพิจารณาหะดีษ วิชาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งรายวิชาดังกล่าวเป็นรายวิชาที่จำเป็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาอิสลามและจำเป็นสำหรับคนที่จะเป็นอูลามาคู (นักวิชาการอิสลาม)

ผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาหรือเรียกว่าอูลามาคูสมัยก่อนส่วนมากมีความเชี่ยวชาญในหลายศาสตร์ซึ่งโดยทั่วไป บรรดา อูลามาคูเริ่มท่องจำอัลกุรอานก่อนอายุสิบขวบแล้วเรียนรายวิชาอื่นๆ โดยเรียนทีละวิชาจนจบกับคุณครูที่เชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ พร้อมทั้งท่องจำตัวบทรายวิชาที่เกี่ยวข้องด้วย ด้วยวิธีดังกล่าวทำให้แต่ละคนเรียนเนื้อหาทั้งหมดจากผู้สอนด้วยสายรายงานเฉพาะอันทำให้ความรู้ไม่เพียงจากต้นฉบับและสามารถเก็บรายละเอียดครบถ้วน บรรดาอูลามาคูสมัยก่อนจะท่องจำตัวบทอย่างน้อยวิชาละหนึ่งตัวบทหลังจากได้เรียนและเข้าใจเนื้อหาทั้งหมด จึงไม่แปลกใจว่า ทำไมบรรดาอูลามาคูสมัยก่อนสามารถวิเคราะห์เนื้อหาอย่างละเอียดและไม่ขัดแย้งซึ่งกันและกัน ที่กล่าวทั้งหมดนี้แสดงถึงวิธีการเรียนและความสามารถของบรรดา อูลามาคูสมัยก่อนซึ่งต่างจากวิธีการเรียนของคนสมัยใหม่ที่เรียนน้อย เก็บเนื้อหาพื้นฐานไม่หมด ไม่นิยมท่องจำตัวบทของแต่ละวิชา สุดท้ายนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับชานาวิयीในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้ด้านศาสนาไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรม TSP ที่จะเน้นเรียนเนื้อหาทุกรายวิชาให้ครบทุกบทเรียนโดยเลือกหนังสือเรียนที่เหมาะสมที่สุดพร้อมกันนั้นให้ผู้เรียนเรียนและท่องจำตัวบทในระยะเวลาสามปีของระดับตอนปลายในขณะที่เดียวกันก็เรียนสายสามัญครบตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ทั้งนี้เพื่อผลิตเยาวชนรุ่นใหม่บางกลุ่มให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาแบบพหุปัญญาในอนาคตที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนบางท่านที่ต้องการเน้นลูกของตนด้านศาสนาเป็นหลักและไม่ได้มองข้ามความรู้ด้านสามัญซึ่งโปรแกรมนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเน้นความรู้ทางด้านศาสนาสำหรับนักเรียนที่สนใจโดยเรียนและท่องจำตัวบทในรายวิชาหลักทางอิสลามศึกษา

ตลอดหลักสูตรภายในระยะเวลาสามปี 2) เพื่อเตรียมพร้อมนักเรียนที่สนใจด้านศาสนาเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา หรือสถาบันปอเนาะและ 3) เพื่อแก้ปัญหาดุลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านศาสนาที่ต่ำกว่าเกณฑ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของหลักสูตรแบบบูรณาการโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของโปรแกรม TSP สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้โปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้วิจัยทราบถึงความต้องการจำเป็นของหลักสูตรแบบบูรณาการโปรแกรม TSP สำหรับนักเรียนระดับตอนปลายสายศิลป์
2. ผู้วิจัยและโรงเรียนได้เล็งหลักสูตรแบบบูรณาการโปรแกรม TSP สำหรับนักเรียนระดับตอนปลายสายศิลป์
3. โรงเรียนจะได้พัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับตอนปลายสายศิลป์ตามหลักสูตรแบบบูรณาการโปรแกรม TSP

ขอบเขตของการวิจัย**1. ขอบเขตด้านเนื้อหา**

โปรแกรม TSP

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นที่หนึ่ง ขั้นศึกษาความต้องการจำเป็นของโปรแกรม TSP

ครูผู้สอนศาสนาในระดับตอนปลาย 50 คนและผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสวเขต จังหวัดนราธิวาสที่กำลังเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 350 คน

2.2 ขั้นที่สอง ขั้นทดลองใช้โปรแกรม TSP

ผู้บริหารโรงเรียน 5 คน ครูผู้สอนศาสนาในระดับตอนปลาย 8 คน และผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสวเขต จังหวัดนราธิวาสที่กำลังเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 23 คนรวมเป็น 36 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ขั้นที่หนึ่ง

ตัวแปรต้น : การศึกษาความต้องการจำเป็นของโปรแกรม TSP

ตัวแปรตาม : ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของโปรแกรม TSP

3.2 ขั้นที่สอง

ตัวแปรต้น : การทดลองใช้โปรแกรม TSP

ตัวแปรตาม : ผลการทดลองใช้โปรแกรม TSP

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการโปรแกรมการศึกษาแบบดั้งเดิม (TSP) ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอ หรือสวเขต จังหวัดนราธิวาสซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนาโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจความต้องการของโปรแกรม TSP แล้วมาออกแบบหลักสูตรแบบบูรณาการโปรแกรม TSP ตามด้วยการตรวจสอบความเหมาะสมและประสิทธิภาพของหลักสูตร และทดลองใช้หลักสูตรดังกล่าวกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำเสนอประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายจำนวน 400 คนประกอบด้วยผู้เรียนจาก 4 โรงเรียนจำนวน 350 คนและครูผู้สอนระดับตอนปลายจาก 4 โรงเรียนจำนวน 50 คนเพื่อตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 36 คนประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 5 คน ครูผู้สอนศาสนาในระดับตอนปลาย 8 คน และผู้เรียนของโรงเรียนต้นตันหยง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสที่กำลังเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 23 คนเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการทดลองใช้โปรแกรม TSP

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่

2.1.1 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

2.1.2 แบบประเมินคุณภาพของโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

2.1.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้หลักสูตร TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

2.2.1 ขั้นตอนเตรียมการ

2.2.1.1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในการวิจัย โดยผู้เสนอโครงการเป็นหัวหน้าคณะกรรมการ

2.2.1.2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาจัดทำหนังสือแจ้งหน่วยงานกลุ่มเป้าหมาย

ก. ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความต้องการจำเป็นของโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสและศึกษาจากเอกสารและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาโปรแกรม TSP ระดับอิสลามศึกษาตอนปลายกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอรือเสาะจังหวัดนราธิวาส

ข. ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพของเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของโปรแกรม TSP สามารถใช้ได้ทั้งหมดเนื่องจากผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ระหว่าง .66-1.00 แบบประเมินคุณภาพของโปรแกรม TSP สามารถใช้ได้ทุกข้อเนื่องจากผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ระหว่าง .67-1.00 และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้โปรแกรม TSP ก็สามารถใช้ได้ทุกข้อเนื่องจากผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ระหว่าง .67-1.00

ค. ผู้วิจัยประสานหน่วยงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

2.2.2 ขั้นตอนปฏิบัติการ

2.2.2.1 ผู้วิจัยติดต่อผู้บริหารโรงเรียนเป้าหมายเพื่อจัดประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของโปรแกรม TSP และการพัฒนาโปรแกรม TSP ระดับอิสลามศึกษาตอนปลายกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอรือเสาะจังหวัดนราธิวาส

2.2.2.2 ผู้วิจัยจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาโปรแกรม TSP ระดับอิสลามศึกษาตอนปลายกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งสายศาสนาและสามัญในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

2.2.3 ขั้นตอนตรวจสอบข้อมูล

2.2.3.1 ผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่ได้จากการประชุมปฏิบัติการ

2.2.3.2 ผู้วิจัยนำเสนอสรุปข้อมูลที่ได้จากการประชุมปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

2.2.4 ขั้นพัฒนา ประเมินฉบับร่างโปรแกรม TSP ประเมินคุณภาพหลักสูตรและประเมินการทดลองใช้โปรแกรม TSP

2.2.4.1 ผู้วิจัยจัดทำฉบับร่างโปรแกรม TSP

2.2.4.2 ผู้วิจัยประเมินคุณภาพโปรแกรม TSP โดยอาศัยการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

2.2.4.3 ผู้วิจัยประเมินการทดลองใช้โปรแกรม TSP จากกลุ่มตัวอย่างหลังจากทดลองใช้หลักสูตรนี้ 2 เดือนภายในภาคการเรียนที่ 1 พ.ศ. 2564 โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน 5 คนและครูผู้สอนที่สอนตามหลักสูตรจำนวน 8 คนและนักเรียนตามหลักสูตรสถาน TSP จำนวน 23 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.1 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.1 ความพึงพอใจต่อการทดลองใช้โปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามในอำเภอ รือเสาะ จังหวัดนราธิวาสได้ใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) กำหนดเกณฑ์การแปลผลดังนี้ (วัน เดชพิชัย, 2535)

ช่วงคะแนน	การแปลผล
4.51-5.00	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1.01-1.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 ค่าร้อยละ

ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้หลักสูตร (ผ่องศรี วาณิชยศกุลวงศ์, 2546)

$$\text{ค่าร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{จำนวนของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} * 100$$

3.2.2 ค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

3.2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

3.3 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และอังคณา ชานีประศาสน์, 2562) เพื่อวัดความเที่ยงตรง (Validity)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดของผู้เชี่ยวชาญ เนื้อหาทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

4. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาโปรแกรม TSP ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือ
เกาะ จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 4
ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

$\bar{X}$ แทนคะแนนเฉลี่ย (mean)

S.D. แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

Σ แทน ค่าของผลรวม

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสำหรับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มาจากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการปรับปรุงโปรแกรม TSP

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสำหรับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มาจากระบบประเมินคุณภาพโปรแกรม TSP

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสำหรับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มาจากระบบประเมินความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้หลักสูตร TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรทั้งหมดซึ่งจำแนกตามสถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้เรียน	350	87.5
ผู้สอน	50	12.5
รวม	400	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ประชากรเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ เป็นผู้เรียนจำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 และเป็นผู้สอนจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการปรับปรุงโปรแกรม TSP ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสละ จังหวัดนราธิวาส

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการจำเป็นต่อการใช้โปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสละ จังหวัดนราธิวาสทุกด้าน

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. สภาพการณ์หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม	4.88	0.32	มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด
2. การออกแบบหลักสูตร	4.75	0.21	มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด
3. เอกสารหลักสูตร	4.66	1.04	มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด
4. ความพร้อมของหลักสูตร	4.93	0.23	มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด
5. ความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานของหลักสูตร	4.14	0.34	มีความต้องการจำเป็นมาก

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
6. รูปแบบการจัดการเรียนการสอน/การเรียนรู้	4.10	0.31	มีความต้องการจำเป็นมาก
7. การวัดและประเมินผล	4.17	1.08	มีความต้องการจำเป็นมาก
8. ความต้องการต่อหลักสูตร	4.66	0.35	มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด
9. ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร	4.89	0.31	มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด
เฉลี่ย	4.52	0.46	มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมของความต้องการจำเป็นต่อการใช้โปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสละ จังหวัดนราธิวาสอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.52$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินว่าโปรแกรม TSP มีความจำเป็นมากที่สุด ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินว่าโปรแกรม TSP มีความจำเป็นมากที่สุดคือความพร้อมของหลักสูตรซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.93$) รองลงมา คือ ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.89$) และตามด้วยสภาพการณ์หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.88$) ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินต่ำที่สุดคือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน/การเรียนรู้ซึ่งอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.10$)

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอหรือสละ จังหวัดนราธิวาสโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนซึ่งได้พิจารณาองค์ประกอบด้านต่างๆ ของหลักสูตร

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของโปรแกรม TSP ที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสทุกด้าน

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ส่วนนำ	5.00	.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
2. วิสัยทัศน์	4.80	.08	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	5.00	.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.75	.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
5. โครงสร้างเวลาเรียน	4.53	.46	มีความเหมาะสมมากที่สุด
6. คำอธิบายรายวิชา	4.93	.11	มีความเหมาะสมมากที่สุด
7. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	5.00	.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
8. เกณฑ์การจบการศึกษา	5.00	.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
9. ปัจจัยเบื้องต้นในการนำหลักสูตรไปใช้	4.97	.04	มีความเหมาะสมมากที่สุด
เฉลี่ย	4.88	.69	มีความเหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมของคุณภาพโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.88) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ส่วนใหญ่ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามประเมินว่าโปรแกรม TSP มีความเหมาะสมมากที่สุด ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าโปรแกรม TSP มีความเหมาะสมมากที่สุดคือ ส่วนนำ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเกณฑ์การจบการศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =5.00) รองลงมา คือ ปัจจัยเบื้องต้นในการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.97) และตามด้วยคำอธิบายรายวิชาซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.93) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามประเมินต่ำที่สุดคือ โครงสร้างเวลาเรียนซึ่งอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.53)

ขั้นตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้โปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสโดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน 5 คน ผู้สอนที่สอนโปรแกรม TSP จำนวน 8 คนและผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาโปรแกรม TSP จำนวน 23 คน รวมทั้งหมด 36 คน

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจต่อโปรแกรม TSP ที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสาละ จังหวัดนราธิวาสทุกด้าน

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. หลักสูตร	4.48	0.53	มีความพึงพอใจต่อโปรแกรม TSP มาก
2. การจัดการเรียนการสอน	4.35	0.53	มีความพึงพอใจต่อโปรแกรม TSP มาก
3. การนิเทศ	4.31	0.36	มีความพึงพอใจต่อโปรแกรม TSP มาก
4. การวัดและประเมินผล	4.50	0.48	มีความพึงพอใจต่อโปรแกรม TSP มากที่สุด
5. ผลสัมฤทธิ์	4.31	0.42	มีความพึงพอใจต่อโปรแกรม TSP มาก
เฉลี่ย	4.44	0.49	มีความพึงพอใจต่อโปรแกรม TSP มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมของความพึงพอใจต่อโปรแกรม TSP ที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสาละ จังหวัดนราธิวาสอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.44$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินว่า มีความพึงพอใจต่อโปรแกรม TSP อยู่ในระดับมาก ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินว่า มีความพึงพอใจต่อโปรแกรม TSP ในระดับมากที่สุดคือ การวัดและประเมินผล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.50$) นอกจากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามประเมินว่า มีความพึงพอใจต่อโปรแกรม TSP ในระดับมาก เริ่มด้วยหลักสูตรซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.48$) รองลงมาด้านการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.35$) ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินต่ำที่สุดด้านการนิเทศและด้านผลสัมฤทธิ์ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.31$)

อภิปรายผลวิจัย

การอภิปรายผลการปรับปรุงหลักสูตรแบบบูรณาการของโรงเรียนต้นต้นหยงที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของพื้นที่ ผู้วิจัยขออภิปรายผลโดยยึดตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นต่อหลักสูตรแบบบูรณาการโปรแกรมการศึกษาแบบดั้งเดิม (TSP) ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสาละ จังหวัดนราธิวาสอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยยึดกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นประกอบด้วยการระบุความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและการกำหนดแนวทางการแก้ไข ซึ่งปัจจุบันบริบทของพื้นที่ที่นับวันขาดแคลนผู้รู้ด้านศาสนา เนื่องจากคนเก่งส่วนมากจะเรียนสายวิทย์คณิตเป็นหลักไม่ค่อยได้เรียนด้านศาสนามากนัก เรียนศาสนาน้อยกว่าเรียนสามัญและไม่ท่องจำตัวบทหลัก เพื่อพัฒนาผู้เรียนบางกลุ่มที่ต้องการเน้นความรู้ด้านศาสนาอิสลาม จำเป็นต้องหันกลับไปดูรูปแบบการเรียนการสอนศาสนาสมัยโบราณที่เน้นเรียนหนังสือที่แต่งโดยผู้เขียนมีชื่อเสียง และเน้นท่องจำตัวบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างผู้เชี่ยวชาญด้านความรู้ศาสนาและภาษาอาหรับในภาพรวมซึ่งสอดคล้องกับ Khairul Akmar, et. all (2000) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการศึกษาระบบนี้ว่า เป็นระบบการศึกษาที่สามารถสร้างนักวิชาการอิสลามอันมากมายและเราจำเป็นต้องเรียนรู้เนื่องจากพื้นฐานของสถาบันปอเนาะในโลกมลายูคือ 1) มีหลักสูตรที่ชัดเจนตามหลักคำสอนของอะฮ์ลิสunnะฮ์วัลญะมาอะฮ์ (อะชาอิเราะห์และมาตุรีดียะห์)

2) หลักสูตรในปอเนาะจะต้องยึดตามหนังสือของนักวิชาการอะห์ลิสุนนะฮ์วัลญะมาอะห์ 3) การใช้ระบบแบบดั้งเดิมในการให้ความรู้แก่นักเรียน เช่น การท่องจำ การตะลักกี (รับความรู้โดยตรงจากผู้สอน) และใช้เวลาเรียนอันยาวนาน 4) ให้ความสำคัญกับความรู้ด้านภาษาที่เป็นเครื่องมือในการศึกษาระดับสูง เช่น นะฮฺ (ไวยากรณ์ภาษาอาหรับ) ไชรอฟ (ลัทธิฐานวิทยา) อุซูลอัลฟิควะฮ์ ตักกะวียะฮ์ ความรู้ด้านอัลหะดีษ ความรู้ด้านอัลกุรอานและอื่น ๆ นอกจากนั้นโปรแกรมนี้พยายามพัฒนาผู้เรียนให้สำเร็จการศึกษาในระดับตอนปลายแล้วสามารถเรียนต่อในสถาบันปอเนาะในระดับสูง ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้มองข้ามความรู้ด้านสามัญหากแต่ผู้เรียนสามารถเรียนเหมือนกับผู้เรียนสายศิลป์คำนวณทั่วไป ทั้งนี้ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปกำหนดแผนงานที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน และมีความชัดเจนในการดำเนินงาน สามารถให้คำตอบแก่บุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการนำทรัพยากรไปใช้ในการพัฒนางานและสร้างความมั่นใจได้ว่าการปฏิบัติสนองความต้องการขององค์กรอย่างแท้จริง (สุมิล ว่องวานิช, 2562) ยังสอดคล้องกับธีระพงษ์ ดำรงค์ไชย (2553) ที่กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ต้องมีการศึกษาความต้องการของชุมชน และบริบทของสถานศึกษาประกอบการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง นอกจากนั้นหลักสูตรนี้ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) บังคับให้เพิ่มรายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) และรายวิชาหน้าที่พลเมืองซึ่งทั้งสองรายวิชานี้จำเป็นต้องปรากฏในโครงสร้างหลักสูตรและระบุโครงสร้างเวลาเรียนโดยเฉพาะซึ่งสอดคล้องกับคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สพฐ 1237/2560 ลงวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2560 และสอดคล้องกับประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาลงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2561

2. คุณภาพของโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.88$) ทั้งนี้ เนื่องจากโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาสได้พัฒนาขึ้นมาโดยการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงคุณภาพตามขั้นตอนของหลักการพัฒนาหลักสูตร กล่าวคือ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนและหลักสูตรอิสลามศึกษา โดยองค์ประกอบของหลักสูตรมีดังนี้ คือ 1) ส่วนนำ 2) วิสัยทัศน์ 3) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) โครงสร้างหลักสูตร 6) คำอธิบายรายวิชา 7) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 8) เกณฑ์การจบการศึกษา 9) ปัจจัยเบื้องต้นในการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2553) ที่ได้ระบุองค์ประกอบของหลักสูตรนั้นจะต้องประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาของวิชา สื่อการเรียนการสอน วิธีสอน และการวัดและประเมินผล และแนวทางการพัฒนา หลักสูตรจากงานวิจัยของปราโมทย์ จันทรเรือง (2550) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ที่สำคัญๆ ไว้ 9 ส่วน คือ หลักการ จุดหมายโครงสร้าง คำอธิบายรายวิชาขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรม การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและ ประเมินผล นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุนิสสัย มาตัน (2552) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ในระดับช่วงชั้นที่ 3 เรื่องทำการปลาส้มสมุนไพรของโรงเรียนดำนแม่คำมัน พัทธาคม อำเภอลับแล

จังหวัดอุดรดิตถ์และพบว่าหลักสูตรมีคุณภาพด้านความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรในระดับมาก นอกจากนั้นโปรแกรมนี้จะเน้นเรียนเนื้อหาทุกรายวิชา ครอบคลุมบทเรียนโดยเลือกหนังสือเรียนแบบดั้งเดิมที่เหมาะสมที่สุดกับผู้เรียน พร้อมกันนั้นให้ผู้เรียนท่องจำตัวบทจำนวนแปดรายวิชาภายในระยะเวลาสามปีของระดับตอนปลาย ในขณะที่เดียวกันก็เรียนสายสามัญครบตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

3. ความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้โปรแกรม TSP ที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสละ จังหวัดนราธิวาสอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.44$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรที่ใช้ตรงกับความต้องการ แบ่งเวลาเรียนได้อย่างเหมาะสม หนังสือเรียนที่เลือกให้นักเรียนเรียนเหมาะกับระดับความสามารถของนักเรียน กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ น่าสนใจ และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ ผู้เรียนส่วนใหญ่บรรลุผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้และมีการบันทึกหลังการสอนทำให้ค้นพบข้อดี และข้อบกพร่องของหลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

สรุป

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นต่อการใช้โปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสละ จังหวัดนราธิวาสอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.52$)
2. คุณภาพโปรแกรม TSP ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอหรือสละ จังหวัดนราธิวาสอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.88$)
3. ความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้โปรแกรม TSP ที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอหรือสละ จังหวัดนราธิวาสอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.44$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาโปรแกรม TSP ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปใช้
 - 1.2 การจัดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ให้สอดคล้องกับความถนัดและความต้องการของผู้เรียน
 - 1.3 ให้มีการประเมินผลหลักสูตรโดยหาข้อสรุปและแก้ไขข้อที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติให้สามารถพัฒนาทั้งตนเองและสังคมต่อไป
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและตามความถนัดของผู้เรียน

2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาหนังสือเรียนสำหรับโปรแกรม TSP ที่สามารถช่วยผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเองเช่น แปลความหมายตัวบทวิทยาทาที่จำเป็นต้องท่องจำ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ธีระพงษ์ ดำรงค์ไชย. (2553). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยบูรพา. ฉบับถ่ายสำเนา.

ปราโมทย์ จันทรเรือง. (2550). หลักการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร. สาขาหลักสูตรและการสอน. ลพบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ผ่องศรี วาณิชย์สุวงศ์. (2546). ระเบียบวิธีทางการศึกษา. ครั้งที่ 4. ปัตตานี. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2562). ระเบียบวิธีการวิจัย (Research methodology). ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจริญดีมีนคองการพิมพ์.

วัน เดชพิชัย. (2535). คู่มือการวิจัยและการประเมินผลโครงการทางการศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

สุนิสา มานัน. (2552). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 เรื่อง การทำปลาต้มสมุนไพรของโรงเรียนด่านแม่คำมันพิทยาคม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัปดุลรอแม สุหลง. (2561). ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการใช้หลักสูตรแบบบูรณาการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

อาหมิน ดาราพงศ์. (2562). กระบวนการตรึงยะฮ์ อิสลามียะฮ์และการนำมาใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารอัล-นूर. มหาวิทยาลัยฟาฏอนี. 14(26): 147-158.

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาต่างประเทศ

Khairul Akmar, et. all. (2021). Kelestarian Bahasa Arab di Pondok-Pondok Sebagai Pemangkin Tradisi Ilmu (Satu Tinjauan Awal Literatur). *E-Journal Bahasa dan Linguistik*. 3(2): 46-57.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall รายวิชาอัลอัคลาก

เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนอิสลามศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 5

**The Effect of Learning Management by Jigsaw Technique with Wordwall
on Al-Akhlaq Subject Entitled Manner in Daily Life
for Primary School Students, Year 5**

อัสมะห์ เวาะแม็ง¹ มุห์หมัดตอลาล แกมะ¹ อัลดุลรอแมะ สุหลง¹

Asmah Womaeng,¹ Muhammadtolan Kaemah,¹ Abdulramae Sulong¹

(Received: Dec 08, 2023; Revised: May 02, 2024; Accepted: May 15, 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall สาระการเรียนรู้อัลอัคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้อัลอัคลากของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall 3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลอัคลากโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 1 จำนวน 33 คน โรงเรียนสมบูรณ์ศาสน์อิสลาม ตำบลดอนอำเภอบะนาร จังหวัดปัตตานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้เทคนิคการสอนแบบจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall จำนวน 10 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall สาระการเรียนรู้อัลอัคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวันเป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและ ค่าที (t-Test Dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลอัคลาก เรื่องมารยาท

¹สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

¹Department of Teaching Islamic Education, Faculty of Education, Yala Rajabhat University (Corresponding author /

Email : 736396008@yru.ac.th)

ในชีวิตประจำวันโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอร์ร่วมกับ Wordwall มีประสิทธิภาพเท่ากับ $(E_1/E_2) = 83.52/86.64$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสาระการเรียนรู้อัลอคลากตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอร์ร่วมกับ Wordwall หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ผลวิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยใช้เทคนิคจิ๊กซอร์ร่วมกับ Wordwall มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ $(\bar{X} = 4.44)$ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอร์ร่วมกับ Wordwall สาระการเรียนรู้อัลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมากที่สุด $(\bar{X} = 4.50)$

คำสำคัญ: ผลการจัดการเรียนรู้, จิ๊กซอร์, เวิร์ดวอลล์, มารยาทในชีวิตประจำวัน

ABSTRACT

This research is quantitative research aimed 1) to develop and determine the effectiveness of learning management using jigsaw technique with wordwall on the al-Akhlaq subject entitled Manner in Daily Life for primary school students, year 5 according to the standard criterion of 80/80, 2) to compare the learning achievement before and after learning management using jigsaw technique with wordwall on the al-Akhlaq subject, 3) to study the students daily behavior was a 5-level, 10-item, and 4) to examine the students satisfaction with the learning management using jigsaw technique with wordwall on the al-Akhlaq subject a 5-level, 10-item. The sample of this research included 33 primary school students, year 5, second semester of the academic year 2022 from Islam Somboonsaad School by purposive sampling method. The research instruments consisted of 1) lesson plans of learning management using jigsaw technique with wordwall, 2) a learning achievement test of al-Akhlaq subject, 3) an observation checklist for students daily behavior, and 4) a satisfaction questionnaire for primary school students, year 5 using jigsaw technique with wordwall on al-Akhlaq subject. Statistic used for data analysis included mean, standard deviation, and dependent t-Test. The results of this research were as follows: 1) The effectiveness of the lesson plans for the al-Akhlaq subject entitled Manner in Daily Life, using jigsaw technique with wordwall was equal to $(E_1/E_2) = 83.52/86.64$ which was higher than the predetermined criterion. 2) The student achievement on al-Akhlaq learning subject showed a statistically significant improvement after learning management using jigsaw technique with wordwall at a significance level of 0.05. 3) The daily behavior of primary school students, year 5 after learning al-Akhlaq subject using jigsaw technique with wordwall was at a level of $(\bar{X} = 4.44)$. 4) Overall, the students satisfaction with the learning management using jigsaw technique with wordwall on al-Akhlaq subject entitled Manner in Daily Life was at a highest level of $(\bar{X} = 4.50)$.

Keywords: *The Effect of Learning Management, Jigsaw Technique, Wordwall, Entitled Manner in Daily Life*

บทนำ

อิสลามให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักจริยธรรมอย่างมากที่ครอบคลุมทุกคำสอนไม่ว่าจะเป็นคำพูดต่าง ๆ หรือการกระทำที่เปิดเผย จริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญในสังคมที่จะนำความสุขสงบและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมอิสลาม เมื่อคนในสังคมมีจริยธรรม จิตใจของมนุษย์ย่อมสูงส่งมีความสะอาดและสว่างในจิตใจ หลักการด้านจริยธรรมหรือคุณธรรมอันเป็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับมารยาททั้งมารยาทด้านพฤติกรรมและมารยาททางจิตใจ เรียกรวมว่า อิหฺซานหรือหลักคุณธรรม ที่แสดงออกด้วยการขัดเกลาจิตใจให้สะอาด ปราศจากการโอ้อวด ความโกรธ การโอ้อวด และหลง ผู้ที่มีจริยธรรมที่ดีในสังคมสามารถปฏิบัติได้ง่าย ๆ เช่น มีความซื่อสัตย์ มารยาทต่อเพื่อน มารยาทต่อเพื่อนบ้าน มารยาทต่อผู้มาเยือน และมารยาทต่อเด็กกำพร้า หลักการปฏิบัติบางส่วนของที่กล่าวมานี้ถือเป็นสมบัติของผู้มีจริยธรรมที่ดี ดังที่ได้อ่านในอัลกุรอาน ซูเราะฮ์อัลลอฮ์ม อายุษษ 4 ทรงตรัสไว้ ความว่า *และแท้จริงเจ้านั้นคือผู้ที่ตั้งมั่นอยู่บนอุปนิสัยอันยิ่งใหญ่ และอัลลอฮ์ทรงตรัสไว้ในซูเราะฮ์อัลอะห์ซาบ อายุษษ 21 ความว่า แท้จริงแล้วในตัวของท่านรอซูลนั้นมีแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้ที่หวัง (จะพบกับ) พระองค์อัลลอฮ์และวันอาคิเราะฮ์ และได้รำลึกถึงพระองค์ อย่างมากมาย จากอายะฮ์ที่ได้กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าท่านนบี มีอุปนิสัยตามหลักอัลกุรอาน และดำเนินชีวิตด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งใช้ ซึ่งเป็นไปตามที่อัลกุรอานยกย่อง ผู้ใดที่ยึดมั่นและปฏิบัติตามท่านนบี ท่านผู้นั้น (จะพบกับ) พระองค์อัลลอฮ์และวันอาคิเราะฮ์ ด้วยเหตุนี้อิสลามจึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักจริยธรรมอย่างมาก*

จากอายะฮ์อัลกุรอานที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบว่าโรงเรียนจึงต้องมีหลักสูตรสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อิสลามศึกษาใน 8 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ อัลกุรอาน อัลหะดีษ อัลอะกีดะฮ์ อัลฟิควะฮ์ (ศาสนบัญญัติ) อัศเศาะลัต (ศาสนประวัติ) อัลอัคลาก (จริยธรรม) ภาษาอาหรับและภาษามลายู หลักสูตรอิสลามศึกษา มุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ดังนี้ รักการอ่านอัลกุรอาน รักการละหมาด รักสะอาด มีมารยาทแบบอิสลาม มีความรับผิดชอบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สาระการเรียนรู้อัลอัคลาก (จริยธรรม) ก็เป็นหนึ่งในสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นแขนงวิชาที่เน้นทักษะการใช้ชีวิตตามหลักอิสลาม ดังนั้นจึงเป็นการยากที่ครูผู้สอนจะสอนให้นักเรียนเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันถ้าหากครูผู้สอนขาดเทคนิคการสอนใหม่ๆ และสื่อการสอนใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน จากได้ศึกษางานวิจัยของอิรฟาน หะยีมะ (2560) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหนึ่งมีปัญหาเรื่องสื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาอัลอัคลากชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 5 โรงเรียนสมบูรณ์ศาสน์อิสลาม พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างไม่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน การใช้สื่ออุปกรณ์มักจะสอนแบบบรรยาย ไม่มีสื่อการสอนทำให้นักเรียนเบื่อไม่สนใจเรียน

สาระวิชาอัลลอฮ์ลาคจึงทำให้นักเรียนขาดการให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน และจากที่ได้ศึกษาผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการสอบ I-Net ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสมบูรณ์ศาสน์อิสลาม ปีการศึกษา 2564 สาระการเรียนรู้อัลลอฮ์ลาค พบว่า โรงเรียนควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนได้ร้อยละ 35.78 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศที่ได้อ้อยละ 40.86 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ: 2565)

จากปัญหาที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจำเป็นต้องหาเทคนิคการสอนและการสอนต่างๆ ให้ทันกับโลกในปัจจุบัน เนื่องจากในปัจจุบันเราก้าวเข้าสู่การศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่เน้นผู้เรียนให้ลงมือปฏิบัติมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายรับจากครูผู้สอน ดังนั้น ครูจึงต้องลดบทบาทในการสอนลงและเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยมีครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน มีกรอบแนวคิดของการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ทักษะพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ที่นักเรียนต้องเรียนรู้เนื่องมาจากโลกเปลี่ยนแปลงกระแสสังคมที่รวดเร็วและความซับซ้อนมากขึ้น หัวใจของทักษะนี้ คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) ความร่วมมือ (Collaboration) และความริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) ซึ่งต้องใช้ทักษะเหล่านี้ในการดำรงชีวิตเพื่อการเรียนตลอดชีวิต (วิจารณ์ พานิช, 2555)

นอกจากจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าเป็นฝ่ายรับจากครูแล้วยังคงเป็นยุคสมัยที่ผู้เรียนนิยมเล่นเกมออนไลน์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องมีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น ผู้วิจัยนำเทคนิคการสอนโดยใช้เทคนิคแบบจิกซอร์ร่วมกับใช้ Wordwall ใช้เป็นทางเลือกเพื่อที่แก้ไขผลการเรียนของสาระการเรียนรู้อัลลอฮ์ลาค ด้วยเหตุผลที่กล่าวไว้ข้างต้น จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำวิจัยโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนให้ดียิ่งขึ้น เข้าใจในเนื้อหา และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall รายวิชาอัลลอฮ์ลาค เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลลอฮ์ลาคของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาอัลลอฮ์ลาคโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall

บททวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ และการเรียนแบบร่วมมือ

ยุสนีย์ เจมะ (2560) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า การจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยสมาชิกภายในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งภายในกลุ่มนั้นสมาชิกจะร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จตาม อายุ ภูโน (2557) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 5-6 คน ช่วยกันเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยทุกคนยอมรับและเต็มใจทำงานในส่วนรับผิดชอบ

วัฒนาพร รัชบุทสุข (2542) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่าสมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนรู้ที่แบ่งกลุ่ม โดยในแต่ละกลุ่มมีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน ซึ่งภายในกลุ่มทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ความรู้เกี่ยวกับเกมออนไลน์

Wordwall เป็นเครื่องมือสำหรับสร้างสื่อการสอน และแบบทดสอบออนไลน์ ซึ่งสามารถนำไปใช้สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์ได้เป็นอย่างดี สำหรับการใช้นั้นต้องสมัครสมาชิกกับเว็บไซต์ด้วยข้อมูลเพียงเล็กน้อย ประกอบด้วย อีเมลล์ และรหัสผ่าน

Siti Faizatul Nissa และ Novida Renoningtyas (2021) Wordwall หมายถึง เป็นสื่อหรือแอปพลิเคชันที่ดึงดูดและน่าสนใจ เป็นเบราร์เซอร์ที่นักเรียนสามารถเข้าถึงฟรีโดยใช้ลิงก์ Frisila, Milinia (2022) Wordwall หมายถึง เป็นแอปพลิเคชันที่สร้างไว้สำหรับเกมตอบคำถาม สื่อการสอน แหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนจนถึงสามารถเป็นเครื่องมือประเมินการสอนสำหรับครูและนักเรียน สรุปได้ว่า เกมออนไลน์ Wordwall หมายถึง แอปพลิเคชันที่สร้างแบบทดสอบออนไลน์ ที่น่าสนใจและดึงดูดสำหรับนักเรียน และทั้งยังเป็นเครื่องมือสำหรับประเมินนักเรียนด้วย

3. สารการเรียนรู้อัลลอคลาก (จริยธรรม)

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของอัลลอคลาก (จริยธรรม) ไว้ 2 ทศนะ ได้แก่ ความหมายอัลลอคลากตามทัศนะอิสลาม และความหมายจริยธรรมตามทัศนะทั่วไป ซึ่งแต่ละทัศนะได้ให้ความหมายของอัลลอคลากไว้อย่างคล้าย ๆ กัน ดังนี้ วิสุทธิ์ บิลละเต๊ะ (2550) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม คือ เป้าหมายสำคัญของศาสนาอิสลามที่กำหนดให้มุสลิมปฏิบัติเป็นเหมือนแบบฝึกที่ต้องทำซ้ำแล้วซ้ำเล่าอีก เพื่อให้คนเรามีจริยธรรมเป็นนิสัย และยึดในจริยธรรมเหล่านั้นอย่างมั่นคงไม่เลือนคลาย

al-Ghazaliy, 2000) ได้กล่าวว่า อัคลาก คือ คุณลักษณะที่ปลูกฝังไว้ส่วนลึกในจิตวิญญาณของมนุษย์ที่สามารถแสดงออกด้วยพฤติกรรมและการปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามหรือสิ่งที่ไม่ดีย่อมมีผลมาจากสิ่งที่อยู่ในจิตใจและอีกอย่างหัวใจที่มีจริยธรรมหรืออัคลากเปรียบเสมือนต้นไม้ผลจะออกมาตามสภาพของลำต้นร่วมไปถึงรากที่ฝังลึก

Miskawaih, Ali Ahmad nin Muhammad (2011) ได้กล่าวว่า อัคลาก (จริยธรรม) คือ สภาพจิตใจของแต่ละคน ซึ่งสามารถแสดงกิริยาต่าง ๆ โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการคิด สรุปได้ว่า อัคลาก เป้าหมายสำคัญของศาสนาอิสลามที่สอนให้มนุษย์ ปฏิบัติตน มีพฤติกรรมที่ดี ตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และยังคงเป็นเกณฑ์ในการประเมินระหว่างการทำความดีและความชั่ว เป็นข้อตัดสินการดำเนินชีวิตของบุคคลและสังคม

4. การจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา

การจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษามีความครอบคลุมในด้านต่าง ๆ โดยในแต่ละศาสตร์จะมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ผู้ศึกษาต้องบรรลุให้เกิดความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ

ความหมายของการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา

Ibnu Manzur (1990) ได้ให้ความหมายของการสอนหรือในภาษาอาหรับ เรียกว่า **التعليم** (อັตตะลิม) หมายถึง การสอนเพื่อให้เกิดการรับรู้และการเปลี่ยนแปลงจากภายในและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมทางร่างกาย

มัสลัน มาหะมะ (2559) การศึกษาในอิสลามไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์หรือทักษะจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่ง แต่ในอิสลามการศึกษา มีความหมายที่กว้างและครอบคลุมทุกด้าน การศึกษาเป็นกระบวนการอบรมและบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกายและจิตวิญญาณ เพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาในอิสลามจะมีความหมายที่ครอบคลุมดังต่อไปนี้

1. ตัรบียะฮ์ หมายถึง การอบรม การขัดเกลาจิตใจ
2. ตะอฺลิม หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ รวมถึงความรู้ทางศาสนาและความรู้ทางโลก
3. ตะอฺดีบ หมายถึง การอบรมบ่มนิสัยให้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีระเบียบวินัย

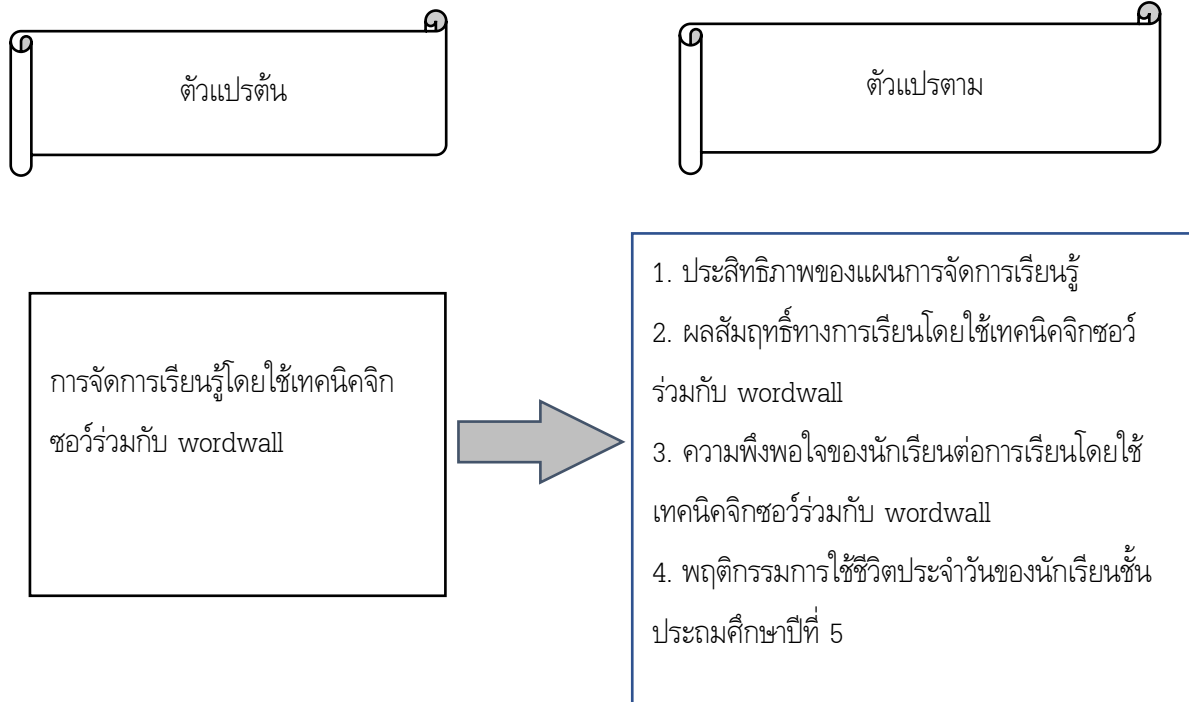
Ahmad Farid (2002) ได้ให้ความหมายของการศึกษาอิสลามไว้ว่า การศึกษาอิสลามหมายถึงกระบวนการพัฒนาปัจเจกบุคคล ด้วยหลักการศรัทธาตามแนวทางสะลัฟที่ถูกต้องและความเข้าใจในอิสลามที่บริสุทธิ์ และจริยธรรมที่ดีงาม และการปฏิบัติที่พึงประสงค์ เตรียมพร้อมเพื่อพัฒนาสังคมมุสลิม สังคมสันติสุข หรือถ้าจะกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการศึกษอิสลามหมายถึง กระบวนการฝึกอบรมมนุษย์ตามแนวทางของคอฮาบะห์และอัลสุนนะห์ และเลียนแบบกิริยาท่าทางและปฏิบัติเหมือนกับที่พวกเขาได้ปฏิบัติ

Abd al-Rahman al-Nahlawiy (1999) ได้ให้ความหมายของการศึกษาอิสลามไว้ว่า การศึกษาอิสลามหมายถึง กระบวนการเรียนรู้และสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม กิริยามารยาท เพื่อไปสู่ความสำเร็จอย่างมีขั้นตอนตามครรลองของอิสลาม สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษานั้น ต้องการให้มุสลิมทุกคนศึกษาหาความรู้ที่มีประโยชน์ในทุก ๆ เรื่อง เพราะศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญ

กับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยที่อิสลามจะสนับสนุนให้ผู้ที่มีบั้นเกิดในศาสนาอิสลามนั้นต้องศึกษาเพื่อดำเนินชีวิตทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้วิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมบุญรณศาตร์อิสลาม ตำบลดอนอำเภอปะนาเร จังหวัดปัตตานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 5 ห้อง รวมนักเรียนทั้งหมด จำนวน 162 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 33 คน โรงเรียนสมบุญรณศาตร์อิสลาม ตำบลดอนอำเภอปะนาเร จังหวัดปัตตานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากนักเรียนห้องห้องประถมศึกษาปีที่ 5/1 สามารถอ่านออก เขียนได้

2. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้เทคนิคการสอนแบบจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 แผน 10 ชั่วโมง เรื่อง ความซื่อสัตย์ มารยาทต่อเพื่อนบ้าน มารยาทต่อผู้มาเยือน มารยาทต่อผู้ป่วย และมารยาทต่อเด็กกำพร้า และได้ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบ โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ผลประเมินว่ามีความเหมาะสมสามารถใช้ได้ดัชนี IOC มีค่าเท่ากับ 0.96)

2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall สารการเรียนรู้อัลลอคлак เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 35 ข้อ 4 ตัวเลือก ชั่วโมง แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ผลประเมินว่ามีความเหมาะสมสามารถใช้ได้ ดัชนี IOC มีค่าเท่ากับ 0.99) และหาค่าเชื่อมั่นได้ค่าเท่ากับ 0.9

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 ข้อ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ผลประเมินว่ามีความเหมาะสมสามารถใช้ได้ ดัชนี IOC มีค่าเท่ากับ ($\bar{X}$ = 0.99)

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall สารการเรียนรู้อัลลอคлак เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน จำนวน 10 ข้อ โดยนำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนของภาษา และตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ผลประเมินว่ามีความเหมาะสมสามารถใช้ได้ ดัชนี IOC มีค่าเท่ากับ 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดระยะเวลาแบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับเกมออนไลน์ Wordwall โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียนใช้เวลา 1 ชั่วโมง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน สารการเรียนรู้อัลลอคлакโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับเกมออนไลน์ Wordwall เป็นแบบปรนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 35 ข้อ

3.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง มารยาทโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับเกมออนไลน์ Wordwall ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 แผน 10 ชั่วโมง

3.3 แบบทดสอบหลังเรียนใช้เวลา 1 ชั่วโมง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนแต่มีการสลับข้อ

3.4 ประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค จิกซอร์ร่วมกับเกมออนไลน์ Wordwall ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยการตอบ แบบสอบถามความพึงพอใจตามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการสอนแบบ จิกซอร์ร่วมกับ Wordwall โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน (E1) และแบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน (E2)

4.2 วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิคการสอน แบบ จิกซอร์ร่วมกับ Wordwall โดยหาค่า IOC ค่าเฉลี่ย การหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

4.3 วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียน

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากหาคุณภาพแบบประเมินความพึงพอใจ โดยหาค่า IOC

4.5 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall สารการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัย ได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall

ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall

ลำดับ	เรื่อง	E1	E2	E1/E2	การแปลผล
1	ความซื่อสัตย์	85.60	88.80	85.60/88.80	มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์
2	ความซื่อสัตย์ (ต่อ)	81.60	87.20	81.60/87.20	มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์
3	มารยาทต่อเพื่อนบ้าน	84.80	86.40	84.80/86.40	มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์

ลำดับ	เรื่อง	E1	E2	E1/E2	การแปลผล
4	มารยาทต่อเพื่อนบ้าน (ต่อ)	81.60	83.20	81.60/83.20	มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์
5	มารยาทต่อผู้มาเยือน	84.00	86.40	84.00/86.40	มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์
6	มารยาทต่อผู้มาเยือน (ต่อ)	84.00	88.00	84.00/88.00	มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์
7	มารยาทในการเยี่ยมผู้ป่วย	82.40	84.00	82.40/84.00	มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์
8	มารยาทในการเยี่ยมผู้ป่วย (ต่อ)	83.20	86.40	83.20/86.40	มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์
9	มารยาทต่อเด็กกำพร้า	85.60	87.20	85.60/87.20	มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์
10	มารยาทต่อเด็กกำพร้า (ต่อ)	82.40	88.80	82.40/88.80	มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์
เฉลี่ยโดยรวม		83.52	86.64	83.52/86.64	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall
 สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมบุญ
 ศาสน์อิสลาม จำนวน 10 แผน มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 83.52/86.64 เมื่อพิจารณาค่าประสิทธิภาพ
 เป็นรายแผน พบว่า ผู้เรียนสามารถทำคะแนนระหว่างเรียนแผนที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 85.60 แผนที่ 2 คิดเป็นร้อยละ
 81.60 แผนที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 84.80 แผนที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 81.60 แผนที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 84.00 แผนที่ 6
 คิดเป็นร้อยละ 84.00 แผนที่ 7 คิดเป็นร้อยละ 82.40 แผนที่ 8 คิดเป็นร้อยละ 83.20 แผนที่ 9 คิดเป็นร้อยละ
 85.60 และแผนที่ 10 คิดเป็นร้อยละ 82.40 ตามลำดับ และคะแนนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 88.80 ร้อยละ 87.20
 ร้อยละ 86.40 ร้อยละ 83.20 ร้อยละ 86.40 ร้อยละ 88.00 ร้อยละ 84.00 ร้อยละ 86.40 ร้อยละ 87.20 และร้อยละ
 88.80 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้อัลลอคลาก โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall โดยให้นักเรียนนักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

เมื่อจบการเรียนรู้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกันโดยมีการสลับข้อกัน แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-Test ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้อัลลอคลาก โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall

การจัดการเรียนรู้ใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
(Pre-Test) = X1	34	35	17.68	3.99	11.06	<0.05
(Post-Test) = X2	34	35	26.51	4.58		

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้อัลลอคลาก โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall ก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกัน โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 17.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.99 และโดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.51 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.58 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. พฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยที่ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนหลังเรียนสาระการเรียนรู้อัลลอคลาก โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน

เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยที่ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนหลังเรียนสาระการเรียนรู้อัลลอคลากโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ประเด็นพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
มีความซื่อสัตย์			
1) นักเรียนทำหน้าที่ตัวเองที่ได้รับมอบหมาย	4.80	0.42	มากที่สุด
2) นักเรียนทำการบ้านด้วยตนเอง	4.20	0.79	มาก
มีมารยาทต่อเพื่อนบ้าน			
3) นักเรียนไม่ทิ้งขยะในพื้นที่ของเพื่อนบ้าน	4.20	0.42	มาก
4) นักเรียนส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนบ้าน	4.10	0.88	มาก

มีมารยาทต่อเพื่อน			
5) นักเรียนให้เกียรติเพื่อนเสมอ	4.40	0.70	มาก
6) ไม่กลั่นแกล้งเพื่อน	4.50	0.71	มากที่สุด
มีมารยาทในการเยี่ยมผู้ป่วย			
7) นักเรียนให้ดูอาแก่เพื่อนในยามเพื่อนป่วย	4.60	0.52	มากที่สุด
8) พุดจาให้กำลังใจเพื่อนในยามเพื่อนป่วย	4.40	0.52	มาก
ช่วยเหลือเด็กกำพร้า			
9) นักเรียนไม่พุดล้อเด็กกำพร้า	4.60	0.70	มากที่สุด
10) นักเรียนช่วยเหลือเด็กกำพร้า	4.60	0.52	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.44	0.68	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลวิเคราะห์แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสาระการเรียนรู้อัลลอคลาก โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall นักเรียนสามารถกล่าวดูอาแก่เพื่อนในยามป่วย นักเรียนไม่พุดล้อเด็กกำพร้า และนักเรียนช่วยเหลือเด็กกำพร้า โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.39 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 และการแปลผลโดยรวมเท่ากับมาก

4. วิเคราะห์แบบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน

เป็นการวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน

ข้อที่	ประเด็นความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
ด้านเนื้อหา				
1	ฉันชอบเนื้อหาที่ครูสอน	4.50	0.56	มากที่สุด
2	ฉันชอบใบงานที่ครูให้ทำ	4.62	0.55	มากที่สุด
3	เนื้อหาที่เรียนมีประโยชน์สำหรับฉัน	4.32	0.68	มาก
4	ฉันสามารถนำคำสอนที่ได้เรียนไปใช้ชีวิตประจำวันได้	4.53	0.56	มากที่สุด
ด้านการออกแบบ				
5	สื่อการสอนน่าสนใจดึงดูด	4.53	0.61	มากที่สุด
6	สอนวิธีแบบจิกซอร์ทำให้ฉันเข้าใจง่ายเข้าใจ	4.56	0.56	มากที่สุด

ข้อที่	ประเด็นความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
ด้านบรรยากาศ				
7	ฉันชอบวิธีการสอนแบบจิ๊กซอว์	4.41	0.70	มาก
8	นักเรียนฉันชอบเกมออนไลน์ Wordwall	4.50	0.62	มากที่สุด
9	ฉันชอบวิธีสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับเกมออนไลน์ Wordwall ทำให้ฉันสนุกและเข้าใจมากขึ้น	4.62	0.49	มากที่สุด
10	วิธีการสอนแบบจิ๊กซอว์ทำให้ฉันสนุก	4.41	0.56	มาก
เฉลี่ยโดยรวม		4.50	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall สาระการเรียนรู้อัลอัลลาค เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.50 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมเท่ากับ 0.58

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall สาระการเรียนรู้อัลอัลลาค เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลอัลลาค ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่า คะแนนสอบระหว่างใช้แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลอัลลาค เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน มีค่าเป็นร้อยละ 83.52 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน มีค่าเป็นร้อยละ 86.64 ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลอัลลาค เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.52/86.64 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากผู้สอนได้สร้างและพัฒนาโดยมีจำนวน 10 แผน 5 เรื่อง อารมณ์ ใจเที่ยง (2550) ได้อธิบายแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หัวข้อสำคัญ ดังนี้ 1) มาตรฐานการเรียนรู้ 2) ตัวชี้วัดชั้นปี 3) สาระสำคัญ 4) จุดประสงค์การเรียนรู้ 5) สาระการเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) การวัดผลประเมินผล 8) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 9) บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ แต่ละแผนที่สร้างขึ้นมาได้เสนอต่ออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ด้านการใช้ภาษา ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านรูปแบบ และด้านการประเมินผล โดยผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นมาตรฐาน ตอนที่ 1 ประเมินเกี่ยวกับความครบถ้วน และความถูกต้องของการเขียนองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ ตอนที่ 2 ประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ประเมินค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) = 83.52/86.64 และเมื่อพิจารณาค่าประสิทธิภาพเป็นรายแผน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 และ 10 ผู้เรียนสามารถทำคะแนนระหว่างเรียนคิดเป็นร้อยละ 85.60, 81.60, 84.80, 81.60, 84.00, 84.00, 82.40, 83.20, 85.60 และ 82.40

ตามลำดับ และคะแนนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 88.80, 87.20, 86.40, 83.20, 86.40, 88.00, 84.00, 86.40, 87.20 และ 88.80 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮารตีเน เจ๊ะหมิง (2557) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระการเรียนรู้ฮัตตารีค (ศาสนาประวัติ) เรื่อง เคาะลีฟะฮ์ทั้งสี่ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค จิกซอร์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น (อิตีดายะห์) ปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ฮัตตารีค (ศาสนาประวัติ) เรื่อง เคาะลีฟะฮ์ทั้งสี่ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิกซอร์ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น (อิตีดายะห์) ปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80 ผลวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ มีค่าประสิทธิภาพ 83.52/88.40 สรุปว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่วางไว้ เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ wordwall มีการออกแบบให้นักเรียนได้ลงมือทำเอง มีส่วนร่วมในการทำงาน และกระตุ้นให้นักเรียนรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายภายในกลุ่ม และสามารถเอาความรู้ของตนเองมาถ่ายทอดให้คนอื่นจนกลายเป็นองค์ความรู้ อีกทั้งยังมีเว็บไซต์ wordwall ช่วยสร้างเกมการสอนออนไลน์ง่าย ๆ ให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวันของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 แสดงว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ขั้นตอนอย่างชัดเจน ทั้งนี้การจัดการเรียนโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ร่วมกับ Wordwall เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบภายในกลุ่ม การให้ความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมไปถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Wordwall มาช่วยในการทบทวนเนื้อหาความรู้ในส่วนของการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่มทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกันคนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่าสมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะเดียวกัน ฟรีซิล่า มิลินเนีย (Frisila, Milinia, 2022) ได้ให้ความหมาย Wordwall ไว้ว่า เป็นแอปพลิเคชันที่สร้างไว้สำหรับเกมตอบคำถาม สื่อการสอน แหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนถึงสามารถเป็นเครื่องมือประเมินการสอนสำหรับครูและนักเรียน ขั้นตอนการหาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนโดยที่ผู้วิจัยทำการแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จากนั้นวิเคราะห์หาค่า t-Test ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.36 และโดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 35.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.58 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ฮารตีเน เจ๊ะหมิง (2557) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ฮัตตารีค (ศาสนาประวัติ) เรื่อง เคาะลีฟะฮ์ทั้งสี่ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิกซอร์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น (อิตีดายะห์) ปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนจากแผนการจัดการ

เรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ ชนิศรดา บรรณกิจ (2565) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลักษณะเฉพาะร่างมาตรฐาน ในรายวิชานาฏศิลป์ โดยใช้สื่อเกมออนไลน์ (Wordwall) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/5 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลักษณะเฉพาะมาตรฐานระหว่างเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อเกมออนไลน์ (Wordwall) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อเกมออนไลน์ Wordwall เท่ากับ 8.25 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ 0.01 สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น นอกจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall ที่เป็นรูปแบบที่สนุกสนานและบรรยากาศน่าเรียน อีกทั้งยังเป็นรูปแบบที่นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ง่าย เนื่องจากมีใบงานที่น่าสนใจและดึงดูดทำให้เด็กเรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างมากขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall พบว่า นักเรียนสามารถกล่าวดูเอาเพื่อนในยามเพื่อนป่วย นักเรียนไม่พูดล้อเด็กกำพร้า และนักเรียนช่วยเหลือแก่เด็กกำพร้า ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall สาธการเรียนรู้ อัลลอฮ์ เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากวิธีการดังกล่าวเป็น การจัดการเรียนการสอนที่เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปรียา โวหารกล้า (2560) ศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความเป็นพลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ วัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 และการแปลผลโดยรวมเท่ากับมากที่สุด สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall พฤติกรรมนักเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับดี ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยน โดยรวมอย่างชัดเจนคือ นักเรียนทำหน้าที่ตัวเองที่ได้รับมอบหมาย กล่าวดูเอาในการเยี่ยมผู้ป่วยได้ และช่วยเหลือเด็กกำพร้า

4. การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall สาธการเรียนรู้ อัลลอฮ์ เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall สาธการเรียนรู้ อัลลอฮ์ เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน ผลประเมินอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall เป็นเทคนิคการสอนที่กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ รู้หน้าที่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง และบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายภายในกลุ่มของตนเอง นอกจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้จิ๊กซอว์ ครูผู้สอนได้กระตุ้นความรู้ความเข้าใจของนักเรียนโดยใช้ Wordwall ไว้ในท้ายของ

กิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพันธ์ โห้พันธ์ (2558) การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ วิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์อยู่ในระดับดีมาก สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall อยู่ในระดับดีมากผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall เป็นการเรียนการสอนที่สนุก และให้ความสำคัญนักเรียนเป็นหลัก ประกอบกับให้ทำกิจกรรมท้ายบทโดยให้เล่นเกมออนไลน์ wordwall ทำให้นักเรียนเกิดกระตือรือร้นและมีกำลังใจในการเรียนมากขึ้น

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวันโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.52/86.64
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน รายวิชาอัลลอคลาก ก่อนและหลังเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่ามีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 17.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.99 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.51 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.39 และการแปลผลโดยรวมเท่ากับมาก
3. ผลวิเคราะห์แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสาระการเรียนรู้อัลลอคลาก โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall นักเรียนสามารถกล่าวดูแก่เพื่อนในยามป่วย นักเรียนไม่พูดล้อเด็กกำพร้า และนักเรียนช่วยเหลือเด็กกำพร้า โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.39 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 และการแปลผลโดยรวมเท่ากับมาก
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวัน พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall สาระการเรียนรู้อัลลอคลาก เรื่อง มารยาทในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall เป็นการสอนที่นักเรียนทำงานกันเป็นทีม ช่วยเหลือกัน ดังนั้นครูสามารถนำไปใช้ต่อกับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ ได้ เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเองต่อไป

1.2 ครูผู้สอนสามารถนำการจัดการเรียนเรียนรู้ไปใช้ต่อได้กับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ เนื่องจากนักเรียนมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการเรียนการสอนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาเรื่องการจัดการเรียนเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall ของสาระการเรียนรู้อัลลอคลากด้านพฤติกรรมและมารยาทต่อเพื่อนบ้าน มารยาทต่อเพื่อน มารยาทต่อเด็กกำพร้า และความซื่อสัตย์

2.2 ควรมีการพัฒนารูปแบบจัดการเรียนเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับ Wordwall ในระดับชั้นอื่น ๆ และในรายวิชาอื่น ๆ โดยมีการเปลี่ยนเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับระดับของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชนิศวรา ตันติพงศ์นุรักษ์. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเมือง เรื่อง ลักษณะเฉพาะร่างมาตรฐานในรายวิชานาฏศิลป์โดยใช้สื่อออนไลน์ (Wordwall) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/5. สุปรรณบุรี: โรงเรียนอนุบาลเดิมบางนางบวช (วัดท่าช้าง).
- มัสลัน มาหะมะ. (2560). อิสลามกับระบอบการศึกษา. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.islammore.com/view/957>. [28 ธันวาคม 2565].
- ยุสนีย์ เจมะ. (2560). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์วที่มีต่อผลการคิดเชิงวิจารณ์ญาณวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัฒนาพร ระบุทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิสุทธิ บิลละเต๊ะ. (2550). อمانةสู่ความรับผิดชอบในมุสลิมพันธกิจที่ถูกต้อง. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- สุปรียา ไหวทกล้า. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความเป็นพลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิกซอร์ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2565). คะแนนโอเน็ต. เข้าถึงจาก <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/3025>.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อายุ ภูโน. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชามาลายูของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้นโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลาม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- อิรฟาน หะยีมะ. (2560). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เอกพันธ์ ไห้พันธ์. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ วิชาสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 4(1): 1-13.

ฮารตินิก เจ๊ะหมิง. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระการเรียนรู้อัตตารีก (ศาสนาประวัติ) เรื่อง เคาละฬะฮ์ทั้งสี่ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น (อิปตีดาอียะห์) ปีที่ 6. *วารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 7(1): 44-59.

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาต่างประเทศ

Abd al-Rahman al-Nahlawiy. (1999). *Usul al-Tarbiyyah al-Islamiyyah Wa Asalibiha*. Beirut: Dar Al-Fiq.

Ahmad Farid. (2004). *Al-Tarbiyyah ala Manhaj Ahl al-Sunnah wa al-Jamaaah*. Riyadh: Dar al-Taiyyibah lial-Nashr wa al-Tauzia.

Al-Ghazaliy, Muhammad Ibn Muhammad. (2000). *Ihya Ulum al-Din*. Beirut: Dar al-Sadir.

Fanny Mestyana. (2021). *Efektivitas Penggunaan Aplikasi Wordwall dalam Pembelajaran Daring (Online) Matematika pada Materi Bilangan Cacah Kelas 1 di MIN 2 Kota Tangerang Selatan*. Jurusan Pendidikan Guru Madrasah Ibtidaiyah. Skripsi, Fakultas Ilmu Tarbiyah dan Keguruan, Universitas Islam Negeri Syarif Hidayatullah Jakarta.

Frisila, Milinia. (2022). *Pengaruh Penggunaan Media Wirdwall Terhadap Minat Dan Hasil Belajar Siswa SD Kanisius Kadirojo Yogyakarta Kelas IV Materi KPK Dan FPB*. Indonesia: Sanata Dharma University.

Ibn Manzur, Abu al-Fadl Jamal al-Din Ibn Mukram. (1990). *Lisan al-Arab*. Bairut: Dar al-Sadir.

Miskawaih, Ali Ahmad bin Muhammad. (2011). *Tahzib al-Akhlaq*. Bairut-Libanon: Jami Huquq al-Thab iwa al-Nayrwa al-Iqtibas bi al-Lughat al-Arabiyah Mahfuzat Limansyurat al-Jamal. Beirut: Dar al-Hikmah.

Riki Meliyana. (2019). *Penerapan Metode Pembelajaran Kooperatif Tipe Jigsaw Untuk Meningkatkan Hasil Belajar Peserta Didik Mata Pelajar PAI Kelas V*. Indonesia: Skripsi, Jurusan Pendidik Guru Madrasah Ibtidaiyah Institut Agama Islam Negeri Metro.

Siti Faizatun Nissa, Novida Renoningtyas. (2021). *Penggunaan Media Pembelajaran Wordwall untuk Meningkatkan Minat dan Motivasi Belajar Siswa pada Pembelajaran Tematik di Sekolah Dasar*. Edukatif Universitas Pahlawan Tuanku Tambusai.

**Keberkesanan Pendekatan Pembelajaran Aktif Terhadap Penguasaan Pengucapan
Awam dalam Bahasa Melayu dan Keyakinan Diri Pelajar**

Jurusan Bahasa Melayu Universiti Thaksin

**The Effectiveness of Active Learning Approach to Mastery of Public Speaking in
Malay and Self-Confidence of the Malay Language Program Students**

Thaksin Universtiy

Kamaruddin Isayah¹

(Received: Dec 04, 2023; Revised: May 01, 2024; Accepted: May 15, 2024)

Abstrak

Kertas kerja ini adalah sebahagian daripada kajian terhadap tahap penguasaan pengucapan awam dalam bahasa Melayu dan tahap keyakinan diri di kalangan pelajar Jurusan Bahasa Melayu, Universiti Thaksin dengan melalui pendekatan pembelajaran aktif (PA) dalam bentuk kajian kuantitatif. Kajian ini dilakukan berdasarkan dua objektif, iaitu untuk mengenalpasti tahap penguasaan pengucapan awam dalam bahasa Melayu pelajar Jurusan Bahasa Melayu, Universiti Thaksin berdasarkan pendekatan PA dan untuk mengenalpasti tahap keyakinan diri pelajar sewaktu melakukan pengucapan awam dalam bahasa Melayu pada situasi tertentu. Kajian ini menggunakan metodologi kuantitatif melalui kaedah tinjauan terhadap sampel yang dipilih secara pensampelan bertujuan. Responden terdiri daripada pelajar Jurusan Bahasa Melayu tahun empat, Universiti Thaksin. Borang soal selidik digunakan terhadap 30 orang responden yang mengambil kursus Pengucapan Awam untuk mendapat data mengenai keyakinan diri dalam pengucapan awam. Latihan pengucapan awam mengikut situasi tertentu juga digunakan dan dinilai untuk meninjau pencapaian penguasaan bahasa Melayu responden. Data yang dikumpul dianalisa menggunakan perisian Statistical Packages for the Social Science (SPSS) versi 17.0. Penganalisaan data yang digunakan adalah mengikut kaedah deskriptif iaitu dalam bentuk diskriminasi, peratusan,

¹ Department of Eastern Languages (Malay Program) Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University.
(Corresponding author / Email: khoksai@gmail.com)

sisihan piawai dan ujian-t (Dependent Sample). Hasil kajian ini menunjukkan bahawa setelah pelajar didedahkan dengan pembelajaran PA, pencapaian dalam pengucapan awam mereka adalah pada purata $\bar{x} = 11.40$ yang mana puratanya jauh lebih tinggi daripada sebelum didedahkan dengan PA, iaitu puratanya hanya $\bar{x} = 9.43$. Ini bermakna pelajar mencapai kemajuan penguasaan bahasa Melayu yang munasabah selepas pendekatan PA diterapkan ke dalam pembelajaran mereka. Tahap keyakinan diri dalam pengucapan awam, didapati bahawa kebanyakan pelajar menilai keyakinan diri mereka dalam kebanyakan aspek pada tahap sederhana dengan purata hanya $\bar{x} = 3.50$ sahaja. Penemuan kajian ini membuktikan bahawa terdapat beberapa faktor yang menjadi punca kelemahan pengucapan awam dalam bahasa Melayu di kalangan responden. Di antaranya, kebanyakan mereka tidak mempunyai asas bahasa Melayu, tidak mempunyai ruang untuk berkomunikasi dalam bahasa Melayu, kurang berlatih dalam aktiviti kemahiran berbahasa dan tidak berkeyakinan diri dalam berbahasa Melayu.

Kata Kunci: *Pembelajaran aktif, Pengucapan awam, Keyakinan diri, Pembelajaran bahasa*

Abstract

This research article is part of a study on the level of mastery of public speaking in the Malay language and the level of self-confidence among students of the Malay Language major, Universiti Thaksin, through an active learning approach in the form of a quantitative study. This study is based on two objectives, namely to identify the level of mastery of public speaking in Malay among students of the Malay Language major, Universiti Thaksin based on the active learning approach, and to identify the level of self-confidence of students when delivering public speeches in the Malay language in specific situations. This study uses a quantitative methodology through a survey method on a sample selected through purposive sampling. The respondents consist of fourth-year students from the Malay Language Program, Thaksin University. A questionnaire was used on 30 respondents taking the Public Speaking course to gather data on self-confidence in public speaking. Public speaking exercises in specific situations were also used and evaluated to assess the proficiency of the

respondents in the Malay language. The data collected was analyzed using Statistical Packages for the Social Science (SPSS) version 17.0. The data analysis used descriptive methods such as discrimination, percentages, standard deviations, and t-tests (Dependent Sample). The results of this study indicate that after students were exposed to active learning, their performance in public speaking averaged $\bar{x} = 11.40$, which is significantly higher than before being exposed to active learning, where the average was only $\bar{x} = 9.43$. This means that students achieved reasonable progress in mastering the Malay language after the active learning approach was applied to their learning. Regarding the level of self-confidence in public speaking, it was found that most students rated their self-confidence in most aspects at a moderate level with an average of only $\bar{x} = 3.50$. The findings of this study prove that there are several factors contributing to weaknesses in public speaking in the Malay language among the respondents. Among them, the majority do not have a foundation in the Malay language, do not have opportunities to communicate in Malay, lack practice in language skills activities, and lack confidence in speaking Malay.

Keywords: *Active learning, Public speaking, Self-confidence, Language learning*

Pendahuluan

Bahasa adalah budaya manusia yang diciptakan sebagai alat perhubungan utama dalam sesebuah masyarakat. Perhubungan amat penting untuk kehidupan manusia dalam pembangunan masyarakat yang bersepadu. Bahasa adalah medium yang amat penting, kerana bahasalah anggota masyarakat dapat menyampaikan buah fikiran, perasaan, keinginan mahupun emosi sesama mereka untuk menjalankan kehidupan masyarakat seharian. Manusia mengguna bahasa sebagai mekanisme untuk menyampaikan ilmu pelbagai bidang kepada masyarakat. Manusia juga menyelami hal-hal tentang masa silam dan mempelajari hal-hal masa hadapan melalui bahasa. Selain daripada itu, kita juga mengguna bahasa untuk menjayakan dan meningkatkan prestasi pekerjaan harian khususnya bahasa-bahasa negara jiran.

Kini, pembelajaran bahasa-bahasa asing terutama bahasa Inggeris dan bahasa Melayu amat digalakkan di institusi pendidikan di Thailand amnya di peringkat universiti. Penawaran kursus bahasa-bahasa asing di universiti adalah suatu langkah utama yang dapat mengembangkan ilmu dan merealisasikan dunia bagi para graduan yang akan menjadi pemangkin pembangunan negara pada masa hadapan. Penggunaan bahasa (komunikasi) perlu mengandungi empat basis kemahiran berbahasa, iaitu bertutur, mendengar, membaca dan menulis. Dalam proses komunikasi, kemahiran bertutur adalah amat penting dan berperanan dalam kehidupan kita dari sudut pekerjaan dan pergaulan harian.

Pembelajaran bahasa asing oleh para pelajar didapati kebanyakan pelajar mengalami masalah penguasaan bertutur (Siti Saniah Abu Bakar, 2013). Terdapat beberapa punca atau faktor yang perlu ditingkatkan serta diatasi oleh pelajar sendiri, misalnya sifat malu, tidak berani meluahkan fikiran, tidak mempunyai keyakinan diri, tidak berani menonjol diri, panik, bercakap perlahan, gemuruh, cemas dan sebagainya. Semua masalah tersebut adalah berpunca daripada pelajar sendiri. Adapun masalah-masalah lain yang boleh menyebabkan penguasaan bertutur tidak tercapai ialah penyebutan vokal dan konsonan bahasa asing tidak jelas, penggunaan kosa kata dan pola ayat tidak tepat, kesuntukkan masa dalam kegiatan bertutur, jumlah pelajar lebih ramai daripada saiz kelas yang disediakan, pelajar tidak aktif dalam pembelajaran bahasa asing; tidak ada semak-maklumat sebelum masuk kelas; kurang bahan-bahan ucapan; kurang persediaan atau latihan dan sebagainya. Di samping itu, kaedah pengajaran dan penyampaian pun merupakan punca dan faktor utama yang membolehkan para pelajar bertutur dengan cemerlang (Noor Lela Ahmad. et.al, 2019). Pengajar tidak seharusnya mengajar dengan cara berceramah sahaja malah perlu dibanyakkan dengan aktiviti berbahasa, memberi ruang kepada pelajar untuk berfikir dan menjalani kegiatannya sendiri (Active Learning). Pengajaran dan pembelajaran yang berpandukan pendekatan 'Active Learning' atau 'Pembelajaran Aktif' (PA) dapat membantu pelajar melatih diri dari segi kemahiran penampilan dan peningkatan gaya diri supaya membangkitkan keyakinan diri dalam aktiviti berbahasa iaitu pengucapan awam mahupun di dalam kelas ataupun di luar kelas.

Penyediaan pengajaran dan pembelajaran mengikut pendekatan PA merupakan suatu kaedah pendidikan yang bertitik berat kepada proses peningkatan pembelajaran. Pendekatan PA menggalakkan pelajar mengaplikasikan kemahiran yang sedia ada dengan pengetahuan baru untuk diguna pakai dalam menjalani alam pekerjaan dan mengatasi masalah kehidupan pada masa hadapannya. PA adalah model pengajaran dan pembelajaran yang boleh dicantumkan dengan pelbagai teknik dan kaedah pengajaran. Pengajar dapat membuat penyediaan rancangan mengajar mengikut teknik dan kaedah yang sesuai dengan pendekatan PA. Dengan model ini dapat merangsangkan pembelajaran bahasa dan kerjasama secara berkumpulan. Di samping itu, ia juga dapat menggalakkan interaksi di antara pelajar dengan pelajar dan pelajar dengan pengajar khususnya dalam pembelajaran pengucapan awam dalam bahasa Melayu bagi pelajar Jurusan Bahasa Melayu di Universiti Thaksin, Songkhla, Thailand.

Objektif kajian

Kajian ini dilakukan dengan dua objektif utama,

1. Untuk mengenalpasti tahap penguasaan pengucapan awam dalam bahasa Melayu di kalangan pelajar Jurusan Bahasa Melayu, Universiti Thaksin berdasarkan pendekatan PA.
2. Untuk mengenalpasti tahap keyakinan diri pelajar sewaktu melakukan pengucapan awam dalam bahasa Melayu pada situasi tertentu.

Kajian Literatur

1. Kaitan Antara Komunikasi Pengucapan Awam dengan Keyakinan Diri

Pengucapan boleh dikelaskan berdasarkan tujuan ia dibuat dan setiap pengucapan mempunyai tujuan dan matlamat yang berbeza. Arshad Md. Ghaus (2003) dalam bukunya, Teknik Pengucapan Berkesan dan Abdul Mua'ti dan Zamri Ahmad (2015) dalam bukunya, Panduan Pengucapan Awam menyatakan bahawa lima tujuan utama menyampaikan

pengucapan adalah untuk memaklumkan (to inform), mempengaruhi atau memujuk (to influence), memberikan inspirasi (to inspire), menghiburkan (amuse) dan memenuhi keperluan majlis.

Eddie Risyadi (2007) menyatakan pengucapan awam adalah sebagai seni menyampaikan maklumat dengan bahasa dan gaya yang menarik. Menurut Hunt (1987) pengucapan awam merupakan proses penyampaian buah fikiran, maklumat, pandangan, dan perasaan kepada audien dengan menggunakan lambang-lambang bahasa. Pengucapan awam meliputi semua aspek ucapan seperti perdebatan, perbahasan, syarahan, ceramah, kuliah, dan ucapan awam. Pengucapan awam perlu berada pada tahap yang lebih baik daripada tahap ucapan yang biasa. Mengikut Mohd Effendi dan Ewan Mohd Matore (2010), pengucapan awam merupakan komunikasi sehalu yang melibatkan proses kelahiran idea secara lisan yang diujarkan berdasarkan agenda majlis dan disampaikan secara individu kepada khalayak. Ucapan itu bertujuan untuk mencapai matlamat serta tindakan. Justeru, komunikasi pengucapan awam pada mana-mana situasi akan tercapai tujuannya kalau seseorang penutur itu mempunyai keyakinan diri yang positif.

2. Kosep Pembelajaran Aktif (PA)

Menurut Meyers dan Jones (1993) PA ialah gabungan daripada dua bentuk andaian, iaitu pembelajaran yang mana pada hakikatnya adalah satu aktiviti yang aktif dan andaian bahawa pelajar yang berlainan sudah tentu mempunyai cara mempelajari yang berbeza antara satu sama lain. PA pada hakikatnya menumpukan kepada aktiviti pembelajaran berbanding objek pembelajaran itu sendiri. Hal ini bermaksud walaupun fokus PA ini adalah kepada aktiviti pelajar namun kesan aktiviti itu sendiri memberikan ingatan yang mendalam kepada objek pembelajaran itu sendiri (Knight, Gasevic & Richards 2005).

Bonwell dan Eison (1991) mengatakan bahawa walaupun istilah ‘pembelajaran aktif’ yang tidak pernah tepat ditakrifkan dalam pendidikan sekalipun malah terdapat beberapa ciri-ciri umum yang biasanya dikaitkan dengan penggunaan strategi pembelajaran aktif di dalam kelas, iaitu: i) pelajar melibatkan diri dalam pembelajarannya lebih daripada mendengar, ii)

kurangkan penyampaian maklumat tetapi berikan penekanan kepada pembangunan kemahiran pelajar, iii) pelajar melibatkan diri dalam pemikiran yang lebih tinggi (analisis, sintesis, penilaian), iv) pelajar terlibat dalam aktiviti (contohnya, membaca, membincangkan, penulisan) dan v) beri penekanan kepada sikap dan nilai-nilai penerokaan pelajar. Maka PA pada dasarnya berusaha untuk memperkuat dan memperlancar stimulus dan respons pelajar dalam pembelajarannya sehingga proses pembelajaran menjadi hal yang menyenangkan, tidak menjadi hal yang membosankan bagi mereka. Strategi PA pada pelajar dapat membantu ingatan (*memory*) mereka sehingga mereka dapat pencapaian pembelajaran yang cemerlang.

Beberapa kajian membuktikan bahawa perhatian pelajar terhadap pembelajaran akan berkurangan bersama dengan masa yang dilalui. Kajian Pollio (1984) menunjukkan bahawa pelajar dalam kelas hanya memberi perhatian kepada pelajarannya sekitar 40% dari ruang waktu pembelajaran yang tersedia. Sementara kajian Mc Keachie (1986) menyatakan bahawa dalam sepuluh minit pertama perhatian pelajar dapat mencapai 70%, dan akan berkurang hingga menjadi 20% pada waktu 20 minit terakhir.

Dalam pendekatan PA setiap bahan pelajaran yang baru harus dikaitkan dengan berbagai pengetahuan dan pengalaman yang sedia ada. Bahan pelajaran yang baru disediakan secara aktif dengan pengetahuan yang sudah ada. Untuk pelajar dapat belajar secara aktif, guru perlu menciptakan strategi yang tepat guna sedemikian rupa sehingga pelajar mempunyai motivasi yang tinggi untuk belajar. (Mulyasa, 2004).

3. Pentingnya Pembelajaran Aktif

Kepentingan PA banyak disimpulkan oleh ahli akademik melalui kajian mereka antaranya ialah Thomas (1972) dan Edgar Dale (1969). Thomas menjelaskan bahawa jumlah maklumat atau pengetahuan yang disimpan oleh pelajar menurun dengan ketara selepas sepuluh minit. Namun dengan PA, maklumat atau pengetahuan yang ingin disimpan akan berterusan sehingga sesuatu aktiviti itu selesai bahkan berpanjangan ingatan tersebut sehingga tersimpan baik ke dalam otak kekal. Kajian ini juga disokong oleh kajian lain, iaitu Edgar Dale (1969), beliau menyatakan bahawa manusia mempelajari sesuatu dalam dua

bentuk, iaitu pembelajaran pasif dan aktif, namun kajian menunjukkan bahawa perbezaan penyimpanan maklumat dan pengekalannya menunjukkan bahawa PA adalah lebih baik dalam pengekalannya terhadap fakta ilmu dengan tahap 70%-90% berbanding pembelajaran pasif yang hanya mampu mengekalkan kedua-duanya pada tahap 50%, 30%, 20%, dan 10%.

Secara ringkasnya, jika memandangkan ciri-ciri yang dikemukakan berdasarkan konteks di bilik darjah, kita dapat menjelaskan bahawa PA merupakan suatu strategi pembelajaran untuk mengoptimumkan penggunaan semua potensi yang dimiliki oleh pelajar, sehingga semua pelajar mencapai hasil pembelajaran yang memuaskan. Strategi ini juga dapat menjaga perhatian pelajar agar tetap bertumpu kepada proses pembelajarannya sebagai apa-apa sahaja yang melibatkan pelajar melakukan sesuatu perkara dan berfikir tentang perkara-perkara yang mereka lakukan.

4. Hubungan Pengucapan Awam dengan Keyakinan Diri

Pengucapan boleh dikelaskan berdasarkan tujuan ia dibuat dan setiap pengucapan mempunyai tujuan dan matlamat yang berbeza. Arshad Md. Ghaus (2007) dalam bukunya, *Teknik Pengucapan Berkesan* dan Abdul Mua'ti @ Zamri Ahmad (2015) dalam bukunya, *Panduan Pengucapan Awam* menyatakan bahawa lima tujuan utama menyampaikan pengucapan adalah untuk memaklumkan (to inform), mempengaruhi atau memujuk (to influence), memberikan inspirasi (to inspire), menghiburkan (amuse) dan memenuhi keperluan majlis.

Kajian oleh Bishop, Bauer, & Becker (1998) mendapati bahawa 35% pelajar mempunyai tahap keyakinan diri dari segi kekhawatiran berkomunikasi yang tinggi dalam konteks pengucapan awam yang mana ia mempengaruhi penyampaian pelajar sewaktu diminta untuk berucap dihadapan khalayak ramai atau di hadapan kelas sebagai salah satu tugas utama. Walaupun pelajar memberikan komitmen yang sepenuhnya sewaktu di dalam kelas namun sewaktu diminta memberikan pendapat dan idea di hadapan kelas, pelajar mempunyai

kesukaran berbuat demikian apatah lagi jika pensyarah menjadikan pengucapan awam sebagai satu penilaian di dalam kelas.

Menurut Aziz Nordin dan Mohamad Arif Abdul Rani (1995), kurangnya keyakinan diri seseorang itu boleh mengakibatkan kebimbangan dan kerisauan yang mungkin akan mengakibatkan gangguan di dalam menjalankan apa juga jenis pekerjaan. Mengikut Mohd Shariff, M.S. (1999), keyakinan diri seseorang itu akan bertambah jika mereka dapat menguasai pengetahuan dan kemahiran secara teori dan amali tentang apa yang hendak dilakukan.

Pada beberapa kajian terbaharu yang dijalankan, Richmond & McCroskey (1992) dalam Supyan Hussin et.al (2006) menyatakan bahawa lebih daripada 60 ribu orang yang dikaji tentang keyakinan diri untuk berucap telah menunjukkan seramai 20 peratus daripada populasi mempunyai keyakinan diri yang tinggi untuk berucap di khalayak. Menurut Johnson (2001) dalam Abdul Rashid et.al (2005) menyatakan, keyakinan diri biasa lahir dari situasi baharu, latar yang kurang biasa, ketika berada dalam kalangan orang yang tidak dikenali, dan ketika kali pertama bertemu dengan seseorang, terutama jika seseorang merasakan dirinya mendapat perhatian.

Sorotan kajian tersebut dapat menggambarkan pentingnya pembelajaran aktif yang perlu usaha dilakukan oleh para pengajar disetiap peringkat pendidikan khususnya dalam pembelajaran kemahiran berbahasa amnya dalam pengucapan awam.

Metodologi Kajian

Kajian ini berbentuk kajian kuantitatif yang menggunakan kaedah tinjauan. Kajian ini berlandaskan tujuan untuk mengenalpasti tahap penguasaan pelajar dalam pengucapan awam dalam bahasa Melayu dan tahap keyakinan diri pelajar ketika melakukan kegiatan pengucapan awam. Responden kajian ini terdiri daripada pelajar Sarjana Muda tahun 4 dari Jurusan Bahasa Melayu, Fakulti Ilmu Kemanusiaan dan Kemasyarakatan, Universiti Thaksin sesi pendidikan 2016. Kajian kuantitatif ini menggunakan pengumpulan data melalui borang

soal selidik kerana ia dapat menghasilkan item-item yang konsisten serta boleh dipercayai dan latihan pengucapan awam mengikut situasi 10 tajuk yang telah ditetapkan dan dipilih oleh responden.

1. Skop dan Batasan Kajian

Kajian ini difokuskan kepada analisis aspek pencapaian pembelajaran dan model pengajaran PA pada subjek Wawancara Bahasa Melayu (Speech Training in Malay) yang memberi impaknya kepada tahap penguasaan pengucapan awam dalam bahasa Melayu dan tahap keyakinan diri ketika melakukan pengucapan awam di kalangan pelajar Jurusan Bahasa Melayu semester akhir di Universiti Thaksin.

Maklumat pembelajaran untuk kajian ini ialah kandungan yang terdapat dalam ‘Course Description’ subjek Wawancara Bahasa Melayu (Speech Training in Malay) Kod 0113423, Korikulum Ijazah Sarjana Muda, Jurusan Bahasa Melayu, Tahun 2551, iaitu “Mempelajari prinsip pengucapan awam dan pengucapan mengikut situasi, pengucapan aluan, ucapan perasmian dan penutupan majlis, cara memperkenalkan panel atau peserta, berpidato dan berdebat.” dan juga maklumat kursus yang terkandung dalam kerangka kerja pembelajaran (Thailand Qualifications Framework-TQF3).

Pembolehubah kajian merujuk kepada variabel bersandar, iaitu kaedah pembelajaran aktif dan variabel bebas adalah penguasaan pengucapan awam dalam bahasa Melayu dan keyakinan diri dalam pengucapan awam. Penguasaan pengucapan awam merupakan tahap keupayaan dalam mengguna bahasa Melayu dalam menyampaikan ucapan awam dari segi penyebutan, tatabahasa, tatatertib maklumat, gaya dan isi melalui kegiatan pengucapan di dalam kelas. Keyakinan diri pelajar ditentukan melalui ujian nilai min dan sisihan piawai yang terkumpul dari borang soal selidik keseluruhan.

2. Populasi dan Sampel

Bagi melaksanakan kajian ini, pengkaji telah menentukan populasi dan memilih sampel seperti berikut:

a) Populasi kajian ini ialah kumpulan sasaran yang terdiri daripada pelajar Sarjana Muda tahun 4 dari Jurusan Bahasa Melayu, Fakulti Ilmu Kemanusiaan dan Kemasyarakatan, Universiti Thaksin sesi pendidikan 2014 hingga 2016 seramai 63 orang.

b) Sampel kajian ini ialah pelajar Sarjana Muda tahun 4 Jurusan Bahasa Melayu yang mengambil subjek Wawancara Bahasa Melayu (Speech Training in Malay) seramai 30 orang pada sesi Pendidikan 2016 yang dipilih secara persampilan bertujuan (*Purposive sampling*)

3. Instrumen Kajian

Instrumen kajian yang digunakan oleh pengkaji adalah berbentuk soal selidik dan borang latihan pengucapan awam mengikut situasi 10 tajuk. Mengikut Mohd Majid Konting (2004), penggunaan soal selidik lebih pratikal dan berkesan serta dapat mencapai tujuan kajian dengan kadar perbelanjaan yang sederhana. Penggunaan soal selidik berupaya meningkatkan ketepatan dan kebenaran gerak balas yang diberikan oleh sampel kerana ia tidak dipengaruhi oleh gerak laku pengkaji.

Kajian ini menggunakan instrumen yang diadaptasi daripada alat ukuran *Self-Perceived Communication Competence Scale* (SPCC) oleh McCroskey, J (1988) dan instrumen alat ukuran *Personal Report of Public Speaking Anxiety* (PRPSA) oleh McCroskey, J.C. (1970). Kedua-dua instrumen tersebut adalah instrument yang terkenal dan diperakui ramai ahli akademik mengenai penilaian pengucapan dan keyakinan diri dalam pengucapan. Namun demikian, pengkaji telah mengubahsuai soal selidik mengikut kesesuaian tajuk kajian. Sebanyak 25 item yang terkandung di dalam soal selidik kajian ini adalah terhasil daripada ubahsuai 12 item asal alat ukuran SPCC dan 34 item asal alat ukuran PRPSA. Borang soal selidik ini terdapat satu bahagian sahaja iaitu bahagian soalan yang berkaitan dengan keyakinan diri pelajar mengenai pengucapan awam dalam bahasa Melayu. Skala yang digunakan untuk mengukur pemarkahan bagi kajian ini ialah dengan menggunakan kaedah skala Likert Lima Mata. Pelajar dikehendaki memilih jawapan berdasarkan ‘sangat tidak setuju’, ‘tidak setuju’, ‘tidak pasti’, ‘setuju’ dan ‘sangat setuju’.

4. Pengumpulan Data

Data dipungut daripada pelajar yang mengambil subjek Wawancara Bahasa Melayu seramai 30 orang dengan cara ujian kemahiran pengucapan awam mengikut situasi 10 tajuk sebelum menjalankan pembelajaran aktif menurut plan yang ditetapkan. Setiap responden dtberi masa 5 minit untuk menyampaikan ucapannya masing-masing. Markah penuh untuk penyampaian ialah 15 markah berdasarkan kriteria penilaian kemahiran bertutur yang telah ditetapkan oleh pengkaji.

5. Analisis Data

Kajian ini mengaplikasikan analisis data secara kuantitatif. Data yang diperolehi dari permorkahan latihan pengucapan awam dan borang soal selidik akan dianalisis menggunakan Statistical Package for Social Science (SPSS) dengan menggunakan teknik statistik, iaitu 1) Menguji perbezaan skor daripada ujian pra dan ujian pos dengan menggunakan ujian-t (Bergantung Sample), 2) Mengira nilai min, sisihan piawai dan peratusan tahap perkembangan penguasaan pengucapan awam dari markah yang diperolehi dari latihan pembelajaran aktif dan 3) Menilai tahap keyakinan diri pelajar terhadap pengucapan awam melalui nilai min dan sisihan piawai.

Penentuan aras nilai min sama ada amat rendah, rendah, sederhana, tinggi atau amat tinggi adalah berdasarkan jadual 2 yang di adaptasi daripada John W.Best and James V. Kahn. (1986).

Jadual 1 Tafsiran Skor Min Keyakinan Diri

Kumpulan	Julat Skor Min	Interpretasi Julat Skor Min
1	1.00 – 1.49	Amat Rendah
2	1.50 – 2.49	Rendah
3	2.50 – 3.49	Sederhana
4	3.50 – 4.49	Tinggi
5	4.50 – 5.00	Amat Tinggi

(Sumber: Adaptasi daripada John W.Best and James V. Kahn.,1986)

Pengkaji turut menggunakan teknik statistik ujian t (Dependent Sample) untuk meninjau perkembangan pencapaian pengucapan awam dalam bahasa Melayu samada terdapat hubungan antara ujian pra dengan ujian pos.

Bagi peresembahan ucapan awam bagi setiap orang pelajar turut dinilai oleh pensyarah dan kawan-kawan di dalam kelas melalui permarkahan yang disediakan. Skala penilaian tahap penguasaan pengucapan awam ditetapkan pada 3 tahap, iaitu; tahap 3 untuk 'baik', tahap 2 untuk 'sederhana' dan tahap 1 untuk 'perlu diperbaiki'. Penentuan aras nilai min sama ada baik, sederhana atau perlu diperbaiki adalah seperti jadual berikut.

Jadual 2 Tafsiran Skor Min Penguasaan Pengucapan Awam

Kumpulan	Julat Skor Min	Interpretasi Julat Skor Min
1	0-5	Perlu Diperbaiki
2	6-10	Sederhana
3	11-15	Baik

(Sumber: Adaptasi daripada John W. Best and James V. Kahn., 1986)

Dapatan dan Perbincangan

Analisis data mengenai tahap penguasaan berbahasa Melayu dalam pengucapan awam dan tahap keyakinan diri dalam pengucapan awam pelajar Jurusan Bahasa Melayu tahun keempat Universiti Thaksin dengan berdasarkan kaedah PA di antara ujian pra dan ujian pos adalah seperti yang dibincangkan selanjutnya.

Penganalisan data untuk memperlihatkan perbezaan skor individu terhadap penguasaan pengucapan awam sebelum dan selepas menggunakan kaedah PA mendapati bahawa terdapat pencapaian dan perubahan tahap penguasaan bahasa Melayu dalam pengucapan awam di kalangan pelajar ke arah yang memuaskan. Skor purata sebelum menggunakan kaedah PA adalah 9.43 (62.88%) dan berubah menjadi 11.40 (76.00%) setelah menggunakan kaedah PA. Ini bermakna skor purata bertambah kepada 1.90 (12.66%). Apabila dipertimbangkan secara individu, didapati bahawa semua pelajar mempunyai kemajuan dalam berbahasa Melayu dengan perbezaan skor di antara skor terendah, iaitu 1 dan skor tertinggi, iaitu 4.

Jadual 3 Perbandingan Skor Penguasaan Berbahasa Melayu dalam Pengucapan Awam Sebelum dan Setelah Menggunakan Kaedah PA

Penguasaan Berbahasa Melayu dalam Pengucapan Awam	Skor	N	$\bar{x}$	S.D.	t
Sebelum pembelajaran diterapkan dengan kegiatan PA	15	30	9.43	1.250	
Setelah pembelajaran diterapkan dengan kegiatan PA	15	30	11.40	1.248	-13.32*

*P < .05

Jadual 3 menunjukkan bahawa pelajar mempunyai keterampilan berbahasa Melayu dalam pengucapan awam lebih tinggi apabila pembelajarannya disusul dengan kegiatan PA berbanding dengan pembelajaran secara konvensional. Ini bermakna pembelajaran setelah mengguna kaedah PA signifikan lebih tinggi daripada sebelumnya di paras 0.005. Purata keputusan ujian pra bagi pembelajaran yang tidak mengguna kaedah PA ialah $\bar{x} = 9.43$ sementara purata keputusan ujian pos bagi pembelajaran yang mengguna kaedah PA ialah $\bar{x} = 11.40$. Dapatan ini menunjukkan bahawa secara keseluruhan pelajar mempunyai perbezaan dari segi perkembangan dan penguasaan berbahasa Melayu dalam pengucapan awam pada purata $\bar{x} = 1.90$.

Untuk mengenal pasti tahap keyakinan diri pelajar dalam pengucapan awam, pengkaji turut menganalisis berdasarkan borang soal selidik yang dikehendaki pelajar memilih daripada lima skala. Keputusan analisis adalah seperti yang deskripsikan berikut.

Analisis tahap keyakinan diri pelajar terhadap pengucapan awam membuktikan bahawa kebanyakan pelajar mempunyai tahap keyakinan diri pada purata tahap tinggi. Nilai min bagi tahap ini adalah $\bar{x} = 3.50$ dan nilai sisihan piawai ialah 0.79. Ini bermakna terdapat 15 item keyakinan diri yang dinilai oleh pelajar bertahap tinggi, iaitu di antara tahap 3.50 hingga 4.49. Sementara 10 item lagi dinilai oleh pelajar bertahap sederhana, iaitu di antara tahap 2.50

hingga 3.49. Dari hasil analisis tersebut kajian mendapati bahawa tidak ada penilaian keyakinan diri pada tahap tertinggi, rendah dan amat rendah.

Keberkesanan pendekatan PA terhadap penguasaan pengucapan awam dalam bahasa Melayu dan keyakinan diri pelajar Jurusan Bahasa Melayu, Universiti Thaksin adalah seperti yang dibincangkan berikutnya.

1. Proses PA yang memusatkan pelajar akan menimbulkan keinginan belajar dan menjanakan suasana pembelajaran yang menyeronokkan. Keadaan di dalam kelas yang tidak tegang membolehkan pelajar berani berbincang dan bertutur mengguna bahasa Melayu (mahupun bahasa Melayu tempatan) dengan kawan-kawan sekumpulan. Walau bagaimanapun pelajar perlu kerap berlatih dan menjalani kegiatan yang berkaitan dengan kemahiran lisan. Selaras dengan pendapat Pha-Op (1998:132) yang menyatakan bahawa ucapan yang baik adalah ucapan yang pengucap sendiri membuat latihan yang secukup. Mereka yang tidak pernah biasa melakukan ucapan awama akan menjadi lebih tercapai jika sering buat latihan ucapan secara tersendiri. Selalunya pengucapan seseorang di khalayak ramai akan berlangsung hanya apabila semua persiapan telah bersedia contohnya pengetahuan topik yang akan diucap, kefasihan berbahasa, kenyariang suara dan sebagainya.

2. Dari pemerhatian tingkah laku pelajar sepanjang kegiatan PA dijalankan secara berkumpulan mendapati bahawa mereka berkerjasama dengan baik dalam perbincangan dan memberi maklum balas pendapat masing-masing. Suasana pembelajaran tidak membosankan oleh kerana pelajar seronok dengan aktiviti pembelajaran berkumpulan yang mana mereka berpeluang untuk membuat latihan ucapan sesama mereka sendiri dalam kumpulan masing-masing. Selaras dengan pendapat Petty (2004:1) yang mengatakan PA merupakan suatu penyediaan pembelajaran yang membuka peluang kepada pelajar untuk berinteraksi antara satu sama lain. Pengajar sebagai fasilitator atau penunjuk kepada pelajar untuk membangkitkan stimulus pembelajarannya dan keinginan tahu dari topik-topik yang ditetapkan oleh pengajar.

3. Penilaian tahap keyakinan diri pelajar terhadap pengucapan awam mendapati bahawa purata pelajar mempunyai keyakinan diri pada tahap tinggi banyak sekali selebihnya

pada tahap yang sederhana. Dari dapatan temu bual dengan pelajar membuktikan bahawa sesungguhnya mereka adalah pelajar yang sedang menduduki pelajaran di semester akhir tetapi mereka masih mempunyai kelemahan dari segi kemahiran bertutur dalam bahasa Melayu khasnya dalam aktiviti pengucapan awam. Majoriti pelajar mengakui bahawa mereka kurang berlatih sewajarnya. Mereka amat khuatir mengguna bahasa Melayu semasa bertutur dengan ahli kumpulan mahupun dengan pensyarah. Impaknya mereka jarang menggunakan bahasa Melayu dalam kehidupan harian maka menyebabkan mereka tidak mempunyai perbendaharaan kata yang secukup untuk kegunaannya. Akhirnya mereka tidak berani dan tidak berkeyakinan diri amnya pada ilmu bahasa yang miliknya untuk digunakan dalam komunikasi harian.

Kesimpulan

Pembelajaran yang berkesan adalah pembelajaran yang menggunakan teknik-teknik atau kaedah-kaedah yang sesuai dan terbaik sebagai langkah untuk memperolehi kejayaan yang cemerlang di dalam bidang pembelajaran. Secara am, tidak ada satu teknik atau kaedah yang paling baik untuk menghadapi pelajaran melainkan ia banyak bergantung kepada dari pelajar. Pelajar juga perlu mengamalkan cara pembelajaran yang betul supaya membuatkan pelajar lebih mudah untuk mencapai kejayaan berbanding pelajar lain yang belajar tanpa kaedah yang lebih sistematik. Seperti mana dengan kaedah PA, pengajar hanya sebagai fasilitator atau penunjuk arah kepada pelajar dalam menjalani kegiatan dan mengakses informasi dari pelbagai sumber untuk dibahas dalam proses pembelajarannya di dalam kelas. Ini, supaya pelajar mendapat pelbagai pengalaman yang tidak sahaja menambah pengetahuan, tetapi juga kemampuan menganalisis dan mensintesis apa yang dipelajari.

Saranan dan Cadangan

Sebagai saranan sewajarnya, diharapkan semua pihak yang terlibat dalam pembelajaran bahasa Melayu di peringkat universiti di Thailand menggalakkan pelajar untuk menguasai kemahiran berbahasa Melayu. Selain itu, semua pihak yang terlibat juga perlu memberi

perhatian dan mengambil langkah yang berkesan dalam usaha memertabatkan bahasa Melayu di Thailand dan memperkembangkan kemahiran berbahasa Melayu bagi menyediakan tenaga kerja yang memenuhi kehendak pasaran kerja semasa dan masa depan seterusnya.

Rujukan

- Abdul Mua'ti dan Zamri Ahmad. (2015). *Panduan Pengucapan Awam*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Abdul Rashid Mohamed dan Mohamad Daud Hamzah. (2005). Kajian Korelasi Emosi Malu Dengan Pencapaian Akademik Di Kalangan Mahasiswa Melayu. *Jurnal Pendidikan dan Pendidikan*, 20(2):153-167.
- Arshad Md. Ghaus. (2003). *Teknik pengucapan dan penyampaian yang berkesan*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors.
- Aziz Nordin dan Mohamad Arif Abdul Rani. (1995). *Cabaran Kepada Guru Yang Memasuki Universiti Teknologi Secara Terus Dan Melalui Kejuruteraan*. Johor: Universiti Teknologi Malaysia.
- Bishop, J.B., Bauer, K.W., & Becker, E.T. (1998). A survey of counseling needs of male and female college students. *Journal of College Student Development*, 39(2): 205-210.
- Bonwell, Charles; Eison, James. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. ERIC: The George Washington University.
- Bunchom Srisa-ad. (2003). *Asas Penyelidikan (Kan Vijai Beangton)*. Bangkok: Suriyasarn.
- Dee Fink, L. (1999). *Active Learning*, Reprinted with Permission of the Oklahoma Instructional Development Program. Diperoleh pada 15 Oktober 2016 dari laman web [http://www.edweb.sdsu.edu/people/bdodge/Active/Active Learning.html](http://www.edweb.sdsu.edu/people/bdodge/Active/Active%20Learning.html).
- Dede Rosyada. (2004). *Paradigma Pendidikan Demokratis*. Jakarta: Prenada Media.
- Eddie Rosyadie. (2007). *Juara Pentas!: Panduan Praktikal Pengucapan Awam*. Kuala Lumpur: PTS Litera Utama.
- Edgar Dale. (1969). *Audio-Visual Methods in Teaching (3rd Ed.)*. New York, USA: Holt, Rinehart and Winston.
- Erman Suherman. (2003). *Strategi Pembelajaran Matematika Kontemporer*. Jakarta: Universitas Pendidikan Indonesia.

- Hunt, Qary T. (1987). *Public Speaking (2nd ed)*. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice Hall. Inc.
- John W. Best and James V. Kahn. (1986). *Research in Education (9th Edition)*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Johnson, D. W & Johnson, F.P. (2001). *Joining Together: Group Theory and Group Skills*. Boston: Allyn&Bacon.
- Knight, C., Gasevic, D. & Richards, G. (2005). Ontologies to Integrate Learning Design and Learning Content. *Journal of Interactive Media in Education in Special Issue on Advances in Learning Design*, 8(7): 123-135.
- McKeachie W.J. (1986). *Teaching Tips: A Guidebook for the Beginning College Teacher*. Boston: D.C. Heath.
- McCroskey, J.C. (1970). Measures of Communication-Bound Anxiety. *Speech Monographs*, 37(2): 269-277.
- McCroskey, J.C. & McCroskey, L.L. (1988). Self-report as an approach to measuring communication competence. *Communication Research Reports*, 5(2): 108-113.
- Meyers, C. & Jones, T. (1993). *Promoting Active Learning: Strategies for the College Classroom*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Mohd Effendi dan Ewan Mohd Matore. (2010). Hubungan Antara Faktor Demografi Terhadap Fobia Pengucapan Awam Dalam Kalangan Pelajar Politeknik: Suatu Kajian Awal. *Journal of Human Capital Development*, 3(1): 23-45.
- Mohd Shariff, M.S. (1999). *Tahap Keyakinan Diri Guru-Guru Lulusan STP (Kejuruteraan awam, elektrik dan jentera) UTM Dalam Mengajar Mata Pelajaran Kejuruteraan Dan Bukan Kejuruteraan Di Sekolah-Sekolah Menengah Di Negeri Pulau Pinang: Satu Tinjauan*. Tesis Sarjana Muda, Universiti Teknologi Malaysia, Skudai, Malaysia.
- Mulyasa, E. (2004). *Kurikulum Berbasis Kompetensi (KBK), Konsep, Karakteristik dan Implementasi*. Bandung: Remaja Rosdakarya.
- Noor Lela Ahmad, Sho Sin Looi, Hariyaty Ab Wahid, Rohaila Yusof. (2019). Kepentingan Amalan Pengajaran dan Pembelajaran Abad 21 Terhadap Pembangunan Pelajar. *International Journal of Education, Psychology and Counseling*, 4(28): 28-51.
- Nurhayati, E. (2008). *Skripsi: Pengaruh Penggunaan Metode Belajar Aktif Tipe Team quiz Terhadap Minat Belajar Dan Hasil Belajar Kuntansi Siswa Kelas X Ak Smk Negeri 3 Jepara Tahun 2006/2007*. Indonesia: Universitas Negeri Semarang.

- Petty, G. (2004). *Active Learning Work: the evidence*. Diperoleh pada 15 November 2016 dari laman web <http://www.geoffpetty.com>.
- Pollio, H.R. (1984). "What Students Think About and Do in College Lecture Classes" dalam *Teaching-Learning Issues* No. 53, Knoxville, Learning Research Centre, University of Tennessee.
- Pha-Op Posakrisna. (1998). *Ciri-ciri khas Bahasa Thai: Penulisan, pembacaan, pendengaran dan istilah diraja. (Laksana chapok khong phasa Thai: Karn khian karn-an karn fang lea racha sap)*. Bangkok: Ruamsarn.
- Richmond, V. P., & McCroskey, J. C. (1992). *Communication: Apprehension, Avoidance, and Effectiveness (3rd ed.)*. Scottsdale, AZ: Gorsuch Scarisbrick.
- Supyan Hussin & Azhar Jaludin (2006). *Kecemerlangan Dalam Pengucapan Awam*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd.
- Siti Saniah Abu Bakar. (2013). Kekangan Pelajar Asing Dalam Menggunakan Kemahiran Bertutur Bahasa Melayu. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 3(1): 52-62.
- Thomas, J. (1972). The Variation of Memory with Time for Information Appearing During a Lecture". *Studies in Adult Education*, 4(2): 57-62.

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลาม: รูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่า
ด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมัน

International Relation on Peace and in Islam: Implementation of Diplomacy in
Ottoman Era

ศรัณยู หมัดศรี¹ อับดุลรอนิง สือเต¹ ซาฟีอี อาดำ¹

Saranyu Mhadsri,¹ Abdulroning Suetair,¹ Sarfee Ardami¹

(Received: Nov 15, 2023; Revised: Apr 29, 2024; Accepted: May 15, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลาม 2) รูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมัน 3) ศึกษาพิธีทางการทูตของอาณาจักรออตโตมัน 4) นำเสนอคุณลักษณะของรูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมันที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการทูตร่วมสมัย การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยคุณภาพเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Approach) เพื่อศึกษาพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบทางการทูตในอาณาจักรออตโตมัน นำเสนอผลการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยมีเครื่องมือในการวิจัยจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ อาทิ หนังสือ วารสาร บทความวิจัยที่เกี่ยวข้องในชั้นปฐมภูมิทุติยภูมิ โดยมีกรอบเวลาในการศึกษาคือในช่วงยุคต้น (ค.ศ. 1299-1453) ยุคกลาง (ค.ศ. 1453-1566) และยุคปลาย (ค.ศ. 1566-1923) ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลามมีแหล่งที่มาจาก อัลกุรอาน อัลฮุนนะฮ์ และแนวทางปฏิบัติของบรรดาเศาะฮาบะฮ์ 2) รูปแบบการปฏิบัติทางการทูตของอาณาจักรออตโตมันในยุคต้นมีการนำกฎหมายระหว่างประเทศอิสลามของสำนักคิดหะนะฟีเข้ามาประยุกต์ใช้ร่วมกับกฎหมายจารีตประเพณีของชาวเติร์กจนกระทั่งถึงคริสต์ศตวรรษที่ 18 3) อาณาจักรออตโตมันได้ให้ความสำคัญกับพิธีทางการทูตอย่างเป็นระบบระเบียบและให้เกียรติกับแขกต่างเมืองอย่างสมฐานะ 4) อาณาจักรออตโตมันมีคุณลักษณะของการให้เกียรติผู้อื่น การเปิดรับสิ่งใหม่ และการประนีประนอม ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ บรรดาผู้นำทางศาสนาและนักการทูตควรนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนมุสลิมกับบุคคลต่างศาสนา

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, การทูต, อาณาจักรออตโตมัน

¹ สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี

¹ Department of Islamic Studies, Faculty of Islamic Science, Prince of Songkhla University (Corresponding author /

Email : saranyu.messi@gmail.com)

ABSTRACT

This research aimed to 1) Study the International Relation on Peace and War in Islam 2) Study Diplomatic Practices in the Ottoman Era 3) Study Diplomacy protocol in the Ottoman Era 4) Present salient features of Implementation in the Ottoman Era which can be adapted in contemporary world by using qualitative methodology historical approach study on academics books, article, media etc. in primary, secondary and tertiary sources searching transformation and development of Ottoman Diplomacy in three period 1) Rise Era (1299-1453) 2) Middle Era (1453-1566) and Fallen Era (ค.ศ.1566-1923) presented the result in analytical description methodology. The result show that 1) International Relation on Peace and War in Islam relied on Al-Quran, Sunnah and Practices of the Holy Companion 2) The Implementation of Diplomacy in Early Ottoman Era using Hanafites's Ilm-Siyar with Ottoman's traditional law up to 18th Century 3) The Ottoman Empire emphasized on Diplomatic Practices systematically and respected on their guest 4) The Ottomans have salient features were Respect, Innovate and Compromise. The research suggested that the Muslim leaders and Diplomats should implemented the result in sake of peacebuilding between Muslim and Non-Muslim Community

Keywords: *International Relation ,Diplomacy, Ottoman Empire*

บทนำ

อิสลาม คือ แนวทางการดำเนินชีวิตที่น้อมนำมนุษยชาติไปสู่หนทางที่เที่ยงธรรมและถูกต้อง โดยอิสลามได้ถูกประทานจากพระองค์อัลลอฮ์ (ช.บ) ผ่านมลาอิกะฮ์ญิบรีล ถ่ายทอดสู่ท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ผ่านการวิวรณ์ ตลอดระยะเวลา 23 ปีแห่งการเผยแพร่อิสลามในดินแดนคาบสมุทรอาหรับ ท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ได้ใช้นโยบายในการเผยแพร่อิสลามในรูปแบบสันติวิธี เชิญชวนบุคคลต่างศาสนิกเข้าสู่อิสลาม ซึ่งรูปแบบดังกล่าวประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดียังสามารถที่จะเชิญชวนบรรดาชาวอาหรับจากชนเผ่าต่าง ๆ ในบริเวณคาบสมุทรอารเบียเข้ารับอิสลามได้ในระยะเวลาไม่กี่ปี (ภายหลังจากการพิชิตนครมักกะฮ์ของกองทัพมุสลิมในปี ค.ศ. 630 บรรดาชนเผ่าต่าง ๆ ในคาบสมุทรอาหรับได้เข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก) ภายหลังจากการเสียชีวิตของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) บรรดาอัครสาวกของท่านได้ทำการศึกษารูปแบบการปฏิสัมพันธ์ของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ระหว่างรัฐอิสลามกับรัฐอื่น ๆ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลตลอดจนองคาพยพทั้งในสถานะสันติภาพและสงครามที่ประสบความสำเร็จในยุคนั้น ถอดบทเรียนและสกัดเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีการเรียนการสอนในอาณาจักรอิสลาม เป็นที่รู้จักในนาม อิลมฺ มะฆอซีฮฺ (علم المغازي) มีรูปแบบการเรียนการสอนในเชิงประวัติศาสตร์ถ่ายทอดให้บรรดาชนรุ่นหลังได้ศึกษาและปฏิบัติเจริญรอยตาม (Rehman, et al. 2012)

หลังจากนั้น ในยุคทองของนิติศาสตร์อิสลามในอียิปต์ศตวรรษที่ 2 บรรดานักนิติศาสตร์อิสลามได้ทำการพัฒนารูปแบบการศึกษาอิลมฺ มะฆอซีฮฺโดยมีการเปลี่ยนรูปแบบจากเดิมที่มุ่งเน้นการศึกษาถอดบทเรียนจาก

ประวัติศาสตร์ ไปสู่การศึกษาในเชิงนิติศาสตร์อิสลามถอดบทเรียนจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ประมวลออกเป็นกฎหมายระหว่างประเทศอิสลามเป็นบรรทัดฐานสากล วิชาการดังกล่าวเป็นที่รู้จักในแวดวงวิชาการในชื่อ อิลมฺ ลียัร (علم السیر) โดยท่านอิมามอะบูหะนีฟะฮฺ ร.ฮ. นักนิติศาสตร์อิสลามผู้ก่อตั้งสำนักคิดหะนะฟีได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลแรกที่ได้นำศาสตร์อิลมฺลียัรมาทำการเรียนการสอนในเชิงนิติศาสตร์อิสลาม โดยในภายหลังลูกศิษย์ของท่านคืออิมามมุฮัมมัด อัชชะยานียฺได้ทำรวบรวมเนื้อหาและถ่ายทอดออกมาเป็นผ่านตำราสองเล่มคือ กิตาบ อัลลียัร อัลกะบิร และ กิตาบอัลลียัร อัชชะฆีร จากผลงานดังกล่าวส่งผลให้อิมามอัชชะยานียฺได้รับสมญานามในแวดวงวิชาการว่าเป็นบิดาแห่งกฎหมายระหว่างประเทศอิสลาม

นอกเหนือจากสำนักคิดหะนะฟีและบรรดานักวิชาการจากสี่สำนักคิดหลักทางนิติศาสตร์อิสลามก็ได้มีการศึกษาในเรื่องของกฎหมายระหว่างประเทศอิสลามโดยมีมุมมองที่แตกต่างกันออกไป² ลียัรในมุมมองของมัลฮับหะนะฟีได้ถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายซารีอะฮฺ สำหรับการปฏิบัติของรัฐบาลต่อบุคคลต่างศาสนาในเวลาถัดมา

อัลลียัรได้ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายซารีอะฮฺในการปกครองของจักรวรรดิออตโตมัน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1299 เป็นต้นมา ลียัรได้ถูกใช้ในการปกครองออตโตมันซึ่งเป็นอาณาจักรที่มีความกว้างใหญ่ครอบคลุมมากกว่า 3 ทวีปโดยเป็นนโยบายในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและนโยบายทางการทูตมานานกว่า 6 ศตวรรษ ก่อนการเปลี่ยนแปลงมาใช้กฎหมายระหว่างประเทศสากล หลังจากสนธิสัญญาปารีสในปี ค.ศ. 1856 ดังนั้น การศึกษาวิธีปฏิบัติทางการทูตของจักรวรรดิออตโตมันเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสามารถถอดบทเรียนจากประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับสังคมมุสลิมในปัจจุบันในการดำเนินความสัมพันธ์กับบุคคลต่างศาสนา (Munir, 2007)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลาม
2. รูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมัน
3. ศึกษาพิธีทางการทูตของอาณาจักรออตโตมัน

2 ในสี่สำนักคิดทางนิติศาสตร์อิสลาม (มัลฮับ) ได้มีการตีความศาสตร์ของอัลลียัรดังต่อไปนี้

- 1) สำนักคิดหะนะฟี ได้ตีความมะฆะซียะฮ์เป็นลียัร โดยหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอิสลาม คือ ประมวลกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรัฐอิสลามกับรัฐต่างศาสนาในสภาวะสงครามและสันติภาพ
- 2) สำนักคิดมาลิกียะฮ์ ท่าน อะนัส บิน มาลิก (ร.ฮ.) ผู้ก่อตั้งสำนักคิดมาลิกียะฮ์ชาวมะดีนะฮ์ได้เขียนเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยเรื่องสงครามและสันติภาพ โดยใช้ชื่อว่า กิตาบ อัลญิฮาด (كتاب الجهاد) โดยในเนื้อหาได้อธิบายถึง ข้อห้ามในการฆ่าเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ รวมไปถึงเอกสิทธิ์ทางการทูตเช่นกัน (Ibn Anas, 1994)
- 3) ท่านอิมามอัชชาฟิอียะฮ์ ผู้ก่อตั้งสำนักคิดชาฟิอียะฮ์ได้เขียนตำราที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยสงครามและสันติภาพโดยใช้ทัศนะจากนักวิชาการทั้งสองฝ่าย โดยท่านได้อ้างอิงงานของอิมามอะบูหะนีฟะฮฺ รวมไปถึงงานของอัลเลาะฮียะฮ์และอัลวาเกียฮ์ซึ่งมีทัศนะที่แตกต่างกับท่านอิมามอะบูหะนีฟะฮ์ โดยอิมามอัชชาฟิอียะฮ์ได้ใช้ทั้งคำว่า อัลญิฮาด และ อัลลียัร ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยสงครามและสันติภาพ
- 4) อิมามอะฮ์มัด อิบน์ ฮัมบัล (ร.ฮ.) ได้อธิบายเนื้อหาหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอิสลาม ไว้โดยใช้ชื่อเรียกว่า กิตาบ อัลญิฮาดและได้ศึกษาในเรื่องของวิธีปฏิบัติในสภาวะสงครามเสียเป็นส่วนใหญ่สงคราม (al-Maqdisi, 2016)

4. นำเสนอคุณลักษณะเด่นของรูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมันที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการทูตร่วมสมัย

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลาม: รูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมัน มีดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยสามารถทราบถึงหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลาม ว่ามีการดำเนินการไปในรูปแบบใด
2. ผลการวิจัยสามารถทราบถึงรูปแบบการปฏิบัติ และพิธีทางการทูตของอาณาจักรออตโตมัน ว่ามีรูปแบบเป็นอย่างไร
3. ได้ทราบถึงคุณลักษณะที่โดดเด่นของการทูตในอาณาจักรออตโตมัน และสามารถถอดบทเรียนนำมาประยุกต์ใช้สำหรับบรรดา นักการทูต ผู้นำศาสนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างศาสนา
4. ได้ทราบถึงคุณลักษณะเด่นของรูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมันที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการทูตร่วมสมัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยคุณภาพเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Approach) เพื่อศึกษาพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมัน นำเสนอผลการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยมีเครื่องมือในการวิจัยจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ อาทิ หนังสือ วารสาร บทความวิจัยที่เกี่ยวข้องในชั้นปฐมภูมิทุติยภูมิ โดยมีกรอบเวลาในการศึกษาคือในช่วงยุคต้น (ค.ศ. 1299-1453) ยุคกลาง (ค.ศ. 1453-1566) และยุคปลาย (ค.ศ. 1566-1923) (Benton, L., 2001)

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ลำดับการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) รวบรวมองค์การอัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย 2) รวบรวมคำอธิบายอัลกุรอานจากตำราตีพิมพ์อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย โดยผู้วิจัยได้ใช้ตำราตีพิมพ์ทั้งสองรูปแบบคือ ตัฟซีร์ บิล มะอฺซูร³ และ ตัฟซีร์ บิรเราะฮ์⁴ 3) รวบรวมอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ พร้อมอธิบาย 4) รวบรวมคำนิยามและความหมาย รวมถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านเนื้อหาในรายละเอียดปลีกย่อย 5) รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลสอดคล้องกับหัวข้อและวัตถุประสงค์ 6) นำเนื้อหาและข้อมูลที่รวบรวมนำเสนอ

3 คือ ตำราอธิบายอัลกุรอานแบบดั้งเดิมโดยให้อัลกุรอานองค์การอื่น อัสสุนนะฮ์ และคำกล่าวของคอรูนหลังอัลครสาวกเป็นเครื่องมือหลักในการอธิบายอัลกุรอาน

4 คือ ตำราอธิบายอัลกุรอานโดยใช้หลักเหตุและผลของนักอธิบายอัลกุรอาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการอิสลาม

รูปแบบทางการทูตที่สอดคล้องกับบริบทร่วมสมัยและไม่ขัดต่อหลักการอิสลาม 7) หากในหัวข้อไม่มีโครงการ อัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอน 4,5,6 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้วจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลใน 3 ขั้นตอน คือ 1) ตรวจสอบความชัดเจนของแหล่งที่มาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหัวข้อเรื่อง 2) แยกประเด็น ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการศึกษา 3) สังเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นรูปแบบทางการทูตที่สอดคล้องกับ บริบทปัจจุบันและไม่ขัดต่อหลักการอิสลาม ผู้วิจัยได้ใช้หลักการ 9 หลักการในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ 1) หลักการ วิพากษ์วิจารณ์ 2) หลักการอรรถาธิบาย 3) หลักการอุปมาอุปไมย 4) หลักการให้เหตุผลแบบนิรนัย 5) หลักการ อรรถาธิบาย 6) หลักการอธิบาย 7) หลักการพิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย 8) หลักการ SWOT Analysis และ 9) หลักการ สังเคราะห์เชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. หลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลาม

หลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลาม (العلاقات الدولية في السلم و الحرب) ถูกสร้างขึ้นบนหลักมูลฐานสำคัญของอิสลามคืออัลกุรอานและอัลหะดีษในเรื่องที่เกี่ยวข้อง อัลกุรอาน สุเราะฮ์อัลฮุญรอต โองการที่ 13 ได้สาธยายถึงหลักความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ในเชิงบวกหรือการทูตที่เป็นที่ รู้จักในปัจจุบัน พระองค์อัลลอฮ์ ช.บ. ได้ทรงดำรัสในซูเราะฮ์อัลฮุญรอต อายะฮ์ที่ 13 ว่า

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

ความว่า โอ้มนุษย์ชาติทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าจากเพศชายและเพศหญิง อาดัมและเฮวาอูและเราได้ให้พวกเจ้าแยกเป็นเผ่า และตระกูลเพื่อที่จะได้รู้จักกัน แท้จริงผู้ที่มีการ เคารพยำเกรงในหมู่พวกเจ้า ณ ที่อัลลอฮ์นั้น คือผู้ที่มีความยำเกรงยิ่งในหมู่พวกเจ้า แท้จริงอัลลอฮ์ นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

เมลานา ซัยยิด อิบูล อะลา เมาดูตี (2003) ได้บรรยายถึงสาระสำคัญ 3 ประการที่พระองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ต้องการชี้ให้ป่าวของพระองค์เห็นจากโองการข้างต้น คือ 1) มนุษย์นั้นมีต้นกำเนิดมาจากพ่อและแม่คน เดียวกันคือ อาดัม และเฮวาอู จึงไม่มีความจำเป็นที่มนุษย์นั้นจะมีการแบ่งชนชั้นเหยียดหยาม และอคติกันบน ปรชญาเ่งง่าที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมาเอง พระองค์เป็นผู้สร้างมนุษย์ทุกคนมาจากธาตุเดียวกันคือ ธาตุดิน มิใช่ว่ามีใคร ที่รับสิทธิพิเศษมากกว่า 2) แม้ว่ามนุษย์จะมีที่มาจากพ่อแม่เดียวกัน แต่ว่าการขยายอย่างรวดเร็วของเผ่าพันธุ์มนุษย์ ทำให้พวกเขาไม่สามารถรวมเป็นครอบครัวเดียวกันได้ จึงแตกออกไปเป็นครอบครัว ตระกูลและเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ โดยมีคุณลักษณะทางร่างกาย ภาษา สีผิวที่แตกต่างกันออกไป เป็นพันธกิจของมนุษย์ที่จะต้องเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างพวก

ท่านเพื่อที่จะได้รู้จักกันและส่งเสริมกันในการทำมาค้าขายวันจากความชั่ว 3) เหตุผลเดียวที่จะทำให้มนุษย์คนหนึ่งมีสถานะสูงกว่าผู้อื่นคือการที่พวกเขามีความยำเกรงต่อพระผู้เป็นเจ้า ผู้ใดที่มีความยำเกรงเขาก็จะได้รับเกียรติยศกว่าผู้อื่นในทัศนะของพระผู้เป็นเจ้า

แนวทางของท่านศาสนทูต ซ.ล. ในด้านการทูตท่านได้นำเจตนารมณ์แห่งอัลกุรอานมาปฏิบัติในขณะที่ท่านเป็นผู้ปกครองเมืองมะดีนะฮ์ บรรดาอัครสาวกของท่านได้ศึกษา สังเกต แนวทางของท่านและนำมาประยุกต์ใช้ในการปกครองภายหลังจากการเสียชีวิต ศาสตร์การทูตของท่านศาสนทูต ซ.ล. ได้ถูกนำมาสร้างเป็นการเรียนการสอนให้กับลูกหลานของเคาะซาบะฮ์เป็นที่รู้จักในชื่อ กิตาบอัลมะฆอซียะฮ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจะดำเนินความสัมพันธ์กับคนต่างศาสนิกได้บนครรลองอิสลาม และมีเป้าหมายเพื่อให้ลูกหลานของตนนั้นภูมิใจถึงเรื่องราวความพยายามและการต่อสู้ในหนทางของพระผู้เป็นเจ้าของบรรพบุรุษ (Hamidullah, 1945)

หลังจากนั้นในปีฮิจเราะฮ์ศตวรรษที่ 2 อันเป็นยุครุ่งเรืองของนิติศาสตร์อิสลาม นักนิติศาสตร์อิสลามได้มีการพัฒนาศาสตร์ดังกล่าวจากจารีตประเพณีไปสู่ตัวบทกฎหมายที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างสากล อะบูหะนีฟะฮ์ อัลนั๊วะมาน บิน ซาบีต ร.ฮ. หรืออิมามอะบูหะนีฟะฮ์ ผู้ก่อตั้งสำนักคิดหะนะฟีเป็นบุคคลแรกที่นำมะฆอซียะฮ์มาทำการเรียนการสอนในเชิงนิติศาสตร์อิสลาม หนึ่งในลูกศิษย์ของท่านมุฮัมมัด อัซซัยยานี ร.ฮ. เป็นบุคคลแรกที่ได้ประพันธ์ตำราที่เกี่ยวข้องกับมะฆอซียะฮ์และได้มีการตั้งชื่อใหม่ว่า กิตาบอัลลียะฮ์⁵ (ศาสตร์ว่าด้วยเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศอิสลาม) นับจากบัดนั้นเป็นต้นมา

มุฮัมมัด ฮะมิดุลลอฮ์ ได้อธิบายองค์ประกอบกฎหมายระหว่างประเทศอิสลามมาจาก 10 แหล่งที่มา คือ 1) อัลกุรอาน 2) อัลหะดีษ 3) แนวทางการปฏิบัติของบรรดาเคาะลีฟะฮ์และอัครสาวก 4) แนวทางปฏิบัติของผู้ปกครองมุสลิมที่ทรงคุณธรรม 5) ข้อวินิจฉัยและความเห็นของนักนิติศาสตร์อิสลาม 6) คำตัดสินของผู้พิพากษาและอนุญาโตตุลาการ 7) สนธิสัญญาและปฏิญญาต่าง ๆ 8) ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของนักวิชาการ 9) กฎหมายและข้อบังคับใช้ภายในประเทศ 10) ประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติ โดยในสำนักคิดหะนะฟีมีมุมมองในเรื่องของลียะฮ์ไปในเชิงหลักความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมกับต่างศาสนิกในขณะที่สำนักคิดอื่น ๆ จะเน้นหนักไปที่เรื่องหลักการทำสงครามและมโนทัศน์ของญิฮาดส่วนใหญ่⁶ (Hamidullah, 1945)

หลังจากการก่อตั้งลียะฮ์ขึ้นในฮิจเราะฮ์ศตวรรษที่ 2 อาณาจักรอิสลามได้นำประมวลกฎหมายนี้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งในสถานะสันติภาพและสงครามกับบุคคลต่างศาสนิกและอิสลาม จนกระทั่งในยุคการปกครองของอาณาจักรออตโตมันที่ได้ใช้กฎหมายซาริอะฮ์ของสำนักคิดหะนะฟีเป็นหลัก อาณาจักรออตโตมันได้ขยายไปสู่ 3 ภูมิภาคใหญ่ของโลก คือ ยุโรป เอเชีย และแอฟริกา บรรดาคนต่างศาสนิกได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการเป็นอยู่ของมุสลิมจึงได้ซึมซับนำไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในดินแดนยุโรป หลังจากยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาในคริสต์ศตวรรษที่ 15 เป็นต้นมาบรรดานักกฎหมายและนักการศาสนาได้ทำการศึกษาลียะฮ์ของอิสลามอย่างจริงจังและได้คัดค้านกฎหมายระหว่างประเทศสากลขึ้นมาใช้เองในดินแดนคริสต์จักรบนพื้นฐานกฎหมาย

5 อัลลียะฮ์นั้นเป็นชื่อที่รู้จักในสำนักคิดหะนะฟีในเรื่องของกฎหมายว่าด้วยสันติภาพและสงคราม ในขณะที่สำนักคิดอื่น ๆ ได้ใช้ชื่อที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ กิตาบอัลญิฮาด ในสำนักคิดมาลิกียะฮ์และหัมบาลียะฮ์ ในขณะที่สำนักคิดซาฟีียะฮ์ใช้ทั้งคำว่ากิตาบอัลญิฮาดและอัลลียะฮ์ในการอ้างอิงเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

6 ด้วยสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ศึกษาในเรื่องลียะฮ์ในสำนักคิดของหะนะฟีเนื่องจากมีความเห็นว่ามีความสอดคล้องกับหัวเรื่องวิจัยที่ศึกษา

ระหว่างประเทศอิสลาม ออตโตมันได้ใช้กฎหมายลิยร์ในการบริหารด้านการต่างประเทศจนกระทั่งถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 หลังจากที่อาณาจักรเสื่อมอำนาจ ออตโตมันถูกกดดันจากชาตินิยมยุโรปให้ยกเลิกการใช้กฎหมายชาร์อะฮ์ในการปกครอง ลิยร์ถูกยกเลิกในปี ค.ศ. 1856 หลังจากการลงนามในสนธิสัญญาปารีส ส่งผลให้อาณาจักรออตโตมันเปลี่ยนมาใช้กฎหมายระหว่างประเทศสากลแทนที่ของลิยร์

หลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลามยึดอยู่บนหลัก 10 ประการที่โดดเด่นและสามารถนำไปใช้ได้กับทุกชุมชนและองค์การ โดยมีความลักษณะดังนี้ 1) การให้เกียรติต่อมนุษยชาติ 2) เอกภาพของมนุษย์ 3) ความร่วมมือกันระหว่างมนุษยชาติ 4) ความอดทนซึ่งกันและกัน 5) เสรีภาพ 6) คุณธรรม และจรรยาบรรณอันสูงส่ง 7) ความยุติธรรม 8) ความเสมอภาค 9) สัจจะในสัญญา 10) การไม่ให้ร้ายต่อกัน จึงทำให้หลักความสัมพันธ์และตัวกฎหมายนั้นอยู่คู่กับอาณาจักรอิสลามมากกว่าหนึ่งสหัสวรรษและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัย (Zahra M. A., 1995)

2. รูปแบบการปฏิบัติทางการทูตของอาณาจักรออตโตมัน

ผลจากการศึกษาพบว่ารูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในยุคอาณาจักรออตโตมันนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นสามรูปแบบโดยมีความเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคมดังต่อไปนี้

2.1 ยุคก่อนการปฏิรูป (ค.ศ. 1299-1757)

ช่วงเวลานี้เริ่มตั้งแต่การสถาปนาอาณาจักรออตโตมันจนกระทั่งถึงยุคการปกครองของสุลต่านเซลิมที่ 3 ที่มีการออกพระราชกฤษฎีกาการปฏิรูปครั้งใหญ่ หรือ นิซอม อัลเจดิด (Nizam al-Djedid)⁷ ในปี ค.ศ. 1797 การทูตของออตโตมันดำเนินไปในรูปแบบ การทูตเฉพาะกิจ (Ad Hoc Diplomacy) โดยมีการใช้กฎหมายชาร์อะฮ์ และ กฎหมายสุลต่าน (Sultanic Law) เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการทูตและนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยนโยบายมุ่งเน้นไปในด้านการทำสงครามมากกว่าการทูตสันติภาพ เนื่องจากออตโตมันมีแสนยานุภาพทางทหารที่เหนือกว่าชาติอื่นและเน้นการทำสงครามเข้ายึดครองมากกว่าการเจรจาสร้างสันติภาพ เมื่อมีการเข้ายึดครองเมื่อใด ๆ แล้วก็ตามจะมีการใช้ระบบการทูตทางเดียวในการติดต่อสานสัมพันธ์ กล่าวคือจะใช้การออกประกาศเพื่อแจ้งให้ทราบในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการระหว่างประเทศ ออตโตมันมีการรับคณะทูตจากเมืองต่าง ๆ ที่เข้าพบเพื่อเข้ามาขอบรรณาการให้กับสุลต่านโดยจะมีการต้อนรับอย่างสมเกียรติในกรณีที่มีความจำเป็นหรือภารกิจที่จะต้องส่งทูตออกไปยังเมืองอื่น สำนักพระราชวังจะทำการคัดเลือกตัวแทนทูตจากบรรดาข้าราชการชั้นสูงและมีทักษะคุณสมบัติที่ครบถ้วน การแต่งตั้งจะเป็นรายครั้งเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจก็จะยกเลิกตำแหน่งทูตนั้นออกไป (Ari, 2004)

โดยสรุปการทูตในยุคนี้มีพื้นฐานมาจากชาร์อะฮ์และกฎหมายสุลต่าน โดยจะเน้นในกฎหมายสุลต่านมากกว่าชาร์อะฮ์เนื่องจากเป็นธรรมเนียมที่ชาวเติร์กนั้นปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างยาวนานตั้งแต่บรรพบุรุษ แต่

7 นิซอม อัลเจดิด (Nizam al-Djedid) คือ นโยบายการปฏิรูปสังคมออตโตมันผ่านการปฏิรูป กองทัพ รัฐธรรมนูญ ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18-19 โดยเริ่มขึ้นในสมัยสุลต่านเซลิมที่ 3 เพื่อเป็นการลดอำนาจกองกำลังทหารเจนิซารี (Janissaries Army) และปฏิรูปสังคมออตโตมันให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมยุโรปที่เริ่มมีอำนาจในช่วงเวลานั้น (Omer & Yursudev, 2004)

ทว่ากฎหมายสุลต่านที่นำมาใช้นั้นจะต้องไม่ขัดต่อหลักการอิสลาม สาเหตุที่เน้นกฎหมายสุลต่านนั้นเนื่องจากอาณาจักรออตโตมันในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นสังคมพหุศาสนาที่มีประชาชนถึงสามศาสนา (อิสลาม, คริสต์, ยิว) ที่อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน เพื่อไม่ให้มีปัญหาความเหลื่อมล้ำในอิสรภาพของศาสนา แต่ทว่าสุลต่านนั้นยังให้ความสำคัญกับอิสลามเป็นหลักโดยมอบให้ ชัยคูล์ อิสลามซึ่งเป็นผู้นำสูงสุดของมุสลิมในออตโตมัน ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจตราเอกสารราชการหรือศาสน์ทางการทูตทุกฉบับพร้อมลงนามก่อนจะมีการส่งออกไปใช้ในดินแดนต่าง ๆ (Ari, 2004)

2.2 ยุคหลังการปฏิรูป (ค.ศ.1793-1856)

ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นขาลงของอาณาจักรออตโตมัน ภายหลังจากยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาในดินแดนยุโรป ออตโตมันประสบปัญหารอบด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การปกครอง การทหาร ภายหลังจากที่ทำสงครามกับดินแดนต่าง ๆ อย่างยาวนาน พวกเขาไม่สามารถที่จะทำสงครามอย่างต่อเนื่องเหมือนแต่ก่อนดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับนโยบายการต่างประเทศมาส่งเสริมการทูตและลดจำนวนสงครามให้น้อยลงกว่าเดิม

การลงนามสนธิสัญญาคารโลวิทซ์ ในปี ค.ศ.1699 เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการทูตออตโตมัน เนื่องจากการลงนามสนธิสัญญาเป็นครั้งแรกภายหลังจากออตโตมันพ่ายแพ้ในสงครามครั้งใหญ่ให้กับราชวงศ์ฮับส์บูร์ก อาณาจักรออตโตมันได้เริ่มให้ความสำคัญกับการทูตร่วมสมัยที่ชาวยุโรปได้คิดค้นขึ้น โดยส่งข้าราชการและนักวิชาการหลายท่านเข้ามาศึกษาโครงสร้างระบบการทูตและกฎหมายระหว่างประเทศในดินแดนยุโรป ผลจากสนธิสัญญาส่งผลให้ออตโตมันเริ่มยกเลิกการใช้การทูตทางเดียวและเริ่มสร้างพันธมิตรกับสามจักรวรรดิสำคัญในดินแดนยุโรป ณ ช่วงเวลานั้น คือ จักรวรรดิอังกฤษ รัสเซีย และดัตช์ นอกเหนือจากนั้นออตโตมันได้เริ่มนำการทูตยุโรปมาใช้โดยการก่อตั้งกระทรวงการต่างประเทศขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1834 ในรัชสมัยสุลต่านมะห์มูดที่ 3 ได้มีการโยกย้ายตำแหน่งรออีซูล์ กุ้ตตามผู้รับผิดชอบเดิมกลายเป็นรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ (Palabiyik, 2014)

การปฏิรูปทางการทูตของออตโตมันทำให้พวกเขาได้รับการยอมรับจากดินแดนยุโรป โดยสามารถสร้างพันธมิตรได้อย่างมากมาย แต่ในทางกลับกันผลเสียที่เกิดขึ้นกับออตโตมันคือการสร้างพันธมิตรนั้นส่งผลให้พวกเขาลดแอลง ภายหลังจากความพ่ายแพ้ในสงครามกับจักรวรรดิรัสเซีย พันธมิตรทั้งสามนั้นพากันถอนตัวจากออตโตมันโดยปริยาย

2.3 ยุคหลังสนธิสัญญาปารีส (ค.ศ.1856-1923)

สนธิสัญญาปารีสเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1856 เพื่อเป็นการสิ้นสุดสงครามไครเมียระหว่างจักรวรรดิรัสเซียกับออตโตมัน ซึ่งรายละเอียดในสนธิสัญญาในครั้งนี้คือการที่ออตโตมันจะต้องเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของยุโรป และต้องยอมรับในการใช้กฎหมายระหว่างประเทศสากล ออตโตมันได้รับสิทธิเป็นดินแดนที่ไม่ใช่คริสตจักรดินแดนแรกที่ได้รับอนุญาตให้ใช้กฎหมายร่วมกับชาวยุโรป อาณาจักรออตโตมันมีความจำเป็นที่ต้องยกเลิกการใช้ลัทธิด้วยกฎหมายระหว่างประเทศสากลด้วยสาเหตุหลักสองประการ ประการแรกคือเพื่อทำให้พวกเขาไม่ถูกรุกราน

จากดินแดนยุโรปที่มีศัตรูอยู่รอบด้าน ประการที่สองคืออิทธิพลจากนักวิชาการสมัยใหม่ของออตโตมันที่ซึมซับ ศาสตร์ตะวันตกมาอีกทั้งยังมีการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่าง ๆ ในดินแดนออตโตมัน (Palabiyik, 2014)

ในช่วงเวลานี้กฎหมายอิสลามซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่อาณาจักรออตโตมันได้นำมาใช้หลาย ศตวรรษได้ถูกยกเลิกและแทนที่ด้วยกฎหมายระหว่างประเทศสากล อาณาจักรออตโตมันสูญเสียอัตลักษณ์ของรัฐ อิสลามไปและถูกชาติยุโรปกดดันจนกระทั่งถึงคราวล่มสลายของอาณาจักรในปี ค.ศ. 1923

ผู้วิจัยค้นพบคุณลักษณะที่โดดเด่นรูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในยุคอาณาจักร ออตโตมัน 3 คุณลักษณะด้วยกัน คือ 1) การให้เกิดดีแก่ผู้อื่น 2) การประนีประนอม 3) การปรับตัวรับสิ่งใหม่

โดยสรุปรูปแบบการปฏิบัติทางการทูตในจักรวรรดิออตโตมัน สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงเวลา โดยในยุคแรก คือยุคต้นก่อนการปฏิรูปนั้นออตโตมันได้นำอิสลามมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติทางการทูตของ ออตโตมันภายใต้กฎหมายชารีอะฮ์ของสำนักคิดหะนะฟีควบคู่ไปกับกฎหมายสุลต่าน (Sultanic Law) ที่เป็น กฎหมายพื้นเมืองของออตโตมัน ต่อมาในยุคที่สองคือการปฏิรูปทางการทูตภายหลังการออกบัญญัติกฎหมาย ใหม่ นิซอม อัลเซดีด จักรวรรดิออตโตมันเริ่มมีการรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาเพื่อสอดคล้องกับการฟื้นฟูของโลก ตะวันตกในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา หลังจากนั้นในยุคปลายคือยุคหลังจากสนธิสัญญาปารีส ออตโตมันมีความจำเป็นที่ จะต้องยกเลิกการใช้อิสลามเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเนื่องจากจากถูกชาติมหาอำนาจตะวันตกกดดัน จนใน ท้ายที่สุดต้องปรับมาใช้กฎหมายระหว่างประเทศสากล จนกระทั่งอาณาจักรล่มสลายในปี ค.ศ. 1923

3. พิธีทางการทูตของอาณาจักรออตโตมัน

ออตโตมันให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการต้อนรับบรรดาคณะทูตหรือแขกต่างเมืองที่มาเยือน วัฒนธรรม ดั้งเดิมของชาวเติร์กผนวกกับหลักคำสอนแห่งอัลอิสลามได้ให้ความสำคัญกับการต้อนรับแขกเสมือนแขกของพระเจ้า ที่จะนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองและสิริมงคลให้กับเจ้าบ้าน ด้วยกับวัฒนธรรมดังกล่าวจึงส่งผลให้ในแต่ละปีสำนัก พระราชวังของอาณาจักรออตโตมันจึงใช้งบประมาณมากกว่า 1,000,000 อักเซ ในแต่ละปีในด้านการรับแขก คณะทูต ที่เดินทางมาเยือนออตโตมัน

ออตโตมันมีการจัดรูปแบบพิธีทางการทูตในการต้อนรับแขกอย่างเป็นระเบียบวิธีโดยพิธีทางการทูตสำหรับ ผู้ที่จะเดินทางมาเยือนสุลต่านจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ เมื่อคณะทูตเดินทางมาถึงหน้าประตูพระราชวัง พวกเขาจะได้รับการต้อนรับจากบรรดากองพันทหารม้าอย่างทรงเกียรติ หลังจากนั้นมหาเสนาบดีจะเป็นผู้ออกมา ต้อนรับและจัดการแสดงต่าง ๆ ในห้องพระโรง หลังจากนั้นบรรดาคณะทูตจะถูกเรียนเชิญไปยังห้องของสุลต่านเพื่อ ทำการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดศาสนธรรมไปถึงการถวายบรรณาการให้กับสุลต่าน คณะทูตใด ๆ ที่ไม่มีศาสนหรือ จดหมายแสดงความเป็นพันธมิตรจากผู้นำจะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าพบกับสุลต่านเด็ดขาด หลังจากนั้นสุลต่านจะ อนุญาตให้คณะทูตได้ชี้แจงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการมาเยือน เมื่อเสร็จสิ้นพิธีการคณะทูตจะไม่สามารถพบ กับสุลต่านได้อีกครั้ง และข้อเสนอต่าง ๆ ที่คณะทูตได้ร้องขอแก่สุลต่านจะถูกตอบรับหรือปฏิเสธผ่านนิซานซี⁸ ซึ่งเป็น

8 นิซานซี (Nisanci) คือ ตำแหน่งรัฐมนตรีต่างประเทศและเป็นผู้ดูแลระบบการทูตของจักรวรรดิออตโตมัน

ผู้รับผิดชอบในด้านนี้ พิธีการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการอิสลามในการขออามาน⁹ของบุคคลต่างศาสนิกต่อรัฐอิสลามอย่างสมบูรณ์ (Ari, 2004)

การมาเยือนของคณะทูตต่างเมืองโดยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อขอหรือต่ออายุสนธิสัญญากับออตโตมันหรือบรรดาพ่อค้าชาวยุโรปที่เข้าขออนุญาตมาทำการค้าในออตโตมันและขอสิทธิพิเศษจากสุลต่านในการขอลดหย่อนภาษีการค้า เป็นต้น ในด้านการส่งทูต ออตโตมันในช่วงแรกไม่มีนโยบายในการส่งทูตไปพำนักประจำเหมือนชาวยุโรป โดยส่วนใหญ่แล้วออตโตมันมีเป้าหมายหลักคือ 1) เพื่อเป็นการประกาศหรือแสดงความยินดีกับผู้นำคนใหม่ 2) เพื่อเป็นการประกาศยืนยันสันติภาพระหว่างทวิภาคี 3) เพื่อเป็นการส่งสาส์นจากสุลต่าน 4) พุดคุยและเจรจาเพื่อสันติภาพ 5) ประกาศการแบ่งเขตแดน 6) การแลกเปลี่ยนทูต 7) เพื่อเป็นการสานสัมพันธ์ระหว่างทวิภาคี สำนักพระราชวังมีระเบียบวิธีในการคัดสรรหัวหน้าของคณะทูตในแต่ละครั้ง ผู้นำคณะทูตในแต่ละครั้งโดยส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งชั้นสูงในรัฐบาลออตโตมัน จะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของประเทศที่จะไปเยือนเป็นอย่างดี เพราะหัวหน้าคณะทูตจะได้รับมอบอำนาจจากสุลต่านในการนำสาส์น (Namares) และของขวัญอันเลอค่า อาทิ เพชร อัญมณี ชุดเกราะ หนังสือ ผ้าขนสัตว์ สัตว์ใหญ่ต่าง ๆ ช้าง ม้า วัว นำส่งแก่ประเทศปลายทาง (Panaite, 2019)

รัฐบาลออตโตมันใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการส่งทูต เพราะมีคณะติดตามไปเป็นจำนวนมากและมีการจัดเตรียมคณะเดินทางล่วงหน้ามากมาย อาทิ การส่งคณะทูตไปยังกรุงเบลเกรดโดย อาลี ปาชา มีผู้ติดตามมากกว่า 922 คนในคณะเดินทาง (Ari, 2004)

4. คุณลักษณะของรูปแบบการปฏิบัติทางการทูตด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมันที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทูตร่วมสมัย

รูปแบบการปฏิบัติทางการทูตด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมัน โดยผู้วิจัยค้นพบคุณลักษณะที่โดดเด่นและสามารถนำไปปรับใช้กับบริบทการทูตในยุคปัจจุบันได้ 3 คุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

4.1 การให้เกียรติ

ชาวออตโตมันให้เกียรติกับแขกผู้มาเยือนเสมือนกับเป็นแขกจากพระผู้เป็นเจ้า ธรรมเนียมปฏิบัติดังกล่าวเป็นวัฒนธรรมของชาวเติร์กที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน และเป็นหนึ่งในหลักคำสอนของอิสลามที่เน้นย้ำให้ผู้ศรัทธาให้เกียรติแก่แขกผู้มาเยือนทั้งผู้ที่เป็นมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม ออตโตมันใช้จ่ายงบประมาณมากกว่า 1,000,000 อักเซ เพื่อใช้ในการต้อนรับคณะทูตในแต่ละปีซึ่งถือเป็นงบประมาณมหาศาล ในยุคสมัยปัจจุบันชาวตุรกีซึ่งสืบเชื้อจากชาวเติร์กยังคงให้ความสำคัญกับการให้เกียรติกับแขกของตนอย่างเห็นได้ชัดจากเหตุการณ์การต้อนรับคลื่นผู้อพยพจากภัยทางการเมืองในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในดินแดนตะวันออกกลาง มากกว่าหลายล้านคนอพยพเข้าสู่ตุรกีโดยได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี ให้ที่อยู่อาศัย อาหาร การรักษาพยาบาล และปัจจัยเบื้องต้นที่ผู้อพยพลี้ภัยพึงได้ อีกทั้งยังเปิดรับผู้อพยพเข้าทำงาน และให้การศึกษาเป็นอย่างดี จนกว่าบรรดาผู้อพยพเหล่านี้จะ

9 อามาน (أمان) คือ การทำสนธิสัญญาระหว่างรัฐอิสลามกับต่างศาสนิกเพื่อขอความคุ้มครองภายใต้รัฐอิสลาม

สามารถหาที่อยู่อาศัยถาวรของตัวเองได้ ชาวตุรกีได้นำมโนทัศน์คำสอนของอิสลามว่าด้วยเรื่องของมุฮายีรีนและอันศอรมาปฏิบัติใช้ได้อย่างสมบูรณ์แบบ ดังนั้นคุณลักษณะการให้เกียรติแก่แขกผู้มาเยือนนั้นเป็นคุณลักษณะแรกๆที่บรรดานักการทูต ผู้นำศาสนาสมัยใหม่ควรจะต้องทบทวนและให้ความสำคัญกับแขกของท่านอย่างเท่าเทียมกัน

4.2 การประนีประนอม

อาณาจักรออตโตมันนั้นเป็นศูนย์กลางมหาอำนาจโลกตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 15 ภายหลังจากการเข้ายึดกรุงคอนสแตนติโนเปิลโดยสุลต่านเมห์เหม็ดที่ 2 ออตโตมันมีดินแดนขยายออกไปยังสามภูมิภาคของโลก กล่าวคือ เอเชีย ยุโรป และแอฟริกา เป็นศูนย์กลางการค้า ความมั่งคั่ง เศรษฐกิจของโลก อีกทั้งยังเป็นดินแดนที่มีกองกำลังและเสถียรภาพทางทหารที่ทรงอำนาจที่สุดในช่วงเวลานั้น ถึงแม้ว่าออตโตมันจะมีอำนาจสูงสุดแต่หนึ่งในคุณลักษณะที่ออตโตมันให้ความสำคัญทางการทูตคือ การประนีประนอมกับคู่กรณีในหลาย ๆ ประเด็น อาทิ การมอบสนธิสัญญาอามานให้กับบรรดาชาวซิมมีย¹⁰หรือดินแดนต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ดินแดนอิสลามทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาคัดแย้งก่อนการใช้อำนาจทหารเข้ารุกราน ในด้านการค้า ออตโตมันในฐานะศูนย์กลางทางการค้าได้มอบสิทธิพิเศษต่าง ๆ ให้กับพ่อค้าต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นการลดหย่อนภาษี การลงนามค้าเสรี เป็นต้น ดังนั้นจากคุณลักษณะดังกล่าว นักการทูต ผู้นำศาสนาสมัยใหม่ควรที่จะนำความประนีประนอมเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการเจรจาข้อขัดแย้ง ไม่กดขี่ ช่มเหิง ช่มชู้ ต่อกฎเกณฑ์ถึงแม้ว่าตนเองจะมีอำนาจที่มากกว่า

4.3 การปรับตัวต่อสิ่งใหม่

อาณาจักรออตโตมันเป็นอาณาจักรอิสลามที่มีอายุยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์โลก โดยมีระยะเวลาเกือบ 7 ศตวรรษ (ค.ศ.1299-1923) ในช่วงเวลานี้บริบทของสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิวัติของโลกยุโรปในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาในคริสต์ศตวรรษที่ 16 อันเป็นยุคตื่นรู้ของชาวตะวันตกที่ผลักดันตัวเองออกจากยุคมืดเข้าสู่ยุคทองของตนเองโดยการพัฒนาการศึกษา ศิลปะต่าง ๆ รวมไปถึงเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเพื่อก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของโลก ผลงานและนวัตกรรมต่าง ๆ ได้ผุดขึ้นมาจากโลกตะวันตกอย่างมาก ศาสตร์ของตะวันตกที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้แพร่กระจายออกไปสู่ดินแดนต่าง ๆ บนโลกใบนี้อย่างรวดเร็วจนทำให้พวกเขากลายขึ้นมาเป็นผู้นำของโลกในเวลาต่อมา เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลก อาณาจักรออตโตมันมิได้สวนกระแสของตนเองโดยการต่อต้านกับความรู้และเทคโนโลยีของตะวันตก แต่พวกเขาได้ปรับตัวเพื่อรับกับกระแสดังกล่าว ออตโตมันได้ส่งบรรดานักวิชาการของพวกเขาไปยังดินแดนต่าง ๆ ในยุโรปเพื่อศึกษาศาสตร์ของตะวันตกและนำมาปรับใช้ให้เกิดการพัฒนาในดินแดนของตน ภายหลังจากการเข้ายึดครองอียิปต์ของนโปเลียน โบนาปาร์ตในปี ค.ศ. 1798 โลกอิสลามได้มีกระแสการตื่นรู้ทางวิชาการ (The Arab Renaissance) โดยมุฮัมมัด อาลี ปาชา เจ้านครผู้ปกครองอียิปต์ได้ส่งนักวิชาการเข้าไปศึกษาเทคโนโลยีร่วมสมัยในช่วงเวลานั้น อาทิ การพิมพ์ การจัดทำสารานุกรมและพจนานุกรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เป็นต้น หลังจากสำเร็จการศึกษานักวิชาการเหล่านี้ได้นำศาสตร์ดังกล่าวเข้ามาปรับใช้ใน

10 บุคคลต่างศาสนาที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐอิสลาม โดยทำการเสียภาษีชยยะฮ์ให้กับรัฐอิสลามเพื่อพำนักอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ

อาณาจักรออตมันเกิดอุปการต่าง ๆ มากมาย และส่งผลให้เกิดการปฏิวัติครั้งใหญ่ในอาณาจักรออตมัน คือ การปฏิรูปตันซีมาต (Tanzimat Reforms)¹¹ เพื่อให้ออตมันปรับตัวให้อยู่รอดภายใต้การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของยุโรป ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ออตมันดำรงอยู่ได้จนกระทั่งถึงการล่มสลายของอาณาจักรหลังการพ่ายแพ้ในสงครามโลกในปี ค.ศ. 1923 จากคุณลักษณะดังกล่าว นักการทูต ผู้นำศาสนาในยุคใหม่ควรที่จะศึกษาและปรับตัวให้ทันต่อสิ่งใหม่ ๆ ที่เข้ามาในโลกของเราอย่างรวดเร็วในทุกวันนี้ ควรศึกษาและพัฒนาตนเองให้เท่าทันไม่สวนกระแสล้ำสมัย เพื่อที่จะได้มีประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างสูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย/วิจารณ์ (Discussion)

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลาม: รูปแบบการปฏิบัติทางการทูตด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตมัน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. หลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยสันติภาพและสงครามในอิสลามมีแหล่งที่มาเริ่มต้นจากสองหลักมูลฐานแห่งอิสลามคือ อัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์ที่เกี่ยวข้อง โดยท่านศาสนทูต ซ.ล. เป็นบุคคลแรกที่เริ่มใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างศาสนิกและเป็นนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่นำมาใช้ในการปกครองรัฐอิสลามมะดีนะฮ์ตลอดระยะเวลาสิบปีในฐานะผู้ปกครอง หลังจากนั้นแนวทางดังกล่าวได้ถูกส่งต่อไปสู่อัครสาวกของท่านที่ได้สังเกตจด บันทึก และศึกษานำมาประยุกต์ใช้ในยุคของบรรดาเคาะลีฟะฮ์ผู้ทรงธรรม ในยุคนี้ได้มีการเรียนการสอนศาสตร์ดังกล่าวในชื่อ กิตาบอัลมะฮะซีย โดยมีความหมายเป็นการถ่ายทอดประวัติศาสตร์อิสลามในเรื่องของวิธีปฏิบัติในสภาวะสงคราม และถ่ายทอดเหตุการณ์ในสงครามเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่ชนรุ่นหลัง

11 การปฏิรูปตันซีมาต (Tanzimat Reforms) แนวคิดการปฏิรูปการปฏิรูปเกิดขึ้นตั้งแต่ในรัชสมัยของสุลต่านมะห์มูดที่ 2 ในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1839 โดยมีจุดประสงค์หลักในเปิดรับระบบฆราวาสนิยม (Secularism) เข้าสู่จักรวรรดิออตมันเป็นการดำรงรักษาสถานะของจักรวรรดิให้เป็นมหาอำนาจโลกในสถานการณ์ที่ถูกกดดันจากชาติตะวันตก การปฏิรูปสัมฤทธิ์ผลในปี ค.ศ. 1839 หลังจากได้มีพระราชกฤษฎีกาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร (The Gihane Hatt-I Serif) โดยสุลต่านอับดุลมาญิตที่ 1 โดยหลักแล้วมีการปฏิรูปที่สำคัญดังต่อไปนี้ 1) การยกเลิกการเก็บภาษียะซุ จักรวรรดิออตมันให้สถานะที่เท่าเทียมกันระหว่างชาวคริสต์กับมุสลิมในอาณาจักร ดังนั้นการเก็บภาษียะซุจึงถูกยกเลิกแทนที่ด้วยการเรียกเก็บภาษีอากรทั่วไปในอัตราอากรที่สูงขึ้นกว่าเดิม การยกเลิกภาษียะซุมีความหมายเพื่อที่จะประกาศถึงความเท่าเทียมกันของประชาชนทุกชนชั้นศาสนา และลดแรงกดดันทางการทูตจากฝั่งยุโรปที่มีความเห็นว่าการกระทำที่เบียดเบียนประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวคริสต์ในจักรวรรดิออตมันและเป็นการแบ่งชนชั้นตามศาสนาในสังคม 2) การปฏิรูปการศึกษา ก่อนการปฏิรูปตันซีมาตการศึกษาของจักรวรรดิออตมันไม่มีความเป็นเอกภาพ โดยผู้จัดการศึกษานั้นเป็นหน้าที่ของแต่ละมิลเลต (ศาสนา) ในการดำเนินระบบการศึกษาอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของนักวิชาการในแต่ละศาสนาโดยมุ่งเน้นในการเรียนการสอนในด้านเทววิทยาเป็นหลัก ในอีกด้านยุโรปหลังจากการปฏิรูปการศึกษาในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาทำให้มีการพัฒนาไปในด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก ดังนั้นการปฏิรูปตันซีมาตจึงได้เริ่มอนุญาตให้สาส์นตะวันตกต่าง ๆ ได้เริ่มหลั่งไหลเข้าสู่จักรวรรดิออตมันการศึกษาในรูปแบบสมัยใหม่ในเริ่มต้นขึ้น และมีสถาบันต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย อาทิ เช่น สถาบันวิศวกรรมเครื่องกลเรือ (สร้างในปี ค.ศ.1773) สถาบันวิศวกรรมทหาร (สร้างขึ้นในปี ค.ศ.1793) สถาบันทางการแพทย์ (สร้างขึ้นในปี ค.ศ.1827) และสถาบันศึกษาทางการทูตและการปกครอง (สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1833) เป็นสัญญาณถึงการตอบรับการศึกษาสมัยใหม่ในรูปแบบตะวันตก 3) การปฏิรูปด้านกฎหมาย ออตมันมีสองเป้าหมายในการปฏิรูปกฎหมายให้เป็นที่ยอมรับแก่ชาวตะวันตก ประการต่อมาคือการปฏิรูปกฎหมายหรือจะให้สอดคล้องกับสังคมสมัยใหม่และเป็นที่ยอมรับกับชาวยุโรป การปฏิรูปตันซีมาตประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ แต่ทว่าส่งผลให้ระบบการปกครองแบบศูนย์รวมของสุลต่านนั้นเสื่อมอำนาจลง. (Cleveland & Bunton, 2009)

หลังจากนั้นในคริสต์ศตวรรษที่ 8 ศาสตร์อัลมะฆะซียะได้ถูกเปลี่ยนสถานะไปสู่การเป็นประมวลกฎหมายของมุสลิมในการปฏิบัติในสถานะสันติภาพและสงคราม โดยอะบูฮะนีฟะฮ์เป็นบุคคลแรกที่ได้นำมาทำการเรียนการสอนในรูปแบบนิติศาสตร์อิสลาม และอิมามมุฮัมมัด อัชชะยานีย์ลูกศิษย์ของท่านได้พัฒนาและเขียนตำราขึ้นในชื่อ กิตาบอัลลียะ อัลลียะมีความครอบคลุมในทุกสถานะในหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สันติภาพ สงคราม และภายใต้พันธสัญญา สามารถไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกประเทศ กลุ่มชน ศาสนาบนโลกใบนี้ เพราะมุ่งเน้นในการให้ความเสมอภาคแก่ทุกฝ่าย และที่สำคัญลียะนั้นเป็นกฎหมายระหว่างประเทศฉบับแรกของโลกใบนี้ที่มีการใช้อย่างแพร่หลายก่อนการมีกฎหมายระหว่างประเทศร่วมสมัยของตะวันตก

2. อาณาจักรออตโตมันมีรูปแบบทางการทูตทั้งสิ้น 3 รูปแบบเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ในช่วงแรกออตโตมันได้ใช้การทูตทางเดียวเป็นนโยบายหลักในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมีกรอบการดำเนินนโยบายภายใต้กฎหมายชารีอะฮ์ของมัสฮับหะนาฟีที่มีลียะอยู่เป็นส่วนหนึ่งเป็นประมวลกฎหมายระหว่างประเทศสาเหตุที่มีการใช้การทูตรูปแบบนี้เนื่องจากออตโตมันในยุคนั้นมีเสถียรภาพและเป็นมหาอำนาจในด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง

ในช่วงที่สองหลังจากที่ฟากตะวันตกมีการพัฒนาหลังยุคแห่งการตื่นรู้ทางวิชาการ ออตโตมันเปลี่ยนทิศทางการทูตจากเดิมเป็นการทูตทางเดียวไปสู่การทูตเฉพาะกิจ เริ่มมีการส่งทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับดินแดนใหญ่ในยุโรป และเริ่มมีการเปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้าสู่ออตโตมัน สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงเกิดจาก ออตโตมันเริ่มตระหนักว่าพวกเขาไม่สามารถที่จะทำสงครามกับทุกดินแดนบนโลกใบนี้ได้ จึงเริ่มหันมาหาพันธมิตรเพื่อดำรงการอยู่รอด กอปรกับเสถียรภาพของออตโตมันในด้านทหาร เศรษฐกิจเริ่มเสื่อมลง สวนทางกับตะวันตกที่เริ่มแข็งแกร่งขึ้น ด้วยความรู้และเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นทุกวัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงและเปิดรับกับกระแสโลกยุคใหม่

ในช่วงที่สามเกิดขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 ออตโตมันพ่ายแพ้สงครามในหลายสมรภูมิ ทำให้อำนาจของพวกเขาลือมถอยเข้าขั้นวิกฤติ มหาอำนาจในยุโรปเริ่มกดดันให้ออตโตมันเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของยุโรป โดยการยื่นข้อเสนอให้ออตโตมันยอมรับในการใช้กฎหมายระหว่างประเทศของตะวันตกในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ส่งผลให้ออตโตมันต้องยกเลิกการใช้ลียะที่ใช้มายาวนานกว่าหลายศตวรรษในโลกอิสลาม

3. อาณาจักรออตโตมันให้ความสำคัญในการรับแขกอย่างมีระเบียบวิธี พวกเขาใช้จ่ายด้วยงบประมาณจำนวนมหาศาลในการต้อนรับแขก หรือบรรดาคณะทูตจากเมืองต่าง ๆ หลักคำสอนของอิสลามผสมผสานกับวัฒนธรรมชาวเติร์กให้ความสำคัญกับการต้อนรับผู้มาเยือนเสมือนแขกของพระเจ้า พวกเขาให้เกียรติแก่คนแปลกหน้าในทุกสถานะไม่ว่ายากดีมีจนหรืออพยพมาจากบ้านเกิดเมืองนอน ออตโตมันให้การต้อนรับผู้ลี้ภัยจำนวนหลายล้านคนเข้าสู่ออตโตมันและให้ที่พักพิงจนกว่าพวกเขาจะหาที่อยู่ได้ ดังกล่าวได้ชิมชัมมาสู่รุ่นหลังและชาวเติร์กยังคงปฏิบัติอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน

4. คุณลักษณะเด่นของรูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจรรออตโตมันที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการทูตร่วมสมัย ดังตารางดังนี้

ตารางที่ 1 คุณลักษณะเด่นของรูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจรรออตโตมันที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการทูตร่วมสมัย

คุณลักษณะเด่นของรูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจรรออตโตมันที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการทูตร่วมสมัย 3 ประการ	
การให้เกียรติ	- ให้การต้อนรับแก่แขกผู้มาเยือนอย่างสมเกียรติ - ให้การช่วยเหลือแก่ผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากและให้ที่พักพิงแก่ผู้อพยพลี้ภัย
การประนีประนอม	- ให้ความเป็นธรรมและประนีประนอมแก่คู่กรณีในข้อเรียกร้องขอความช่วยเหลือ - เล็งเห็นถึงสันติภาพในการเจรจาเป็นปัจจัยหลักและหลีกเลี่ยงการใช้กำลังข่มขู่ในการเจรจา
การปรับตัวรับสิ่งใหม่	- เปิดใจยอมรับสิ่งใหม่และศึกษากระแสของโลกเพื่อปรับตัวให้ทันกับกระแสสังคม - รับฟังแนวคิดของคนรุ่นใหม่เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและสังคม

สรุป

โดยสรุป จากการศึกษารูปแบบการปฏิบัติทางการทูตว่าด้วยสันติภาพและสงครามในยุคอานาจรรออตโตมัน ผู้วิจัยสรุปได้ว่ารูปแบบทางการทูตของอาณาจรรออตโตมันว่าด้วยสันติภาพและสงครามนั้นมี 2 รูปแบบที่เปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมโลกตามช่วงเวลา ได้แก่ 1) ในยุคต้นและยุคกลาง ในช่วงเวลานี้รูปแบบการปฏิบัติทางการทูตโดยส่วนใหญ่ยังคงดำเนินภายใต้หลักวิชาหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอิสลามของสำนักคิดหะนะฟีที่เป็นสำนักคิดหลักของอาณาจรรออตโตมัน โดยรูปแบบมีการผสมผสานกับกฎหมายสุลต่านซึ่งเป็นประเพณีและวัฒนธรรมทางกฎหมายของชาวเติร์กที่สืบทอดกันมายาวนาน โดยการผสมผสานระหว่างสองกฎหมายดังกล่าวอยู่ภายใต้หลักการที่ไม่ขัดแย้งต่อเจตนารมณ์แห่งอิสลามภายใต้หลักการวิชาที่ว่าอิดุลฟิคุฏฏะฮ์ ภายใต้ทฤษฎี

“العادة المحكمة” (ประเพณีท้องถิ่นที่ไม่ขัดต่อตัวบทนั้นถือเป็นข้อบังคับชี้ขาด 2) ในยุคปลายรูปแบบการปฏิบัติทางการทูตในยุคปลายของอาณาจักรออตโตมันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงด้วยสาเหตุอิทธิพลของชาวตะวันตกที่เข้ามามีบทบาทในอาณาจักรออตโตมันภายหลังจากยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16-17 อาณาจักรออตโตมันเริ่มผสมผสานระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศสากลกับหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอิสลามเพื่อลดแรงกดดันจากดินแดนต่าง ๆ ในยุโรปที่มีอาณาเขตติดต่อกันและเริ่มเปิดฉากทำสงครามกับอาณาจักรออตโตมัน จนอาณาจักรล่มสลายลงใน ค.ศ. 1923

ภายหลังจากการปฏิรูปตันซีมาตของอาณาจักรออตโตมันในปี ค.ศ. 1839 ท่ามกลางความกดดันจากอิทธิพลทางความคิดของมหาอำนาจชาติยุโรปส่งผลให้การใช้หลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอิสลามเริ่มมีข้อจำกัดและค่อย ๆ หายไปจากแนวทางการทูตของออตโตมัน ในปี ค.ศ. 1856 ภายหลังจากการลงนามในสนธิสัญญาปารีสถึงเป็นจุดสิ้นสุดของการบังคับใช้กฎหมายชารีอะห์ในอาณาจักรออตโตมันโดยยกเลิกการใช้สิริอย่างเป็นการ เปลี่ยนมาใช้กฎหมายระหว่างประเทศสากลเพื่อจะขอเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชาติยุโรป

การยกเลิกใช้สิริส่งผลอย่างมากกับออตโตมันในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื่องจากออตโตมันสูญเสียอัตลักษณ์เดิมของตนในฐานะมหาอำนาจจากโลกมุสลิม ต้องเริ่มต้นใหม่กับการใช้กฎหมายของชาวยุโรปที่ได้นำหน้าพวกเขาไปหลายก้าว ออตโตมันล้มเหลวในการใช้กฎหมายระหว่างประเทศสากลในการดำเนินกิจการระหว่างประเทศ บวกกับการตัดสินใจผิดพลาดในการร่วมมือกับเยอรมันและฝั่งมหาอำนาจช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ออตโตมันเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ให้กับฝ่ายสัมพันธมิตร ส่งผลให้อาณาจักรออตโตมันล่มสลายในปี ค.ศ. 1923 อันเป็นจุดสิ้นสุดของอาณาจักรอิสลาม ดินแดนต่าง ๆ ของออตโตมันถูกแบ่งออกเป็นประเทศภายใต้การปกครองของยุโรป ระบบบอลิฟะฮ์ได้ถูกเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐภายใต้ผู้นำใหม่ มุสตาฟา เคมาล อะตาเติร์ก ออตโตมันถูกเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นที่รู้จักในนามสาธารณรัฐตุรกี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 บรรดานักการทูต ผู้นำชุมชน นักการศาสนา และนักปกครองควรนำคุณลักษณะเด่นของรูปแบบการปฏิบัติทางการทูตด้วยสันติภาพและสงครามในอาณาจักรออตโตมันที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทูตร่วมสมัยมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสันติภาพในการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนมุสลิมกับต่างศาสนิก

1.2 คอ.บต. กระทรวงการต่างประเทศ และคณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทยควรนำหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยสันติภาพและสงครามมานำเสนอ และจัดอบรมเพื่อให้นักการทูตที่ได้รับการฝึกเดินทางไปยังประเทศมุสลิม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นก่อนที่จะเดินทางไปปฏิบัติภารกิจ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในแต่ละประเด็นว่าด้วยหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสันติภาพและสงครามในมุมมองของแต่ละสำนักคิดทางนิติศาสตร์อิสลาม เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อชี้ขาดที่เหมาะสมในแต่ละชุมชนที่ยึดต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาถึงเครื่องมือทางการทูตที่มีกล่าวในอัลกุรอานและฮิสสุนนะฮ์ว่ามีเครื่องมือใดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทูตร่วมสมัยได้บ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในทุกองคาพยพ

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาไทย

เมาลานา ชัยยิด อบุล อะลา เมาดูดี. (2003). *ศัพท์มูลกุรอาน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสืออิสลาม.

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาต่างประเทศ

Ahmed Abou-El-Wafa. (2009). *The Right to Asylum between Islamic Shari'ah and International Refugee Law A Comparative Study*. Riyadh: Naif Arab University for Security Sciences.

al-Imam Muhammad Abu Zahra. (1995). *al-Alaqa al-Dawliyat fi'l Islam*. Cairo: Dar al-Fiqri al-arabiy.

Benton, L. (2001). *Law and Colonial Cultures: Legal Regimes in World History 1400-1900*. London: Cambridge University Press.

Bulent Ari. (2004). *Early Ottoman Diplomacy: Ad Hoc Period in Ottoman Diplomacy Conventional or Unconventional (Studies in Diplomacy)*. New York: Palgrave Macmillan.

Cleveland, W. L., & Bunton, M. (2009). *A History of the Modern Middle East*. N/A: Westview Press.

Ibn Anas, Malik. (1994). *Al-Mudawwanah al-Kubra*. Beirut: Dar al-Kitab al-Ilmiyyah.

Ibn Qudamah Al-Maqdisi. (2016). *Umdah al-Fiqh Fi'l Madhab Al-Hanbali*. N/A: Maktaba al-Himmah.

Muhammad Hamidullah. (1945). *Muslim Conduct of State*. Deccan: Osmania University.

Munir, M. (2007). Islamic International Law. *An Introduction SSRN Electronic Journal*, 5(2): 1-27.

- Panaite, V. (2019). *Ottoman Law of War and Peace: the Ottoman Empire and its tribute-payers from the north of the Danube*. Boston: Brill.
- Rehman, et. al. (2012). Urwa Bin Zubair "Al-Maghazi": Methodology and Critical Analysis. *ASIAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES & HUMANITIES*, 21(7): 80-84.

ชีวประวัติและผลงานของวันมูหะมัดนอร์ มะทา ต่อการพัฒนาสังคม

Biography and Works of Muhammad Noor Matha for Social Development

ฮาริส มะรือสะ¹ อาหะมะกอซี กาสอ¹ อับดุลอาซี กะลุแป¹ อาซีเยห์ ลือจี¹Haris Maruesa,¹ Ahamakosee Kasor,¹ Abdulaziz Kalupae,¹ Asiyah Luengi¹

(Received: Jan 04, 2023; Revised: May 01, 2024; Accepted: May 15, 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานวันมูหะมัดนอร์ มะทาในการพัฒนาสังคม เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เครือญาติ เพื่อนสนิท เพื่อนร่วม พรรค และบุคคลทั่วไป รวมทั้งสิ้น 32 คน ท่านวันนอร์เรียกได้ว่าเป็นแบบอย่างในหลาย ๆ ด้านที่ได้สร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมไทย เป็นที่รู้จักและเป็นต้นแบบให้กับทุกคนโดยเฉพาะมุสลิม ถือได้ว่าเป็นผู้ที่ประจักษ์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ ท่านวันนอร์เป็นบุคคลหนึ่งที่เป็นมุสลิมไทยที่ประสบความสำเร็จในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ท่านวันนอร์เป็นบุคคลต้นแบบของนักการเมืองมุสลิม เป็นนักบริหารและความเป็นครูของท่านที่ต้องการที่จะพัฒนาเพื่อความเจริญก้าวหน้าในสาขาอาชีพที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นท่านยังเป็นผู้ที่มีอามานะฮ์ ความรับผิดชอบ จากผลงานที่ผ่านมาท่านวันนอร์ ได้สร้างคุณประโยชน์ให้สังคมและประเทศชาติ ในสมัยที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานรัฐสภาและรัฐมนตรี เช่น ท่านได้จัดสถานที่ละหมาด ณ สถานที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศและได้ปรับเงินค่าตอบแทนนิหมาน คอเต็บ บิหลั่น ครูตาดีกา และคณะกรรมการมัสยิด ส่งเสริมการเมืองในรูปแบบประชาธิปไตย ท่านยังครองตำแหน่งสำคัญเป็นประธานสภา 2 สมัย ท่านวันนอร์ยังเป็นแบบอย่างให้กับประเทศอาเซียนและโลกอาหรับอาหรับมุสลิม และตัวแทนโอไอซี ของการประชุมโลกมุสลิม ซึ่งท่านวันนอร์เป็นมุสลิมไทยคนหนึ่งที่มีบทบาทและมีความสามารถในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประชากรมุสลิมส่วนใหญ่และเป็นประชากรส่วนน้อยของประเทศไทย สายตระกูลของท่านวันนอร์เดิมตั้งอยู่ในชุมชนจะบังติกอเขตเทศบาลเมืองปัตตานี ซึ่งมีกำแพงล้อมรอบบริเวณกว้างติดกับมัสยิดรายอจะบังติกอ มีบ้านหลาย ๆ หลังใกล้กันที่เรียกว่าชุมชน วังเก่า ซึ่งเดิมที่มาของตระกูล มะทา มาจากชุมชนวังเก่า บิดาของท่านวันนอร์คือ นายเจ๊ะอาแว มะทา และมารดาของท่าน คือ นางแวสะบีเยาะ มะทา เป็นบุตรชายคนแรกสืบสายตระกูลมะทา คุณปู่ของท่าน คือ นายหะยีหะมะ มะทา เป็นดาโต๊ะยุติธรรมหรือผู้พิพากษาเกี่ยวกับเรื่องของศาสนาอิสลามประจำจังหวัดยะลา ด้วยหลักการและเหตุผลทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาชีวประวัติวันมูหะมัดนอร์ มะทา ซึ่งเป็นบุคคลต้นแบบในทุก ๆ ด้าน

คำสำคัญ: ชีวประวัติ, ผลงาน, วันมูหะมัดนอร์ มะทา, พัฒนาสังคม

¹ สาขาอิสลามศึกษา กลุ่มประวัติศาสตร์และอารยธรรมอิสลาม คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

¹ Department of Islamic Studies (History and Islamic Civilization), Islamic Studies and Law, Fatoni University.

(Corresponding author / Email : abd.lateh@hotmail.com)

ABSTRACT

This research article aims to study the biography and works of Wan Muhamad Noor Matha social development through documentary research and in-depth interviews. The main sources of information include relatives, close acquaintances, colleagues, party members, and other significant individuals, totaling 32 people. Wan Noor can be considered an exemplary figure in many aspects, having contributed significantly to Thai society. Widely recognized and admired, especially among Muslims, he is regarded as a knowledgeable luminary who played a crucial role in the country's development. Wan Noor is one of the successful Thai Muslims who have excelled in various fields both domestically and internationally. He serves as a role model for Muslim politicians, administrators, and educators who aspire to advance and thrive in diverse professional fields. In addition, Wan Noor Wan Nor has demonstrated leadership and responsibility through his past achievements, benefiting society and the nation. During his tenure as President of the Parliament and Minister, he established Prayer at various stations nationwide and adjusted compensation for imam, khatib, bills and mosque committees, promoting politics in the form of democracy. Wan Noor also held crucial positions as the President of the Parliament for two terms. He served as an exemplary figure for ASEAN countries and the Arab and Islamic worlds. He was also the OIC representative at the World Muslim Congress meetings. As a prominent Thai Muslim, Wan Noor played a significant role and demonstrated capabilities in developing the southern border provinces with predominantly Muslim populations, which constitute a minority in Thailand. The ancestral lineage of Wan Noor originates from the community of Jabang Takua in the municipality of Pattani, which is enclosed by walls adjacent to the mosque of Rai Ajah Bang Takua. There are several houses clustered together in an area known as the Old Palace Community, which is the ancestral home of the Matha lineage. Wan Noor's father, Mr. Jea Awa Matha, and his mother, Mrs. Waesapi Yao Matha, are the first son of the Matha lineage, respectively. Wan Noor's grandfather, Mr. Haji Hama Matha, was a qadi (Islamic judge) or religious adjudicator concerning Islamic affairs in Yala Province. The principles and reasons that led researchers to be interested in studying the biography of Wan Muhamad Noor Matha, who serves as an exemplary figure in all aspects.

Keywords: *Biography, Works, Muhammad Noor Matha, Social Development*

บทนำ

ท่านวันมูหะหมัดนอร์ มะทา มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยของท่าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการ ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านการสนับสนุนการเจรจาและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่มีความยั่งยืน ท่านได้สนับสนุนโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งศูนย์พัฒนาชุมชน การฝึกอบรมอาชีพ การส่งเสริมสุขภาพ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ท่านได้ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีของชาวมลายูในพื้นที่ภาคใต้ผ่านการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น ท่านได้มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ภาคใต้ เช่น ได้มีการก่อสร้างถนน สะพาน และระบบขนส่งสาธารณะ การพัฒนาสาธารณูปโภคเหล่านี้ช่วยให้การเดินทางและการขนส่งสินค้าสะดวกมากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจในพื้นที่เติบโต เช่นเดียวกันท่านได้ส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่ภาคใต้โดยการสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียนและสถาบันการศึกษาและการให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนในพื้นที่ เพื่อให้พวกเขามีโอกาสในการศึกษาต่อและพัฒนาตนเอง ท่านมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ เช่น การส่งเสริมการเกษตร การประมง และการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง เพื่อสร้างงานและโอกาสทางเศรษฐกิจในชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาชีวิตประวัติและผลงานของท่านวันมูหะหมัดนอร์ มะทา ในการพัฒนาสังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินวิธีการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร

การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided interview) คือ เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างมาใช้ประกอบในการสัมภาษณ์และมีการร่างข้อคำถามที่มีลักษณะปลายเปิดเพื่อให้มีความสอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนในแต่ละสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์หรือมีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ผลการวิจัย

ช่วงวัยเด็ก

ท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา ในช่วงวัยเด็กอายุช่วง 7-10 ปี ทางบ้านให้ความสำคัญด้วยการต้องไปเรียน คัมภีร์อัลกุรอานที่บ้านของผู้รู้ถือว่าสำคัญ เรียกว่ากัน บ้านโตะครุในหมู่บ้าน เข้าเรียนหนังสือชั้นประถมต้องเรียน คัมภีร์อัลกุรอาน แล้วท่องจำไปด้วยในช่วงค่ำ ในช่วงกลางวันต้องไปเรียนประถมเหมือนเด็ก ๆ ทั่วไป ที่ครอบครัว ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับเรียนอัลกุรอาน นอกจากนั้น ท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทาได้เรียนหนังสือสายสามัญ ที่โรงเรียนบ้านสะเตงเป็นโรงเรียนประชาบาลปัจจุบันเป็นโรงเรียนสังกัดกับเทศบาลเมืองยะลา ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ เรียนชั้นประถมจนจบชั้นประถม 4 ท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทาต้องเดินไปโรงเรียนแล้วก็เดินกลับบ้านทุกวัน ท่านวันนอร์ค่อนข้างจะเรียนเก่ง ตอนอยู่ชั้นประถม ได้สิทธิ์เลื่อนชั้นโดยไม่ต้องเรียนให้ครบเทอม คุณครูเห็นว่าท่าน วันนอร์เรียนเก่งสามารถเลื่อนชั้นได้ตามเกณฑ์ประเมินของคุณครูในตอนนั้นเลื่อนชั้นเรียน อยู่ 2 ครั้ง ท่านวันนอร์ เป็นเด็กดีสนใจการเรียนมาก อ่านหนังสือแตกฉานค่อนข้างเร็ว ที่บ้านของท่านวันนอร์ ดังที่อัลลอฮ์ได้กล่าว ในสุเราะฮ์อัลฮุมรฺ อายะฮ์ที่ 9 ความว่า "จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด บรรดาผู้รู้และบรรดาผู้ไม่รู้จะเท่าเทียมกันหรือ?"

มีหนังสือให้อ่าน คุณตาของท่านวันนอร์เก็บสะสมหนังสือ เพราะคุณตาเป็นคนอาเล็ม คือ ปราชญ์ท่านหนึ่ง ที่มีความรู้ มีวิชา ท่านวันนอร์ก็ได้เลียนแบบคุณตาชอบอ่านหนังสือ และในสมัยเรียนประถม ท่านวันนอร์ก็สามารถ อ่านออกเขียนได้เร็วกว่าเพื่อน ท่านวันนอร์เป็นนักกิจกรรมมาตั้งแต่เด็กตอนอยู่โรงเรียนก็ได้เป็นประธานนักเรียน และ ฝึกฝนในกิจกรรมของส่วนรวมส่วนมากจะไม่ ปฏิเสธกับงานกิจกรรม จะเห็นได้ว่ารูปแบบโมเดลของคนมุสลิม จะมี 3 ส่วนสำคัญ คือ บ้าน มัสยิด และโรงเรียน เป็นที่ตรึงยึด อบรม เพื่อให้เด็กเติบโตภายในภาคหน้า ด้วยคุณธรรม จริยธรรม ท่านวันนอร์ได้ขึ้นชั้นมัธยมและก็ได้เป็นประธานนักเรียนมีกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง โดยเฉพาะการเขียนวารสารทำหนังสือพิมพ์ของโรงเรียน นอกจากนั้นยังได้ทำกิจกรรม เพื่อจิตอาสาไปช่วยงาน ของชาวบ้านด้วยความตั้งใจ อิคลาส โดยไม่ได้ขอค่าตอบแทน (สัมภาษณ์ วันที่ 4/12/ 2564)

มารยาทของของท่านวันนอร์

การที่ผู้นำที่มีคุณภาวะทางสังคมและใจกว้าง ผู้นำต้องมีความสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างกว้างขวาง มีคุณภาวะทางอารมณ์ ต้องยอมรับสภาพต่าง ๆ ไม่ว่าแพ้หรือชนะ ไม่ว่าผิดหวังหรือสำเร็จ ผู้นำต้องมีความอดทน ต่อความคับข้องใจต่าง ๆ พยายามขจัดความรู้สึกต่อต้านสังคมหรือต่อต้านคนอื่นให้เหลือน้อยที่สุด เป็นคนมีเหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยยึดหลักการศาสนาเป็นหลัก ผู้นำในอิสลามถือว่าสำคัญจากหลักฐานหะดีษ ท่านนบี (ซ.ล) ได้กล่าวไว้ว่า ให้ความสำคัญว่าเมื่อเจ้า 3 คน ออกเดินทาง จงเลือก 1 คน เพื่อเป็นผู้นำ (รายงานโดย อาบูดาอูด หมายเลข 40)

ท่านนบี (ซ.ล) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำที่ดี คือ ผู้นำที่กล้ายึดหลักสัจธรรม ถึงแม้กับสัจธรรมต่อหน้ากษัตริย์ ซึ่งถือว่าญูฮาด ซึ่งให้ความหมายว่าจะต้องมีความกล้าหาญในการนำเสนอความจริง อัลลอฮ์ได้กล่าวไว้ในสุเราะฮ์ อัน-นิสาฮ์ อายะฮ์ : 59 ความว่า "ผู้ศรัทธาทั้งหลาย ! จงเชื่อฟังอัลลอฮ์ และเชื่อฟัง รอสูลเถิด และผู้ปกครองในหมู่พวกเจ้าด้วย แต่ถ้าพวกเจ้าขัดแย้งกันในเรื่องใด ก็จงนำสิ่งนั้นกลับไปยังอัลลอฮ์ และ รอสูล หากพวกเจ้าศรัทธาต่ออัลลอฮ์และวันปรโลก นั้นแหละเป็นสิ่งที่ดียิ่งและเป็นการกลับไปที่ยั่งยืน"

จากหลักฐานอายะฮ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าปฏิบัติตามคำสั่ง ผู้นำตามมาเป็นอันดับ 3 หลังจากอัลลอฮ์ รอสูล์ สรุปได้ว่า มนุษย์จะอยู่ในบริบทใดมนุษย์ จำเป็นต้องมีผู้นำเช่นกันการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำในทุกเรื่อง อัลลอฮ์ได้กล่าวไว้ในซูเราะห์อัล-อะห์ซาบ อายะฮ์ : 21 ความว่า "โดยแน่นอน ในรอสูลของอัลลอฮ์มีแบบฉบับอันดีงามสำหรับพวกเจ้าแล้ว สำหรับผู้ที่หวัง (จะพบ) อัลลอฮ์และวันปรโลกและรำลึกถึงอัลลอฮ์อย่างมาก"

การเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในอิสลามดังเช่นท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล) ได้เริ่มสร้างสังคมมุสลิม ที่นครมะดีนะฮ์ที่ประกอบด้วยชาวมุฮายีรีน และอันศอร ที่ต่างคนยอมเสียสละทั้งชีวิตและทรัพย์สินเพื่อศาสนาของอัลลอฮ์ (อาหะมะกอซี กาชอและคณะ, 2556)

ดังนั้น คุณลักษณะผู้นำลำดับแรก คือ บุคลิกภาพ มีคุณธรรม มีจริยธรรม จากครอบครัวที่มีพื้นฐานของศาสนาและผู้รู้โดยเฉพาะครอบครัวของท่านวันนอร์ มีศักดิ์ถึงดาโต๊ะยุติธรรม

วันนอร์มีความเป็นผู้นำที่ผ่านการรวบรวมดูแลในกรอบคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะพิเศษ คุณลักษณะและเงื่อนไขผู้ปกครองหรือผู้นำในอิสลาม โดยมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. ความมีศรัทธา (อีมาน) ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ พระเจ้าองค์เดียวและรอสูลุลลอฮ์ ผู้นำหรือผู้ปกครองแห่งอิสลามจะต้องมีความศรัทธายึดมั่นต่ออิสลาม ต่อหลักคำสอนต่าง ๆ ของคัมภีร์อัลกุรอานและแบบฉบับ (ซุนนะฮ์) ของท่านศาสดา (ซ.ล) ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญสูงสุดของอิสลาม

2. คุณลักษณะของความเป็นผู้นำในอิสลาม ท่านวันนอร์มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่มีความรู้ การศึกษา จะเห็นได้ว่า ชีวิตท่านวันนอร์ตั้งแต่เด็ก เรียนโรงเรียนประถมตลอดจนศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย และเป็นนักเรียนดีเด่นมาตลอด นอกจากนั้นยังมีความสามารถเฉพาะตัว ความเป็นผู้นำของท่านวันนอร์ นอกจากจะมีความรู้ บูรณการทั้งศาสนาและสามัญ ท่านก็ยังได้ปกป้องนักศึกษาหญิงที่ไม่อนุญาตแต่งกายมุสลิมมะห์ หนีบเข้าในโรงเรียนสอนสามัญ เช่นเดียวกันในซูเราะห์อัล-อะห์ซาบ อายะฮ์ 59 ความว่า "โอ้เนบีเอ๋ย! จงกล่าวแก่บรรดาภริยาของเจ้า และบุตรสาวของเจ้า และบรรดาหญิงของบรรดาผู้ศรัทธา ให้พวกนางดึงเสื้อคลุมของพวกนางลงมาปิดตัวของพวกนาง นั้น เป็นการเหมาะสมกว่าที่นางจะเป็นที่รู้จัก เพื่อที่พวกนางจะไม่ถูกรบกวน และอัลลอฮ์ทรงเป็นผู้อภัยผู้ทรงเมตตาเสมอ"

3. ประสพการณ์และความสามารถ ประสพการณ์ ความรู้ ความสามารถและความมีประสิทธิภาพ คือ เงื่อนไข เป็นองค์ประกอบของผู้นำ ผู้นำที่ดีจะต้องพัฒนาความรู้มาตลอด เพราะศาสนาอิสลามสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้าด้วยความสามารถนำสังคมสู่การพัฒนาและเจริญได้ อัลลอฮ์ได้กล่าวไว้ในซูเราะห์อัน-นะห์ล อายะฮ์ 43 ความว่า "และเราได้ส่งผู้ใดมาก่อนหน้าเจ้า นอกจากเป็นผู้ชายที่เราได้วะฮีย์แก่พวกเขา ดังนั้นพวกเจ้าจึงถามบรรดาผู้รู้ หากพวกเจ้าไม่รู้"

4. ความเข้าใจที่ลึกซึ้งทั้งด้านการเมือง ในตำราของอิสลาม ความรู้และความสามารถในตัวของผู้ปกครองเพียงอย่างเดียวถือว่ายังไม่เพียงพอ ทว่าจำเป็นจะต้องมีมุมมองที่ลุ่มลึกทั้งด้านการเมืองด้วย เพื่อจะได้ไม่ถูกครอบงำและปราชัยต่อบุคคลอื่น ๆ และจะได้ไม่ถูกเล่นกลลวงต่าง ๆ ในการบริหารกิจการงานของประเทศ เพื่อเขาสามารถนำพาสังคมแห่งอิสลามไปสู่ความสมบูรณ์ขั้นสูงสุดได้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ) ที่ผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะที่ต้องเป็นอะลิลหิลลี วาลอากดี คือ ผู้นำจะต้องมีความรู้ในเรื่องศาสนา ชารีอะห์และความรู้ทางการเมืองในการบริหารประเทศ

5. ความยุติธรรม คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดซึ่งจำเป็นสำหรับผู้ปกครองนั้น คือ คุณลักษณะของความยุติธรรม ความซื่อตรง และความสะอาดบริสุทธิ์จากสิ่งไม่ดี ซึ่งส่วนทางกับคุณลักษณะผู้นำที่จะต้องมีความยุติธรรม ลักษณะความไม่ยุติธรรม ความไม่รับผิดชอบต่อชะตากรรมต่าง ๆ ของ เช่น การพูดโกหก การใช้เล่ห์เพทุบาย การหลอกลวง เพื่อได้มาประโยชน์กับตัวเองในขณะที่อัลลอฮ์ประกาศชัดเจนถึงภาระหน้าที่ของผู้ปกครองก็คือ อาดิล ยุติธรรมมาลำดับแรก

คุณลักษณะของท่านวันนอร์เริ่มจากตัวท่าน วันนอร์มีหลักศรัทธาที่เข้มแข็ง มีพื้นฐานบนหลักการศาสนา ทำให้ท่านวันนอร์อยู่ในกรอบและไม่ละเมิดในทางที่ผิด ท่านวันนอร์มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่มีความรู้ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณวุฒิ วิชาชีพ ประสบการณ์ และความสามารถเฉพาะตัวในการนำอุมมะฮฺ(ประชาชาติ) นอกจากนั้นท่านวันนอร์ยังมีความรู้บูรณาการระหว่างศาสนา สามัญ ความรู้ด้านการเมืองได้อย่างดีและสำคัญที่สุดที่มีอยู่กับตัวท่านวันนอร์ คือ ความรับผิดชอบต่ออามานะห์ ทุก ๆ ครั้ง ในการรับตำแหน่งหน้าที่ที่จะทำงานในกรอบรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้ และหลักความยุติธรรมที่ท่านวันนอร์ต่อสู้ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความยุติธรรมให้กับประเทศไทยทุกคน

ศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย

ท่านวันนอร์เรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลคะแนนสอบค่อนข้างดี ทางบ้านต้องการที่จะให้ท่านวันนอร์ได้เรียนชั้นสูง ๆ ต่อไปอีก ขณะนั้นทางโรงเรียนวิทยาลัยแห่งประเทศไทยที่กรุงเทพมหานครมีโควต้ามีทุนให้เด็กนักเรียนจากภาคใต้ที่เป็นมุสลิมเรียนดีมีมารยาทเพื่อได้เรียนต่อชั้น ม.7 ในตอนนั้น คุณตาของท่านวันนอร์ ชื่อคุณอนันต์ เป็นคนที่สนใจเรื่องการศึกษาเป็นอย่างมาก ท่านรู้จักกับอาจารย์ใหญ่โรงเรียนอิสลามวิทยาลัย และมีญาติเป็นครูสอนหนังสือที่โรงเรียนนั้นด้วย ท่านจึงติดต่อกับทางโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ให้ท่านวันนอร์ได้เข้าเรียน แต่กฎเกณฑ์ของทางโรงเรียนเด็กที่ได้โควต้าเรียนจะต้องไปทดสอบความรู้ก่อน สิ่งที่ต้องเตรียมก็คือเตรียมตัวเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ

ครั้งแรกในชีวิตของท่านวันนอร์จะต้องเดินทางไกลจากจังหวัดยะลาเข้ากรุงเทพฯและเป็นคนแรกของครอบครัวที่ได้เดินทางไกล ก่อนวันเดินทางเข้ากรุงเทพฯทางบ้านวันนอร์ได้เชิญแขกหลายร้อยคนมาทำบุญเพื่อเลี้ยง ความเป็น (บารออะฮฺ) สิริมงคล พุทธศักราช 2502 ท่านวันนอร์ออกเดินทางและได้ขึ้นขบวนรถไฟจากยะลาปลายทางกรุงเทพมหานคร ผู้โดยสารต่างก็ลงจากขบวนรถ ท่านวันนอร์ได้หิ้วกระเป๋าเดินทางมาขึ้นที่ชานชาลา คุณพ่อส่งไว้ก่อนมาว่า คุณตาอนันต์จะมารอรับที่สถานีรถไฟหัวลำโพงและได้เห็นสถานีรถไฟหัวลำโพงเหมือนกับที่เคยเห็นในหนังสือแบบเรียนและหนังสืออื่น ๆ เป็นภาพตัวอาคารทรงโดมครึ่งวงกลมมีนาฬิกาขนาดใหญ่บอกเวลาติดไว้ข้างหน้าต่างเด่นเห็นชัดเจนสร้างจินตนาการของกรุงเทพฯ ที่มีสถานีรถไฟหัวลำโพง สนามหลวง และสะพานพุทธยอดฟ้า ทำให้ทุกคนเคยฝันไว้ถ้าได้เข้ามากรุงเทพฯจะต้องไปดู 3 สิ่งนี้ให้ได้

คุณตาอนันต์เป็นคนเดินเรื่องให้ท่านวันนอร์ไปยังโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่ที่บางซื่อริมทางรถไฟ เพื่อไปสมัครเข้าเรียนและก็ทดสอบความรู้และได้ทำความรู้จักกับ ท่านอาจารย์มานิตย์ วิทยานนท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียน โดยท่านวันนอร์จะอยู่ประจำหอและได้รับทุนการศึกษาจากเขตการศึกษา 2 ที่คัดเลือกนักเรียนมุสลิมที่เรียนเก่งให้ได้ไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ

วันมูหะมัดนอร์ มะทาเสมือนตัวแทนนักศึกษามุสลิม 4 จังหวัดภาคใต้ คือ สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ที่ได้เรียนในกรุงเทพมหานคร บรรดาพ่อแม่ผู้ปกครองนิยมให้บุตรหลานของตนเองเรียนในด้านศาสนา เพียงอย่างเดียว ไม่นิยมให้บุตรหลานเรียนสายสามัญ มาถึงสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายศาสนาอิสลามพุทธศักราช 2488 มาตรา 44 บัญญัติว่า เห็นสมควร ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งสถานศึกษาเรียกว่า อิสลามวิทยาลัย เพื่อให้อิสลามศาสนิกได้ศึกษาอบรมในทางศาสนา เมื่อสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนี้มีสิทธิ์ได้รับคัดเลือกรับพระราชทานทุน ไปศึกษาศาสนาจารีตประเพณีของศาสนา อิสลาม ณ นครเมกกะ ตามจำนวนที่จะได้โปรดเกล้าฯ โดยกำหนดเป็นคราว ๆ ไป จึงทำให้รัฐบาลเปิดโรงเรียน ระดับสูง เพื่อส่งเสริมเยาวชนมุสลิมให้บูรณาการทั้งทางโลกและทางธรรม

อาจารย์หรือครูของท่านวันนอร์ คือ อาจารย์สวัสดิ์ สุมาลยศักดิ์ ในตอนนั้นท่าน คือ จุฬาราชมนตรี ในอดีตท่านเคยเป็นครูสอนผมที่โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย อาจารย์รังสฤษฎ์ เชาวนศิริ เป็นอาจารย์ใหญ่ ต่อมาท่านได้เป็นอธิบดีกรมการศาสนาและเป็นปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

อาชีพความเป็นครูปอเนาะที่นราธิวาส

หลังจากสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ท่านวันนอร์กลับบ้านที่ยะลาโดยไม่บอกใครทราบล่วงหน้าพอกลับถึงบ้านคุณพ่อคุณแม่ทราบเรื่องท่านก็ไม่ได้ว่าอะไร กลับไปลอบใจให้ทำงานทำอยู่ที่จังหวัดยะลาไม่ต้องไปไหนไกล ๆ อีก พ่อติ อาจารย์เสนีย์ มะดากะกุล เพื่อนที่เคยเรียนอิสลามด้วยกันทราบเรื่องจึงถามว่า อาชีพแรกที่ท่านวันนอร์สมัครงานเป็นครูสอนหนังสือที่จังหวัดนราธิวาส จากคำแนะนำของอาจารย์เสนีย์ มะดากะกุล ซึ่งทางบ้านก็ไม่ได้ว่าอะไร เพราะเห็นว่าท่านวันนอร์เป็นผู้ใหญ่แล้วสามารถตัดสินใจเองได้และงานที่ไปสมัครนั้นเป็นงานดีมีความประเสริฐ การเป็นครูสอนหนังสือ ผู้คนให้ความเคารพนับถือ โรงเรียนอัตตัตถียะห์อิสลามียะห์ เป็นโรงเรียนปอเนาะ (หรือโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม) ความตั้งใจของท่านวันนอร์ที่จะไปสอนโรงเรียนปอเนาะ ซึ่งคนส่วนใหญ่ที่มีวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่จะไม่ไปสอนโรงเรียนปอเนาะ แต่จะเลือกไปสอนโรงเรียนของรัฐบาล เพราะสวัสดิการดีกว่าเลยทำให้ โรงเรียนปอเนาะเกือบทุกแห่งขาดครูวุฒิ ป.กศ. ท่านวันนอร์ สมัครเป็นครูสอนสายสามัญ เป็นความตั้งใจของท่านวันนอร์ที่อยากจะเห็นสังคมมีการพัฒนาและการศึกษาโดยไม่ได้อำนาจเงินเดือน และค่าตอบแทนท่านวันนอร์ได้เป็นครูสอนหนังสือเด็กนักเรียน สอนเกือบทุกวิชา ตั้งแต่วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และสังคมศึกษา ในตอนนั้นทางโรงเรียนได้ให้เงินเดือนครั้งแรก 600 บาท

ท่านวันนอร์สอนได้ไม่ถึงปีได้เลื่อนตำแหน่งเป็นครูใหญ่ เพราะครูใหญ่เดิมลาออก ไปสอบเข้าทำงานกระทรวงการต่างประเทศ ทางโรงเรียนประชุมกรรมการ มติที่ประชุมออกมาให้ท่านวันนอร์เป็นครูใหญ่แทน แต่ปัญหาคืออยู่ที่ว่าอายุของท่านวันนอร์ยังไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ เป็นครูใหญ่ไม่ได้ ก็เลยต้องรักษาการครูใหญ่ไปพลาง ๆ ก่อน ที่ท่านวันนอร์จะเข้าเกณฑ์ได้ ในช่วงรักษาการครูใหญ่ท่านได้มีบทบาทกับนักเรียนและชุมชนสามารถเพิ่มเด็กให้เข้ามาเรียนที่โรงเรียนมากขึ้นจากเด็ก 100 คน ครั้งแรก เมื่อเข้ามาอยู่ปีที่ 2 มีเด็กมาเข้าเรียนถึง 400 คน โรงเรียนอัตตัตถียะห์อิสลามียะห์เริ่มมีชื่อเสียงเป็นเพราะวิธีการบริหารโรงเรียน โดยวันมูหะมัดนอร์ มะทา เป็นนักบริหารและนักพัฒนาพร้อมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมมากขึ้น ขณะเดียวกันมีการประชาสัมพันธ์ แนะนำ ทำให้ชื่อเสียงของโรงเรียน ทำให้ผู้คนมีความเชื่อมั่นที่จะส่งบุตร หลานมาเรียนที่โรงเรียนอัตตัตถียะห์อิสลามียะห์

ท่านวันนอร์เจอผู้ใหญ่มากมีเมื่อโอกาสของท่านวันนอร์มาถึงบังเอิญท่านจอมพลประภาส จารุเสถียรขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ไปตรวจราชการที่จังหวัดนครราชสีมา ท่านดูผลงานเรื่องการศึกษาสมัยนั้นโรงเรียนประถมขึ้นอยู่กับการกระทรวงมหาดไทย

ท่านจอมพลประภาส จารุเสถียร ไปตรวจโรงเรียนที่ท่านวันนอร์สอนอยู่เป็นกรณีพิเศษ เพราะว่าท่านผู้ว่าราชการจังหวัดคือ ท่านพันธุ สายตระกูล เป็นคนสนิทของท่านจอมพลประภาส รายงานให้ท่านทราบว่ามีโรงเรียนราษฎร์แห่งหนึ่งที่จังหวัดนครราชสีมา มีชื่อเสียงโด่งดังในระยะเวลาอันรวดเร็ว จากการบริหารของรักษาราชการใหญ่คนหนึ่ง เป็นคนหนุ่มอายุยังไม่ครบ 20 ปี สามารถบริหารโรงเรียนจากเด็กนักเรียน 100 คน เพิ่มขึ้นเป็น 400 คน ในเวลา 1 ปีเท่านั้นเอง ท่านจอมพลประภาส จารุเสถียรจึงไปที่โรงเรียนแล้วก็เรียกท่านวันนอร์ไปคุยท่านวันนอร์ ในความรู้สึกขณะนั้นท่านวันนอร์ค่อนข้างตื่นเต้นมากเป็นครูบ้านนอกต่างจังหวัด อยู่ ๆ ท่านจอมพลประภาสเป็นถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้เชิญท่านวันนอร์เข้าไปพูดคุยกับ ท่านพลหลาย ๆ เรื่องที่ได้ถาม เช่น ถามว่าโรงเรียนมีเด็กนักเรียนเท่าไร มีนักเรียนหญิงหรือนักเรียนชาย ท่านวันนอร์ได้อธิบายให้ท่านจอมพลประภาสฟัง ซึ่งท่านเองก็ให้ความสนใจตั้งใจฟัง ท่านวันนอร์พยักหน้ารับช้า ๆ คล้ายกับว่าสิ่งที่ท่านวันนอร์เล่าให้ท่านฟังนั้นไปตรงกับแนวความคิดของท่าน ในที่สุดความฝันของท่านวันนอร์เป็นจริงเมื่อ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดให้คนมาตามไปที่โรงเรียนให้ไปพบที่ศาลากลางจังหวัดเพื่อจะบอกข่าวดีที่ท่านรัฐมนตรีมหาดไทยให้ท่านวันนอร์ขึ้นไปพบที่กรุงเทพฯ

ท่านวันนอร์เข้าไปพบท่านจอมพลประภาส จารุเสถียร ที่ห้องทำงานของท่านที่กระทรวงมหาดไทย ขณะที่กำลังไปในห้องเห็นท่านนั่งเด่นอยู่ใต้เต๊นท์ทำงาน ท่านวันนอร์ยกมือไหว้เป็นการเคารพ ท่านเชิญให้ท่านวันนอร์นั่งเก้าอี้หน้าโต๊ะทำงานตัวใหญ่ ท่านวันนอร์กวาดตามองดูรอบห้องทำงาน เห็นว่าโก้หรูดีมาก ช่างสมกับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งท่านวันนอร์ไม่คิดเหมือนกันว่าในอนาคตว่าสักวันหนึ่งท่านวันนอร์จะมีโอกาสได้นั่งเก้าอี้ที่ท่านรัฐมนตรีนั่งอยู่ ฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในวันนั้นท่านวันนอร์ตื่นเต้นดีใจเพราะใจของท่านวันนอร์อยากเข้าเรียนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่แล้ว เมื่อคราวที่ท่านวันนอร์สมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยนั้น เลือกศึกษาต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอันดับที่สอง เพราะไม่มั่นใจว่าจะสอบเข้าที่นั่นได้ จึงเลือกมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เอาไว้ก่อน แล้วเลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอันดับสอง ท่านจอมพลประภาส จารุเสถียร ก็ส่งคุณเชาว์วัศ สุตลาภา ซึ่งเป็นเลขาของท่านที่กระทรวงมหาดไทย ให้ทำหนังสือส่งท่านวันนอร์ไปที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันนั้นเลย พอทำหนังสือเสร็จ ท่านจอมพลประภาสก็เซ็นคำสั่ง แล้วมอบหนังสือคำสั่งให้ท่านวันนอร์นำไปให้ท่านอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ซึ่งในขณะนั้นท่านจอมพลประภาสก็ดำรงตำแหน่งอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกตำแหน่งหนึ่ง)

ในวันต่อมาท่านวันนอร์เข้าไปพบท่านคณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ ศาสตราจารย์ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา มอบหนังสือจากท่านรัฐมนตรีมหาดไทยและฐานะอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ พอศาสตราจารย์ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์อ่านเสร็จ ก็แทงเรื่องไปถึงผู้เกี่ยวข้องให้จัดหาทุนให้ด้วยตามที่ทางกระทรวงมหาดไทยสั่งมา ท่านคณบดีคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เห็นหนังสือแนะนำท่านตั้งคณะกรรมการสอบสัมภาษณ์พิเศษขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อสอบสัมภาษณ์ และแล้วท่านวันนอร์ก็ได้เข้าเรียนคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลือกเรียนวิชาเอกสังคมศึกษา และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

ในที่สุดความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น และความรู้จะได้สืบทอดต่อไป สอดคล้องกับหะดีษท่านนบี (ซ.ล) ซึ่งให้ความหมายว่า "หากมนุษย์อาดัมเสียชีวิตไปแล้ว จะไม่เหลือสิ่งใด นอกจาก 3 ประการ ลูกคอและ (ลูกที่ดี) มั่นใจอาอ์ให้พ่อแม่ ความที่ได้ประสาทให้กับสานุศิษย์ขยับไปจากรุ่นต่อรุ่น และศอดาเกาะ บริจาคทาน ทั้ง 3 ประการ คือว่า ผลบุญไหลรินไม่ขาดสาย ถึงแม้จะเสียชีวิตไปแล้ว"

สู่เส้นทางการเมือง

เส้นทางทางการเมืองของท่านวันนอร์กับพรรคการเมืองในรัฐสภาไทยหลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ครั้งใหญ่ทั่วประเทศ ในวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 เกิดความเคลื่อนไหวในหมู่พรรคการเมืองต่าง ๆ บรรดานักการเมืองต่างก็ลงพื้นที่หาเสียง ส่วนนักการเมืองหน้าใหม่ก็เข้าสังกัดพรรค อาสาสมัคร รับเลือกตั้งกันอย่างคึกคัก ในตอนนั้นท่านหม่อมราชวงศ์ คึกฤกษ์ ปราโมช ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรคกิจสังคม ก็ได้วางแผนส่งผู้สมัครลงรับการเลือกตั้งทั่วประเทศ โดยเฉพาะในเขตภาคใต้ ผู้แทนราษฎรที่ครองพื้นที่เดิมส่วนใหญ่จะเป็นผู้แทนราษฎรจากพรรคประชาธิปัตย์

ท่านวันนอร์ตัดสินใจเด็ดขาดเพื่อยุติความสับสนวุ่นวายในสมอ ท่านวันนอร์คิดว่าในเมื่อคนอย่างท่าน ม.ร.ว. คึกฤกษ์ ปราโมช มอบหมายภารกิจที่สำคัญนี้ให้แล้ว แสดงว่าท่านมองเห็น และมีความเชื่อมั่นในตัววันนอร์และเชื่อว่าสามารถที่จะช่วยท่านได้ ช่วยพรรคกิจสังคมได้ ท่านวันนอร์จึงตัดสินใจหันหน้าเข้าสู่เส้นทางการเมืองที่บ้านสวนพลู เวลานั้นเลย พร้อมกับรับปากท่าน ม.ร.ว. คึกฤกษ์ ปราโมช

สุดท้ายท่านวันนอร์ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. จังหวัดยะลา กับท่าน ม.ร.ว. คึกฤกษ์ ปราโมช ในนามพรรคกิจสังคม ปรากฏว่าญาติพี่น้องส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เพราะวาทอนนั้นอนาคตทางการเมืองไม่รู้จักจะไปทางไหนจะเทียบกับการเป็นอาจารย์สอนอยู่ในวิทยาลัยครู และได้เลื่อนขึ้นเป็นรองอธิการบดีวิทยาลัยครูสงขลา ซึ่งอนาคตงานทางราชการของท่านวันนอร์กำลังไปได้ดี

ท่านวันนอร์ได้กลับมาทำงานการเมืองอีกครั้งหนึ่ง และนับจากนั้นเป็นต้นไป บทบาทชีวิตก็ผูกพันกับการเมืองเรื่อยมา กลายเป็นนักการเมืองระดับแนวหน้าที่มีอนาคตรุ่งโรจน์ตามลำดับ ได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งสูงสุดในชีวิตทางการเมืองในเวลาต่อมา

ผลงานท่านวันนอร์

ผลงานของท่านวันนอร์ จะเห็นได้ชัดจากภาระหน้าที่ในตำแหน่งสำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าท่านวันนอร์เป็นบุคคลหนึ่งที่มีความเป็นภาวะผู้นำในการแก้ปัญหาประเทศชาติ โดยเฉพาะการรวมตัว เพื่อได้จัดตั้งรัฐบาล

การพัฒนาสังคม เป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องรับผิดชอบ ซึ่งจะเริ่มต้นจากการพัฒนาตนเองเป็นหลัก ด้วยความรู้ผ่านการอบรม ตรีปิฎกที่ดี ก้าวต่อมาเป็นการสร้างและพัฒนาครอบครัว ให้สมบูรณ์ที่สุดด้วยผ่านกระบวนการศึกษาที่บูรณาการ คุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแกนหลักในการนำพาครอบครัวที่ดี และก้าวต่อมาก็คือ การสร้างสังคมที่ดี และสร้างความเจริญให้กับประเทศชาติ

ท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา เป็นบุคคลสำคัญท่านหนึ่งที่มีจิตอาสาในด้านสังคม จากการให้สัมภาษณ์ของกูเฮง ยาวอฮาซัน ได้กล่าวว่า

ด้วยบุคลิกภาพของท่านวันนอร์ มีภาวะความเป็นผู้นำ ในด้านการพัฒนาสังคม เช่น ท่านได้ส่งเสริมระบบการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ (การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น) ประชาชนมีสิทธิ์เลือกคนดีมาเป็นตัวแทนของตน เพื่อการพัฒนา (สัมภาษณ์ วันที่ 19/9/2564)

นอกจากนั้น การให้ความสำคัญของท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทาในการพัฒนาสังคม ที่อยากเห็นประชาชนของตน สะท้อนถึงความสำเร็จในอนาคต โดยการมีส่วนร่วมในรูปแบบประชาธิปไตย กมลศักดิ์ ลีวาเมาะ ได้สะท้อนว่า

เอกหลักของท่านวันนอร์ คือ อาจารย์ ท่านจะเน้นให้ประชาชนของตนให้มีการศึกษาและทุกคนได้เรียนหนังสือ แล้วมาเป็น ส.ส. นำสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย มีการร่วม พรบสู่การพัฒนาประเทศชาติต่อไป (สัมภาษณ์ วันที่ 19/9/2564)

จากการสัมภาษณ์เครือข่ายของ ท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา (มุขตาร์ มะทา) ได้อธิบายว่า ครอบครัวของท่านจะเน้นให้สมาชิกมีการศึกษาในระดับสูงและจะเห็นได้ว่า ท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา ทำได้จริง คือ ได้จบปริญญาโทเป็นอาจารย์ที่มีวิสัยทัศน์และมองไกลในการพัฒนาสังคมสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับคำพูดของท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา สรุปได้ว่า การพัฒนาการศึกษาของประเทศ คือการพัฒนาสังคมสู่ความเจริญที่ไม่สิ้นสุด (สัมภาษณ์ วันที่ 25/9/2564)

นอกจากนี้ท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา ได้ให้ความสำคัญด้านวัฒนธรรม ส่งเสริมการใช้ภาษามลายูท้องถิ่น ซึ่งเป็นภาษาบรรพบุรุษของชนมลายูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา ให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในการพัฒนาสังคม โดยท่านให้ทุกศาสนามีความมุ่งมั่นยึดหลักในหลักธรรมในศาสนาของตนเอง เพราะการศรัทธาสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านจิตใจอารมณ์ตัณหาและความโลภ โดยจะเน้นจะให้มีสถานที่อบรม และสถานประกอบศาสนกิจในพื้นที่สาธารณะ

บทบาทของท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา ในการพัฒนาสังคมในมิติที่หลากหลาย เช่น การศึกษาในระดับล่างจนถึงระดับสูง ท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพื่อการนำสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนา นอกจากนั้นท่านได้ให้ความสำคัญด้านวัฒนธรรม โดยเน้นวัฒนธรรมพื้นที่ของแต่ละภาคที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ยังคงอยู่ต่อไป พร้อมสวัสดิการในการบำรุงขวัญและกำลังใจ แก่บุคลากรทางศาสนาพร้อมยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ ให้อยู่ดีมีสุข มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ทั้งให้ความตระหนักในด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน

การพัฒนาเศรษฐกิจ ท่านจะเน้นให้ประชาชนอยู่ดี กินดี มีงาน มีอาชีพ ทั้งนี้ทั้งนั้น บริบทอาชีพแตกต่างกันไปของแต่ละภาค ทางรัฐเองก็มีความพยายามจะพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทยให้ดีขึ้น ในส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ท่านวันนอร์ก็มีบทบาทสำคัญในเรื่องการค้าขาย ธุรกิจที่ปลอดดอกเบ๊ย ที่ศาสนาอิสลามไม่อนุมัติกับธุรกิจดอกเบ๊ย เป็นการต่อสู้ เป็นที่มาของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย เพื่อให้มุสลิมได้ทำธุรกรรมที่ฮาลาล นอกจากนั้น ท่านวันนอร์ได้สนับสนุนให้ผลิตภัณฑ์ (OTOP) ไม่ว่าจะเป็นการตัดเย็บหมวกกะปิ

เยาะ ที่สามารถส่งขายในต่างประเทศได้ เช่น ชาวดืออาเบีย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนอย่างดี และพรรคของท่านวันนอร์ยังต่อสู้ เพื่อได้มาสิทธิของชาวประมง เพื่อทำการประมงอย่างอิสระในกรอบกฎหมาย นอกจากนี้ ยังสนับสนุนอุตสาหกรรมฮาลาลไปยังตะวันออกกลาง และประเทศอาเซียนเอง และอีกหลายอย่าง ทรัพยากรของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์มากมาย แต่ก็ยังมีปัญหาเศรษฐกิจของจังหวัดอยู่ลำดับท้าย ๆ ของประเทศ ท่านวันนอร์ร่วมกับสมาชิกของพรรคประชาชาติเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

การพัฒนาการเมือง ต้องมีหลักการศรัทธา หลักความเชื่อ หลักการปฏิบัติ (ศาสนกิจ) มารยาท สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการเมืองไม่สามารถแยกออกจากกันได้กับชีวิตประจำวัน เพราะการเข้ากับสังคม การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่เกิดความไม่ยุติธรรมกับผู้มีอำนาจและข้อต่อรองต่าง ๆ ล้วนเป็นความจำเป็นในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การเมืองไม่สามารถแยกออกจากกันได้กับบริบทของมนุษย์ โดยเฉพาะความเป็นผู้นำ มีหน้าที่รับผิดชอบในสิ่งที่ถูกต้อง และแล้วท่านวันนอร์ตั้งแต่เริ่มต้นชีวิตการต่อสู้ทางการเมืองโดยผ่านรัฐสภาไทย เพื่อยืนหยัดความถูกต้องตามรูปแบบประชาธิปไตยและบูรณาการความเป็นอิสลามในตัวของความเป็น ส.ส. มุสลิม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุจิตรา สง่าเนตร (2530 : 10) ได้ให้ความหมายบทบาทเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นในสังคมถูกคาดหวังว่าบุคคลในสถานภาพใดควรมีบทบาทอย่างไร เมื่อบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในสถานภาพนั้น ก็จะมีบทบาทตามที่สังคมคาดหวังไว้เช่นนั้นและบุคคลอื่น ๆ ก็จะถูกคาดหวังบทบาทของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ตามที่คาดว่าเป็นค่านิยมบรรทัดฐานที่กำหนดให้มีบทบาทพฤติกรรมนั้น ส่วนบทบาทแนวปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะให้ความสำคัญกับกระบวนการที่บุคคลจะทำความหวังก็ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ अबดุลอาซิ กะลุแป (2548) ได้ให้ความหมายถึงบทบาทของศอลาฮุดดีนที่เป็นบุคคลสำคัญในการยกเลิกอัสลีฟะฮ์ ฟาติมีแห่งอียิปต์และได้เปลี่ยนชีวิตของชีอะห์และยกเลิกกฎอสูร หมายถึง ผู้พิพากษาชาวชีอะห์ มาเป็นกฎอสูรซุนนี และได้พัฒนาสังคมอียิปต์ โดยมีการสร้างอาคารเรียน โรงพยาบาล รั้วกำแพง ป้อมปราการ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นบทบาทสำคัญที่สามารถมองเห็นและถูกต้องตรงไปตรงมา โดยไม่มีการขีดกันซึ่งกันและกัน

จุดยืนของท่านวันนอร์กับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือตำแหน่งอื่น ๆ จะต้องมิวิสัยทัศน์ มีสติปัญญาที่ดีและต้องมีประสบการณ์งานในกระทรวงนั้น ๆ มาก่อน ก็สามารถทำให้ประสบความสำเร็จได้ มีหลายคนประสบความสำเร็จโดยที่ตนเองไม่เคยมาจากสายงาน เมื่อท่านวันนอร์ เข้าไปบริหารงานเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมใหม่ ๆ เข้าไปก็งงเหมือนกัน เพราะไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะได้มานั่งบริหารงานกระทรวงนี้ ซึ่งกระทรวงคมนาคมต้องดูแลระบบงานทั้งภาคอากาศ บนบก และทางน้ำที่สำคัญและยากที่สุดโดยเฉพาะทางอากาศ

ความสำเร็จของท่านวันนอร์เห็นได้ชัดเมื่อรับหน้าที่แล้วไม่ได้เข้าไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทั้งให้พรรคให้ตนเองและพวกพ้อง ใช้วิธีการทำงานแบบตรงไปตรงมา จึงได้รับความร่วมมือจากข้าราชการประจำค่อนข้างมาก ทำให้งานที่ทำเกือบ 2 ปี จะไม่มีปัญหาอยู่กระทรวงคมนาคม ส่วนปัญหาที่ยุ่งยาก คือ มีคนพยายามจะหาผลประโยชน์มาวิ่งเต้นให้ช่วยทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องท่านวันนอร์ตัดบทหมดไม่ยอมช่วยใครทั้งนั้น ทำงานอย่างตรงไปตรงมา ทำให้ไม่ต้องกังวลเรื่องพรรคพวก การลัดชั้นตอนก็ไม่เกิดขึ้น ท่านยกระดับเศรษฐกิจให้ดีขึ้น โดยกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญพิเศษ เพื่อผลักดันให้เกิดสหกรณ์อิสลามปลอดดอกเบี้ย โดยมีวัตถุประสงค์

ในการรวมตัวชุมชนรากหญ้าและให้ความช่วยเหลือในการยกระดับเศรษฐกิจที่ยั่งยืนแล้วนำมาสู่การเกิดธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 19 /9/ 2564)

ผลงานสูงสุดในชีวิตเป็นประธานรัฐสภา

หลังจากการยุบสภาบรรดาผู้แทนราษฎรทั้งพรรคร่วมรัฐบาลและพรรคฝ่ายค้าน ต่างก็ต้องกลับภูมิลำเนาหาเสียงเลือกตั้งใหม่ แต่เลือกตั้งคราวนี้ท่านวันนอร์ สวมเสื้อพรรคความหวังใหม่และท่านได้ผ่านชนะการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรในจังหวัดยะลาได้ 3 คน พรรคความหวังใหม่ผ่านการเลือกตั้ง 2 คน อีก 1 คนเป็นของพรรคประชาธิปัตย์

ผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 พรรคความหวังใหม่ได้ ส.ส. เข้าสภาผู้แทนเป็นอันดับ 1 ชนะพรรคประชาธิปัตย์แค่ 2 เสียง พรรคความหวังใหม่ได้ 125 เสียง พรรคประชาธิปัตย์ได้ 123 เสียง ท่านพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้เป็นนายกรัฐมนตรี ทำการจัดตั้งรัฐบาล ทาบตามหลาย ๆ พรรคเข้าร่วมรัฐบาล โดยมีพรรคประชาธิปัตย์เป็นฝ่ายค้าน

ท่านวันนอร์ได้รับการแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่ง ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภาตามกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2534 แก้ไข 2535 ระบุว่าประธานสภาผู้แทนราษฎรคือประธานรัฐสภา ด้วยประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร ต้องเป็นคนเสนอชื่อผู้ที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กราบบังคมทูลต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อลงพระปรมาภิไธย แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ท่านวันนอร์กล่าวว่า

ผมนำชื่อท่านพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ขึ้นกราบบังคมทูลให้ทรงแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อบริหารราชการแผ่นดิน ตำแหน่งประธานรัฐสภานี้ ผมมีความภูมิใจที่สุด ถือว่าเป็นความสำเร็จทางการเมืองที่ไม่เคยคาดฝันมาก่อนเลย ประธานรัฐสภาถือว่าเป็นประมุขของฝ่ายนิติบัญญัติ จัดว่าสูงสุดทางการเมืองของคนที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2564)

ความภูมิใจของท่านวันนอร์ ก็คือ เป็นครั้งแรกที่คนภาคใต้ได้เป็นประธานรัฐสภาและนับถือศาสนาอิสลามมาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลาและพี่น้องมุสลิมทั่วประเทศต่างก็ภาคภูมิใจที่ท่านวันนอร์ได้รับเกียรติยศอันสูงสุดนี้ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานรัฐสภา

ในปี 2540 เกิดวิกฤติเศรษฐกิจอย่างรุนแรงทำให้ ท่านพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ต้องลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี ส่งผลให้พรรคประชาธิปัตย์ได้เข้ามาเป็นรัฐบาล พรรคความหวังใหม่ ซึ่งกลายมาเป็นฝ่ายค้านตามธรรมเนียมประธานสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเป็นคนของฝ่ายรัฐบาล เมื่อเหตุการณ์พลิกผันเช่นนั้น ท่านวันนอร์ในฐานะประธานรัฐสภาก็ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีขึ้นกราบบังคมทูลต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ท่านวันนอร์เป็นคนหนึ่งที่มิไหวพริบทางการเมือง แข่งขันกันจัดตั้งรัฐบาลและเป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่างท่านพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ กับ คุณชวน หลีกภัยปรากฏว่า คุณชวนได้เสียงมากกว่าเล็กน้อย ตอนนั้นรัฐธรรมนูญยังเปิดโอกาสให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอผู้นำพรรคฝ่ายค้านหรือฝ่ายรัฐบาลก็ได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีแต่ท่านวันนอร์คิดว่าเพื่อความเป็นธรรม ถึงแม้คุณชวนจะมีเสียงสนับสนุนในสภามากกว่าเล็กน้อยและขณะนั้นกระแสประชาชนต้องการให้ คุณชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีกันมาก ท่านวันนอร์จึงเสนอชื่อ

คุณชวนเป็นนายกรัฐมนตรี และท่านวันนอร์เอง หลังจากท่านชวนเป็นนายก ท่านถูกท่านชวนให้ทำหน้าที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรต่อไปกับรัฐบาลใหม่ได้

การเมืองในสภายังไม่ถึงก่อนหน้าที่จะยุบสภา 6 เดือน ท่านวันนอร์ได้ลาออกจากประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร ด้วยเหตุผลที่ลาออกเนื่องจากการประชุมกรรมการบริหารพรรคความหวังใหม่ มติในที่ประชุมคณะกรรมการเลือกท่านวันนอร์ให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ แทนคนเก่า คือ คุณจาตุรนต์ ฉายแสง ที่เข้ามาเป็นเลขาธิการพรรคไม่นานก็ลาออกไป ท่านวันนอร์จึงได้รับเลือกให้เป็นเลขาธิการพรรคคนต่อมา

หลังจากนั้นพรรคไทยรักไทยได้เสียงข้างมากในการจัดตั้งรัฐบาล ท่าน พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ทาบตามพรรคความหวังใหม่เป็นพรรคแรกเข้าร่วมรัฐบาล ท่านพลเอกชวลิต ก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะว่ามีเสียงสนับสนุนน้อย ต่อจากนั้น ท่านพ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ก็ทาบตามพรรคชาติไทย และพรรคเสรีธรรม มาร่วมจัดตั้งรัฐบาล 4 พรรค ประกอบด้วยพรรคไทยรักไทย ความหวังใหม่ ชาติไทย และเสรีธรรม

หลังจากท่านวันนอร์เข้าไปดูแลมีการปรับปรุงรูปแบบก่อสร้างแต่ไม่ลดขนาด ไม่ลดคุณภาพเพียงปรับปรุงให้เหมาะสมแล้วเปิดประมูลใหม่สามารถลดราคาจากที่เคยประมูลไปแล้วทำหมีนสี่พันล้านบาทคงเหลือสามหมื่นหกพันล้านบาท ลดลงไปเกือบสองหมื่นล้านบาท ซึ่งการลดราคาก่อสร้างครั้งนี้ทำให้พรรคฝ่ายค้านยื่นญัตติขอถอดถอนการดำรงตำแหน่งหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมของท่านวันนอร์ต่อวุฒิสภา แล้วส่งเรื่องไปที่คณะกรรมการปราบปรามพิจารณาการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.)

หลังจากที่ฝ่ายค้านส่งเรื่องการขอถอดถอนต่อ ปปช. แล้ว ท่านวันนอร์ก็ได้เข้าไปชี้แจงต่อ ปปช. ในที่สุด ปปช. ก็มีมติเสียงข้างมากกว่า เรื่องที่ฝ่ายค้านยื่นญัตติขอถอดถอนตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมของท่านวันนอร์ไม่มีมูลปปช.ยกฟ้อง ไม่มีการพิจารณาความผิด เพราะการฟ้องร้องไม่มีมูล

การต่อสู้ของท่านวันนอร์กับการคอร์รัปชั่น ทุจริต ทำให้ท่านวันนอร์ได้รับความไว้วางใจและได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม 2 สมัย ซึ่งไม่เคยถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจในสภาผู้แทนราษฎร

ท่านวันนอร์ยึดเอาประโยชน์ของแผ่นดินเป็นเรื่องใหญ่ สามารถทำให้ประหยัดเงินได้ถึงสองหมื่นกว่าล้านบาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของท่านวันนอร์ ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการทุจริตในโครงการดังกล่าว เช่นกันกับบ้านศรียะลาของท่านวันนอร์ยังมีอีกหลาย ๆ คนที่มาของบ้านท่าน วันนอร์ความเป็นจริงแล้วประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่มีการบริหารด้วยระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา ในเมื่อมีประเด็นไม่ชัดเจน สามารถตรวจสอบและมีการพิสูจน์ ตรวจสอบได้ แต่การตรวจสอบนั้นต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกตรวจสอบด้วย และการให้กำลังใจทำความดีเป็นสิ่งสำคัญ การเป็นนักการเมืองดี ๆ ที่ตั้งใจทำงานจริง เพื่อสังคมและประเทศชาติ และนำมาเป็นแบบอย่างให้กับคนรุ่น ๆ ใหม่ สืบสานต่อไป และท่านวันนอร์ได้ยืนยันไม่ได้โกงเงินหลวง ไม่ได้โกงใคร หากมีการทำผิดสามารถดำเนินการตามกฎหมายว่ากันตามหลักฐานพิสูจน์กันตามกฎหมายว่า ซึ่งสิ่งเหล่านี้พิสูจน์ได้ นี่เป็นจุดยืนของท่านวันนอร์ในห้วงการทำงานที่ได้รับตำแหน่งสำคัญ ๆ ของประเทศไทย

ผลของการวิจัยยังพบว่า ท่านวันนอร์เป็นอาจารย์เป็นมุรอบีย สามารถสอนเด็กให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม ได้อย่างดีเป็นแบบอย่างให้กับลูกศิษย์และแบบอย่างกับบรรดาครู อาจารย์ พอมาเปลี่ยนบทบาทจากอาจารย์ ครู มาเป็นนักการเมือง ท่านวันนอร์สามารถที่จะนำปัญหาของประชาชนเดือดร้อน สามารถสร้าง

ประโยชน์ให้สังคมได้ เส้นทางเข้าสู่การเมืองแบบเต็มตัว ท่านวันนอร์มีภาวะความเป็นผู้นำ ความเสมอภาค มีจุดยืนชัดเจน ต้องการช่วยเหลือประชาชนในทุกด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา เป็นต้น

การทำงานของท่านนับตั้งแต่ท่านลงเล่นการเมือง ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่เป็นมุสลิมที่ประสบความสำเร็จในเวทีระดับโลก ท่านวันนอร์ คือ บุคคลต้นแบบของนักการเมืองมุสลิม นักบริหาร และความเป็นครูของท่านที่ต้องการที่จะพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เพื่อเน้นความเจริญก้าวหน้าของทุก ๆ งานที่ได้รับ และท่านยังเป็นผู้หางบสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน เช่น สร้างมัสยิดในทุก ๆ ที่ เช่น ชนสงฆ์ ปิมน้ำมัน สนามบิน เป็นต้น และยังหาทุนหรือหาเงินเดือนให้กับอิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และครูตาติกา และอื่นหลาย ๆ อย่าง ที่ท่านวันนอร์เป็นแบบอย่างให้กับสังคมไทย ตลอดจนประเทศอาเซียนรู้จักประวัติของท่านวันนอร์เป็นมุสลิมไทยคนหนึ่งที่มีความสามารถในหลาย ๆ ด้าน และเป็นมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัตตานีที่รู้จักในอดีต Serambi Mekkah คือ ระเบียบมวกะห์ แสดงให้เห็นของนักปราชญ์ที่มีบทบาทคล้าย ๆ มวกะห์

อภิปรายผล

ศึกษาชีวประวัติและผลงานวันมูหะมัดนอร์ มะทา ท่านวันนอร์เรียกได้ว่าเป็นแบบอย่างในหลาย ๆ ด้าน ที่ได้สร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมไทย เป็นที่รู้จักและเป็นโมเดลให้กับทุกคน โดยเฉพาะมุสลิมถือได้ว่าเป็นผู้รู้ที่ประจักษ์นับตั้งแต่ท่านลงเล่นการเมือง ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่เป็นมุสลิมที่ประสบความสำเร็จในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ท่านวันนอร์เป็นบุคคลต้นแบบของนักการเมืองมุสลิม นักบริหาร และความเป็นครูของท่านที่ต้องการที่จะพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เพื่อเน้นความเจริญก้าวหน้าของทุก ๆ สาขาอาชีพ ต้นแบบมาจากคุณปู่ของท่าน คือ นายหะยีหะมะ มะทา เป็นดาโต๊ะยุติธรรมหรือผู้พิพากษาเกี่ยวกับเรื่องของศาสนาอิสลาม ประจำจังหวัดยะลา คุณตาของท่านวันนอร์เก็บสะสมหนังสือ เพราะคุณตาเป็นคนอาเล็ม คือ ปราชญ์ท่านหนึ่งที่มีความรู้ จะเห็นได้ว่ารูปแบบโมเดลของคนมุสลิมจะมี 3 ส่วนสำคัญ คือ บ้าน มัสยิด และโรงเรียน เป็นที่ดัดบิยะห์อบรม เพื่อให้เด็กเติบโตภายในภาคหน้า ด้วยคุณธรรม จริยธรรม และท่านวันนอร์เป็นบุคคลฟาฎอนะห์ ความเฉลียวฉลาดของผู้นำมาด้วยความรู้และสติปัญญาโดยเฉลียวสูงกว่าบุคคลที่ให้ที่ไม่ได้เป็นผู้นำ เพราะผู้นำต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา ความฉลาดเท่านั้นที่สามารถจัดการกับปัญหา

วันนอร์มีความเป็นผู้นำที่ผ่านการรวบรวมดูแลในกรอบคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะพิเศษ คุณลักษณะและเงื่อนไขผู้ปกครองหรือผู้นำในอิสลาม โดยมีคุณลักษณะมีความมัสวีเราะฮ์ (อีมาน) เชื่อในอัลลอฮ์ พระเจ้าองค์เดียวและรอซูลุลลอฮ์ มีความเป็นผู้นำในอิสลาม มีประสบการณ์และความสามารถ มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งทางด้านการเมือง และมีความยุติธรรม เนื่องด้วยคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดซึ่งจำเป็นสำหรับผู้ปกครองนั้น คือ คุณลักษณะของความยุติธรรม ความซื่อตรง และความสะอาดบริสุทธิ์จากสิ่งไม่ดี สอดคล้องกับอับลอฮาซิ กะลุแป (2014 : บทคัดย่อ) ได้อธิบายคุณลักษณะเด่นของท่านคอลาสุตดีน อัลฮัยยูบีย์ที่เป็นแม่ทัพ และสามารถพิชิตไบตุลมักดิสได้สำเร็จและได้ก่อตั้งราชวงศ์อัลฮัยยูบีย์แห่งอียิปต์ ซีเรีย ซูดาน และเอเชียย่อย นอกจากนั้นท่านคอลาสุตดีนได้สร้างความสมานฉันท์ ประองตองประเทศมุสลิมเหล่านั้นเป็นหนึ่งเดียวภายใต้การนำของคอลาสุตดีน สร้างความสงบสุขให้มุสลิมและทุกคนด้วยการให้เกิดดีซึ่งกันและกัน นอกจากนั้น ท่านได้อธิบายมุมมองของนักปราชญ์ 2 ท่านที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับคอลาสุตดีน ที่มีบทบาทการทำงานสงคราม บทบาทในการปกครอง

บทบาทในการพิชิตไบตุลมักดิส บทบาทในการบริหารการปกครอง บทบาทในด้านการทหาร และบทบาทการสร้างสันติภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่าท่านศอลาฮุดดีน อัลฮัยยูบียี ไม่ได้เน้นในเรื่องญิฮาดสงครามอย่างเดียว แต่ท่านศอลาฮุดดีน อัลฮัยยูบียี ได้เน้นญิฮาดของท่านในสาขาอาชีพอื่น ๆ ที่ครอบคลุมกับชีวิตทั้งหมด ความเหมือนและความต่างจะเห็นได้ว่า ท่านวันนอร์มีบทบาทในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศไทย สอดคล้องกับอาหมัดอุมาร์ จะปะเกีย (1997 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการเมืองไทยและบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า ทศนะทางการเมืองกับนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นสังคมมุสลิม ไม่ว่าเรื่องของศาสนา การศึกษา เศรษฐกิจ และผู้นำในสังคมก็ยังคงเป็นมุสลิม และเมื่อกล่าวถึงความเหมือนและความต่างจะพบว่าการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมมุสลิมของภาคใต้ และที่สำคัญความเป็นผู้นำมุสลิมในสังคม และมีความต่างคือ การศึกษาบทบาทวันนุหะหมัดนอร์ มะทา ในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ความเหมือนและความต่าง จะพบว่า การศึกษาของท่านวันนอร์จะเน้นในเรื่องบทบาทในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ไม่ได้มองเฉพาะนโยบายการเมืองใน 3 จังหวัดเท่านั้น แต่บทบาทมุสลิมไทยในการพัฒนาประเทศ และสอดคล้องกับจรัญ มะลูลีม และคณะ (2539) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของมุสลิมในประเทศไทยตั้งแต่การตั้งถิ่นฐาน สภาพเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม รวมไปถึงความสัมพันธ์ของกลุ่มมุสลิมในประเทศไทยที่มีต่อมุสลิมประเทศอื่น ๆ ในลักษณะขององค์กรทางสังคมและทัศนคติของกลุ่มชาวไทยมุสลิมต่อกลุ่มมุสลิมในประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้าง ความเข้าใจในอัตลักษณ์ของมุสลิมภาคใต้ที่แตกต่างไปจากมุสลิมในภาคอื่น ทั้งความคิด ทัศนคติ ที่กำหนดพฤติกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มมุสลิมภาคใต้ให้มีวิถีที่ต่างจากมุสลิมกลุ่มอื่น ๆ ในประเทศไทย ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับความห่างไกลทางพื้นที่เหตุเพราะวิถีทางอิสลามของมุสลิมทั่วประเทศไทยยกเว้นในกลุ่มภาคใต้นั้นจะเป็นไปในทางเดียวกัน แม้ว่าจะอยู่ต่างพื้นที่กัน ดังนั้น ความแตกต่างทางวิถีชีวิตของกลุ่มมุสลิมในภาคอื่น ๆ ความเหมือนและความต่าง จะพบว่า ท่านวันนุหะหมัดนอร์ มะทา เป็นคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีที่มา เชื้อสาย วงตระกูล การดำรงตำแหน่งโต๊ะกอฎี दाโต๊ะยุติธรรม มีบริบทความเป็นมุสลิมภาคใต้และให้ความสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในการแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

สรุปผล

สายตระกูลของท่านวันนุหะหมัดนอร์ มะทา เดิมตั้งอยู่ในชุมชนจะบังติกอเขตเทศบาล เมืองปัตตานี เป็นบุตรของนายเจ๊ะอาแว มะทา และมารดาของท่าน คือ นางเวละบีเยาะ มะทา ท่านวันนุหะหมัดนอร์ มะทา เป็นที่รู้จักในนามแบนอร์อาจารย์วันนอร์หรือส.ส.วันนอร์ เคยเป็นครูใหญ่โรงเรียนอัตตารียะห์อิสลามียะห์ เป็นอาจารย์สอนราชภัฏยะลาและราชภัฏสงขลานครินทร์ ท่านเป็นนักการเมืองมุสลิมไทยและเป็นแกนนำกลุ่มวาดะห์ที่รวบรวม ส.ส. มุสลิม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ท่านวันนอร์เคยเป็นอดีตประธานรัฐสภา รองนายกรัฐมนตรี เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (2 สมัย) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเป็นอดีต ส.ส. 9 สมัย ท่านวันนอร์ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. จังหวัดยะลากับท่าน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ในนามพรรคกิจสังคม ปรากฏว่าญาติพี่น้องส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เพราะว่าตอนนั้นอนาคตทางการเมืองไม่รู้จะไปทางไหนจะเทียบกับการเป็นอาจารย์สอนอยู่ในวิทยาลัยครู

และได้เลื่อนขึ้นเป็นรองอธิการบดีวิทยาลัยครูสงขลา ซึ่งอนาคตงานทางราชการของท่านวันนอร์กำลังไปได้ดี ท่านวันนอร์ได้กลับมาทำงานการเมืองอีกครั้งหนึ่ง และนับจากนั้นเป็นต้นไป บทบาทชีวิตก็ผูกพันกับการเมืองเรื่อยมา กลายเป็นนักการเมืองระดับแนวหน้าที่มีอนาคตรุ่งโรจน์ตามลำดับ ได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งสูงสุดในชีวิตทางการเมือง ในเวลาต่อมา ผลงานของท่านวันนอร์ จะเห็นได้ชัดจากภาระหน้าที่ในตำแหน่งสำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาลหรือ ฝ่ายค้าน ท่านวันนอร์เป็นบุคคลหนึ่งที่มีความเป็นภาวะผู้นำในการแก้ปัญหาประเทศชาติ โดยเฉพาะการรวมตัว เพื่อจัดตั้งรัฐบาล การพัฒนาสังคม เป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องรับผิดชอบ ซึ่งจะเริ่มต้นจากการพัฒนาตนเองเป็นหลัก ด้วยความรู้ ผ่านการอบรม ตระปียะห์ที่ดี ก้าวต่อมาเป็นการสร้างและพัฒนาครอบครัว ให้สมบูรณ์ที่สุดโดยผ่าน กระบวนการการศึกษาที่บูรณาการ คุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแกนหลักในการนำพาครอบครัวที่ดี และก้าวต่อมา คือ การสร้างสังคมที่ดี และสร้างความเจริญให้กับประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาเปรียบเทียบโมเดลผู้นำมุสลิมไทยกับผู้นำมุสลิมในประเทศอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาไทย

- จรัญ มะลูลีม และคณะ. (2539). *ไทยกับโลกมุสลิม : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวไทยมุสลิม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร หลงจิ (2560). *บทบาทของมุสลิมไทยในการเคลื่อนไหวทางสังคมผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจอิสลามในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาคมศิษย์เก่าอาหรับประเทศไทย. (2541). *พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน พร้อมความหมายภาษาไทย*. ซาอุดีอาระเบีย : ศูนย์กษัตริย์ฟะฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน มะดีนะฮ์.
- สุจิตรา สง่าเนตร. (2530). *การยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีศึกษาเฉพาะข้าราชการ. ในจังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์) กรุงเทพฯ.
- อับดุลอาซิ กะลุเป และคณะ. (2561). *การสร้างคนของพรรคการเมือง Partai Keadilan Sejahtera (PKS) ในเมืองจาการ์ตาของประเทศอินโดนีเซีย*. ปัตตานี: คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.
- อาหะมะกอชี กาซอและคณะ. (2556). *ความรุนแรง ในครอบครัวมุสลิม ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา: ศึกษาสาเหตุและวิธีการแก้ไข*. วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ, 3(2): 131-142.
- อาหะหมัดอุมาร์ จะปะเกีย. (1997). *ได้ศึกษาเรื่องการเมืองไทยและบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.

เอกสารอ้างอิงฉบับภาษาต่างประเทศ

- Abdul Rahman Abdullah. (2007). *Sejarah Tamadun Islam*. Kedah Darussalam: Pustaka Darussalam.

Ali Jarishah. (1986). *Dakwatullah Baina al-Takwin wa al-Tamkim*. Al-Qahirah: Maktabah Wahbah.

สัมภาษณ์

วันมูหะหมัดนอร์ มะทา(ผู้ให้สัมภาษณ์) ฮาริส มะรือสะ (ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านศรียะลา ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2564.

มุขตาร์ มะทา (ผู้ให้สัมภาษณ์) ฮาริส มะรือสะ (ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านศรียะลา ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2564.

ซุการ์โน มะทา (ผู้ให้สัมภาษณ์) ฮาริส มะรือสะ (ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านศรียะลา ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลาเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2564.

กูเฮง ยาวอฮาชัน (ผู้ให้สัมภาษณ์) ฮาริส มะรือสะ (ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ ต.บาเจาะ อ.บาเจาะ จ.นราธิวาสเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2564.

กมลศักดิ์ ลีวาเมาะ (ผู้ให้สัมภาษณ์) ฮาริส มะรือสะ (ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ ต.บาเจาะ อ.บาเจาะ จ.นราธิวาส เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2564.

หมอลาลี เบ็ญหมัด (ผู้ให้สัมภาษณ์) ฮาริส มะรือสะ (ผู้สัมภาษณ์) ทางออนไลน์ เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2564

منهج الترجيح للمسائل النحوية بين ابن هشام الأنصاري وأبي الحسن الأشموني في شرحيهما على ألفية ابن مالك

**Weighting Method for Grammatical Issues between Ibnu Hisham al-Ansori and Abi
al-Hasan al-Ashmouni in Their Explanation of Alfiyah Ibnu Malik**

¹محمد فضلي شاه دوله

¹Muhammadfadlishah Doloh

¹سيمسو جي لينج

¹Samsu Chekleng

(Received: Nov 13, 2023; Revised: May 14, 2024; Accepted: Jun 12, 2024)

ملخص البحث

هذا البحث يهدف إلى مقارنة الترجيحات النحوية المتفق عليها والمختلف فيها بين ابن هشام والأشموني في كتاب أوضح المسالك وكتاب منهج السالك، وتوضيح المنهج المتبع لدى ابن هشام والأشموني في ترجيح المسائل النحوية، وقد اتبع الباحث في دراسة هذا الموضوع المنهج التحليلي والمقارن، وتوصل الباحث من خلال هذه الدراسة إلى عدة نتائج أهمها: توضيح المنهج المتبع لدى ابن هشام والأشموني في ترجيح المسائل النحوية التي تتكون من المنهج البصري والمنهج الكوفي، ومقارنة الترجيحات النحوية المتفق عليها بين ابن هشام والأشموني تسعة عشر ترجيحاً، والترجيحات النحوية المختلف فيها بين ابن هشام والأشموني ستة عشر ترجيحاً، وهذه الترجيحات النحوية التي تشتمل على المسائل في ست مرفوعات وثمانٍ منصوبات وثلاث مجرورات. الكلمات المفتاحية: الترجيح النحوي، المسائل النحوية، ابن هشام، الأشموني، ألفية ابن مالك

ABSTRACT

This research aims to balance preference of grammatical issues agreed upon and disagreed upon between Ibnu Hisham and AL-Ashmouni in the book of Au-dhahul masalik and the book of Minhagusalik., and the description of following method of Ibnu Hisham and AL-Ashmouni in their

¹برنامج اللغة العربية وآدابها كلية الآداب والعلوم الاجتماعية، جامعة فطاني

¹ Arabic Language and Literature Faculty Liberal Arts and Social Sciences Fatoni University (Corresponding author / Email: fadlishah2015@gmail.com.)

preference of grammatical issues, In this study the researcher followed the comparative and analytical approach, And includes the method followed by Ibnu Hisham and AL-Ashmouni in their preference of grammatical issues in basrians method, kufites method, And this result is weighting agreed upon between Ibnu Hisham and AL-Ashmouni has nineteen issues, and weighting disagreed upon between them has sixteen issues in six mar-fu-aat, eighteen man-su-baat and three maj-ru-raat.

Keywords: *Grammatical Weighting, Grammatical Issues, Ibnu Hisham, Al-Ashmouni, Alfiah Ibnu Malik*

مقدمة

الحمد لله الذي أنعم على الإنسان بنعمة العلم والمعرفة والصلاة والسلام على نبينا محمد صلى الله عليه وسلم المثل الأعلى، والمعلم الأمين وعلى أصحابه سرح الهدى الذين اتبعوا هديه وساروا خطاه، منذ أن أوحى الله تعالى إلى رسوله الأمين كتابه المبين، أما بعد: فإنَّ مجهود علماء اللغة والنحو والصرف لا تفتقر وعنايتهم به لا تكل وبحوثهم لا تتوقف وقد كان حرصهم على سلامة اللغة، وضبط قواعدها، وحمايتها من اللحن الذي تسرب إليها. إنَّ علم النحو وسيلة لفهم معاني القرآن الكريم ومعرفة أحكامه، وقد وضع العلماء على مدى العصور السابقة أهمية هذا العلم حتى وصل إلينا على ما هو عليه الآن، وفهم القدماء درس النحو فهما صحيحا في صناعتهم من هذا علم النحو، وبذل القدماء في الدراسات النحوية جهودا مقدرة، ما زالت تؤتي أكلها كل حين، فيتلقاها طلاب العلم بالبحث والتقصي جيلا بعد جيل.

ويجد الباحث الأسباب المؤدية إلى ظهور الخلافات النحوية في كتاب أوضح المسالك وكتاب منهج السالك، هي: الاختلاف في الآراء النحوية، والاختلاف في استشهاد النحاة، والاختلاف في الشذوذ، والاختلاف القياس، والاختلاف في تنبيهات الأشموني، والعلاقة بين أسبابها وترجيحاتها للوصول على القضايا النحوية، دراسة رحاب عوض السيد عبد الله (2017). وهذه الاختلافات تحتاج إلى ترجيح مسائلها، فقد اختار الباحث شرحي ابن هشام الأنصاري وأبي الحسن الأشموني لأنهما أوسع شرح الألفية على ابن مالك وكذلك شرحهما الذي رغب الباحث فيه، دراسة محمد خير الدين كرموش (2020). خلص الباحث أن الراجح في اللغة: هو التفضيل بحكمة ودليل، وفي الاصطلاح: أنه يدل على إجراء المعاني اللغوية في الدليلين محل الترجيح، وكان الترجيح في توضيح بقوة الدليل أو الإثبات المزية. وأما الترجيح بين الأدلة النحوية في الاصطلاح: هو تغليب أحد الدليلين المتعارضين على الآخر، سواء أكان تغليب هذا الدليل بوصف تابع له، أم بمساندة دليل آخر، فوجد الباحث دراسة هادي أحمد فرحان الشجيري (2019). أن الترجيح في مسائل الخلاف

النحوي أمر مهم للمتخصصين، وأسباب الترجيح في مسائل الخلاف استنبطتها من طريقة أصحاب الخلاف في ذكر المسائل والانتصار لها، ودراسة ترجيح المسائل النحوية مهمة للمتخصصين، دراسة عبد الرحمن (2020).

أهداف البحث

يهدف هذا البحث إلى الآتي:

1. توضيح المنهج المتبع لدى ابن هشام في الأوضح والأشثوني في المنهج من المسائل النحوية.
2. الدراسة حول الترجيحات النحوية المتفق عليها والمختلف فيها لدى ابن هشام والأشثوني.

منهجية البحث

اعتمد الباحث على المنهج التحليلي والمقارن، وذلك بتحليل المسائل الخلافية التي تتعلق على كتاب أوضح المسالك ومنهج السالك بتحديد مسائل ما، ويقارن الباحث الترجيحات النحوية بين ابن هشام والأشثوني في كتاب أوضح المسالك ومنهج السالك للحصول على نتائج المتفق عليها والمختلف فيها، وقام الباحث ببحث الأحكام النحوية من المسائل الخلافية في القواعد النحوية، ويبرز جلياً دور ابن هشام والأشثوني في النحو العربي، لأنهما الشرحان المشهوران في مصر، وكان لديهما الآراء العديدة والشروط المختلفة للقاعدة النحوية في كتابي أوضح المسالك ومنهج السالك ومعرفة الأحكام المختلفة في مقارنة ترجيحات النحوية لدى ابن هشام والأشثوني.

المنهج المتبع لدى ابن هشام والأشثوني في ترجيح المسائل النحوية:

إن المنهج المتبع لدى ابن هشام في ترجيح المسائل النحوية يسير على منهج البغدادي، ويوازن بين آراء البصريين والكوفيين، والمنهج المتبع لدى الأشثوني في ترجيح المسائل النحوية يوافق في الكثير من الآراء النحوية، ويوازن آراء ابن مالك في شرحي التسهيل والكافية، دراسة عماد حمد عبد (2020). وكذلك دراسة محمد خير الدين كرموش (2020). ويوضح الباحث المنهجين بالتفصيل:

1. المنهج البصري الذي اتبعه ابن هشام في ترجيح باب النداء: أن يكون المنادى علماً مفرداً موصوفاً بابن متصل بالعلم مضاف لابن إلى علم آخر، ففي المنادى إذا وصف بـ(ابن) نحو: (يا زيد بن سعيد)، ويجوز الفتح والضم.

يتضح للباحث أنّ ابن هشام يرجح مذهب البصريين في الفتح هي فتحة الإعراب نحو قولك: (يا زيد بن سعيد)، وكان الضم على الأصل، وهذه المسألة قد اختلف فيها النحاة، ويبين لنا آراء النحاة، ولكل رأي

راجع عندهم، واختار سيبويه الفتح الأول، وذهب المبرد إلى أن الضم أجود وهو القياس، وزعم ابن كيسان أن الفتح أكثر في كلام.

2. المنهج الكوفي الذي اتبعه ابن هشام في ترجيح باب التوكيد: أن يكون المنكر المؤكد محدودا زمنيا أو مقدارا أي: ما كان موضوعا لمدة لها ابتداء وانتهاء ك(يوم)، و(أسبوع)، و(شهر)، و(حول)، وكذلك أن يكون التوكيد من ألفاظ الإحاطة والشمول، نحو: (اعتكفْتُ أسبوعاً كلُّه)، أن (أسبوعا) من توكيد النكرة محدودا زمنيا في أسبوع، وهذا يجوز توكيده على مذهب الكوفيين، دراسة زينب بنت يونس (2019).

يتضح للباحث أنّ ابن هشام يرجح مذهب الكوفيين في حصول الإفادة من توكيد النكرة لورود السماع به، وهذا الصحيح، وهنا أفاد معنيين، أحدهما منصوب عليه وهو أن أسماء النكرات يصح توكيدها ويجوز قياسا، لكن بشرط حصول الفائدة به، وذلك أن توكيد النكرة تارة يكون غير مفيد فلا يجوز، نحو: (رأيتُ رجلاً نفسه) و(أتاني ناسٌ كلهم)، فهذا ونحوه ممنوع، من حيث إنه لا يحصل فائدة ولأن التوكيد إنما يفيد فيما حصل معناه عند المخاطب، والنكرة لم تتحصل بعد.

1. المنهج البصري الذي اتبعه الأشموني في ترجيح باب حروف الجر: أنهم لم يعهدوا الجر ب(بل) و(الفاء) و(الواو) أصلا، أن الواو ليست هي التي تعمل الجر، وإنما عامل الجر (رب) مقدرة، قالوا لأن الواو حرف عطف، وحرف العطف لا يعمل شيئا، لأن الحرف إنما يعمل إذا كان مختصا، وحرف العطف غير مختص فوجب أن لا يكون عاملا، وإذا لم يكن عاملا وجب أن يكون العامل رب مقدرة، والذي يدل على أنّها واو العطف وأن رب مضمرة بعدها أنه يجوز ظهورها معها، نحو: (وربّ بلد).

يتضح للباحث أنّ الأشموني يرجح مذهب البصريين أن يجر ب(رب) المضمرة، وهو الظاهر عند الأشموني، وبعد ذلك يبين لنا أحكام أخرى للاستعمال (ربّ)، ويحذف (رب) ويبقى عملها بعد (الفاء) كثيرا، وبعد (الواو) أكثر لأن العرب تبدل من (ربّ) الواو، وتبدل من الواو الفاء لاشتراكهما في العطف، وبعد (بل) قليلا لبعدها من الواو، وبدونهن أقل من عملها محذوفة وقد سبقت ب(الفاء) أو (الواو) أو (بل).

2. المنهج الكوفي الذي اتبعه الأشموني في ترجيح باب الحال: ذهبوا إلى هذا التمسك بظاهر

الآيات الواردة في قول الله تعالى: ﴿أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ﴾ سورة النساء: الآية 90، لأن الفعل الماضي يجوز أن يقع حالا فحصرت فعل ماض وهو في موضع الحال، وتقديره: حصرة صدورهم.

يتضح للباحث أنّ الأشموني يرجح مذهب الكوفيين في لزوم (قد) مع الارتباط بالواو فقط دون لزومها مع الماضي المثبت مطلقا في الظاهرة أو المقدرة، ويجوز إثبات (قد) وحذف (قد) في المرتبط بالضمير وحده قوله تعالى: ﴿وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقَّبَ حُكْمِهِ﴾ سورة الرعد: الآية 41، أو بهما معا قوله تعالى: ﴿وَلَا تَيْمَمُوا

الْحَيِّثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِأَخِيذِهِ ﴿ سورة البقرة: الآية 267، تمسكا بظاهر، دراسة زينب بنت يونس (2019).

منهج الترجيح النحوي بين ابن هشام والأشموني في المرفوعات

إنَّ الترجيح النحوي بين ابن هشام والأشموني بناء على الآيات القرآنية، والأحاديث الشريفة، والشعر الفصيح، وأقوال العرب القدماء، وأقوى رأي من آراء النحويين المختلفة، ويعتمد ابن هشام والأشموني على الأساس في ترجيحاتها، وكانت طريقة الترجيح بين ابن هشام والأشموني في المرفوعات اختياراً على القرآن الكريم، والشعر الفصيح، وكلام ابن مالك والناظم، وكثرة استعمال العرب في الكلام، وبعض النحاة أجازوا في الكلام.

النتائج في مقارنة الترجيحات النحوية بين ابن هشام والأشموني في المسائل الآتية:

1. باب الفاعل، المسألة الأولى: تقديم الفاعل على الفعل.
الأول: حكم الفاعل بمحذوف الفعل هو الترجيح المتفق عليه في جواز تقدير الفعل.
الثاني: كون الفاعلية كقوله تعالى: ﴿عَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ﴾ سورة الواقعة: الآية 59، هو الترجيح المتفق عليه في جواز الابتدائية والفاعلية.
- الثالث: حكم تقديم الفاعل على الفعل في قول الزَّيَّاء: (مَا لِلْجَمَالِ مَشْيُهَا وَنَيْدًا)، هو الترجيح المختلف فيه في الجواز والمنع.
2. باب نائب الفاعل، المسألة الثانية: تعدى الفعل لأكثر من المفعول الواحد.
الأول: حكم نيابة المفعول الثالث هو الترجيح المتفق عليه في جواز نيابته.
3. باب المبتداء، المسألة الثالثة: الابتداء بالنكرة.
الأول: حكم الابتداء بالنكرة هو الترجيح المتفق عليه في جوازه للحصول على الفائدة.
4. باب الخبر، المسألة الرابعة: وقوع الخبر ظرفاً.
الأول: حكم وقوع الخبر ظرفاً ومجروراً هو الترجيح المتفق عليه في متعلقهما المحذوف.
الثاني: حكم التقدير في محذوف الظرف والمجرور هو الترجيح المتفق عليه في كائن أو مستقر.
الثالث: حكم التقدير في كائن ومستقر هو الترجيح المختلف فيه في مذهب البصريين وابن الناظم.
الرابع: حكم وقوع الخبر اسم الزمن هو الترجيح المتفق عليه في حصول الفائدة.
5. باب اسم كان وأخواتها، المسألة الخامسة: حذف (كان) مع اسمها.
الأول: حكم حذف (كان) مع اسمها هو الترجيح المتفق عليه في أكثر من جواز حذفه .
الثاني: حكم نصب الأول ورفع الثاني هو الترجيح المتفق عليه في حذفه مع اسمها ويبقى الخبر.
الثالث: حكم نصب بعد (لو) هو الترجيح المتفق عليه في حذفه مع اسمها ويبقى الخبر.

6. باب خبر إنّ وأخواتها، المسألة السادسة: دخول لام الابتداء على خبر (إنّ).
الأول: حكم دخول لام الابتداء على خبرها هو الترجيح المتفق عليه في دخولها إلى خبر (إنّ).

منهج الترجيح النحوي بين ابن هشام والأشثوني في المنصوبات

إنّ طريقة الترجيح بين ابن هشام والأشثوني في المنصوبات بناء على القرآن الكريم، والأحاديث الشريفة، والشعر الفصيح، والآراء النحوية، وأقوال العرب القدماء، واستعمال العرب في الأصل، وكثرة استعمال العرب في الكلام، ويعتمد ابن هشام والأشثوني على الأساس في ترجيحاتها.

النتائج في مقارنة الترجيحات النحوية بين ابن هشام والأشثوني في المسائل الآتية:

1. باب المفعول المطلق، المسألة الأولى: نيابة المصدر المؤكد لعامله.
الأول: حكم المصدر المؤكد لعامله هو الترجيح المتفق عليه في عدم التثنية والجمع اتفاقاً.
الثاني: حكم المصدر غير المؤكد لعامله هو الترجيح المتفق عليه في جواز التثنية والجمع اتفاقاً.
الثالث: حكم المصدر النوعي هو الترجيح المتفق عليه في المنع عند الشلوبيين.
2. باب المفعول لأجله، المسألة الثانية: جر المفعول لأجله.
الأول: حكم جر المفعول لأجله هو الترجيح المتفق عليه في جوازه بالشروط.
الثاني: حكم المقرون بـ(أل) جره باللام هو الترجيح المتفق عليه في الكثرة للشاهد الثاني.
3. باب المفعول فيه، المسألة الثالثة: ناصب الظرف في المفعول فيه
الأول: حكم ناصب الظرف هو الترجيح المختلف فيه في مذكور العامل وحذف المضافين.
4. باب المفعول معه، المسألة الرابعة: رجحان العطف والمفعول معه.
الأول: حكم رجحان العطف والمفعول معه هو الترجيح المتفق عليه في جوازهما.
الثاني: حكم (جئتُ وزيداً) هو الترجيح المختلف فيه في وجوب النصب وترجيح النصب.
5. باب المنادى، المسألة الخامسة: النداء ما فيه (أل).
الأول: حكم نداء ما فيه (أل) اسم الله تعالى هو الترجيح المتفق عليه في حذف حرف النداء، ويعوض عنه الميم المشددة في (اللهم).
- الثاني: حكم نداء اسم الجنس المشبه به هو الترجيح المختلف فيه في القياس الصحيح لدى الأشثوني ولدى ابن هشام غير مذكورها.
6. باب المستثنى، المسألة السادسة: تكرار (إلا) في المستثنى.

- الأول: حكم تكرار (إلا) للتوكيد هو الترجيح المختلف فيه في العطف والبدل واجتماع بينهما.
- الثاني: حكم تكرار (إلا) لغير التوكيد هو الترجيح المتفق عليه في واقع الحركات ونصب الباقي.
- الثالث: حكم تكرار (إلا) كلام غير إيجاب هو الترجيح المختلف فيه في رفع الأول ونصب الباقي.
7. باب خبر كان وأخواتها، المسألة السابعة: تقديم خبر كان وأخواتها.
- الأول: حكم تقديم خبر كان وأخواتها هو الترجيح المختلف فيه في الجواز عموماً وبعض أخواتها بالجواز والمنع تقديم خبر أخواتها.
- الثاني: حكم تقديم خبر (دام) هو الترجيح المتفق عليه في المنع اتفاقاً والمنع إجماعاً.
- الثالث: حكم تقديم خبر (ليس) هو الترجيح المختلف فيه في غير الجائز عند جمهور البصريين والكوفيين وابن هشام وغير المذكور هذا الحكم عند الأشموني.
- الرابع: حكم تقديم خبر النفي بغير (ما) هو الترجيح المختلف فيه في الجواز جميعاً عند الأشموني وابن مالك وغير المذكور هذا الحكم عند ابن هشام.
8. باب اسم إنَّ وأخواتها، المسألة الثامنة: العطف على اسم إنَّ وأخواتها.
- الأول: حكم العطف بالنصب على اسم إنَّ وأخواتها هو الترجيح المختلف فيه في أصل النصب وتعيين النصب عند الأشموني وغير الترجيح من العطف بالرفع أو النصب عند ابن هشام.

منهج الترجيح النحوي بين ابن هشام والأشموني في المجزورات

إنَّ طريقة الترجيح بين ابن هشام والأشموني في المجزورات بناء على القرآن الكريم، والشعر الفصيح، والآراء النحوية في التسهيل، وكثرة استعمال العرب في الكلام، ويعتمد ابن هشام والأشموني على الأساس في ترجيحاتها.

النتائج في مقارنة الترجيح النحوية بين ابن هشام والأشموني في المسائل الآتية:

1. باب حروف الجر، المسألة الأولى: حذف (رُبَّ) وإبقاء عملها.
- الأول: حكم حذف (رُبَّ) وإبقاء عملها، هو الترجيح المختلف فيه في حذفها ويبقى عملها بعد الواو أكثر والجر بـ(رُبَّ) المضمر.
- الثاني: اعتماد المذهب في حذف (رُبَّ) وإبقاء عملها، هو الترجيح المختلف فيه في مذهب ابن مالك وابن هشام هو مذهب البصريين لدى الأشموني.
2. باب الإضافة، المسألة الثانية: معاني الإضافة.
- الأول: حكم معاني الإضافة هو الترجيح المختلف فيه في معنى (اللام) بأكثرية لأنها الأصل عند ابن هشام وغير الترجيح عند الأشموني.

الثاني: حكم معاني إضافة الأعداد إلى المعدودات هو الترجيح المختلف فيه في معنى (من) موافقة ابن مالك والأشثوني وغير المذكور هذا الحكم عند ابن هشام.

3. باب الممنوع من الصرف، المسألة الثالثة: جر الممنوع من الصرف.

الأول: حكم المتصرف للضرورة هو الترجيح المختلف فيه في الجواز لثبوت سماعه عند الأشثوني والجواز غير الترجيح لابن هشام.

مناقشة الباحث في مقارنة الترجيحات النحوية بين هشام والأشثوني اتفاقا واختلافا

يتفق ابن هشام والأشثوني في ترجيح المسائل النحوية من الأدلة المتساوية سواء كان من القرآن الكريم والحديث الشريف والشعر الفصيح، وكذلك الفكرة الموحدة في مجال الاستشهاد بها. يختلف ابن هشام والأشثوني في ترجيح المسائل النحوية من اعتماد مذاهب النحاة على استنباط الأحكام النحوية بعضه يعتمد على مذهب البصريين وبعضه يعتمد على مذهب الكوفيين، لهما فكرتان متعددتان.

أسلوب الترجيح

استعمل كل من ابن هشام والأشثوني أسلوب الترجيح اثنتا عشرة صيغة، وتشتمل على أساليب الآتية منها: (الراجح والمرجوح)، و(الأرجح)، و(يترجح ويرجح ورجح)، و(الصحيح)، و(الصواب)، و(على الأصح)، و(والأفصح)، و(المختار)، و(واختار)، و(على الأولى)، و(الأكثر وكثرة وكثير)، و(الغالب)، ونتيجة استعمالات الصيغ الترجيحية المتفق عليها اثنتا عشرة صيغة، ولا توجد صيغ ترجيحية أخرى المختلف فيها.

خلاصة

قد خلص الباحث إلى النتائج الآتية:

- 1- كانت الأسباب المؤدية إلى ظهور الخلافات النحوية المشتعلة على خمسة أسباب.
- 2- المنهج المتبع لدى ابن هشام والأشثوني في ترجيح المسائل النحوية المتفق عليه منهجين.
- 3- الترجيح النحوي بين ابن هشام والأشثوني المتفق عليها تسعة عشر ترجيحاً، والمختلف فيها ستة عشر ترجيحاً.
- 4- تنوعت المصادر التي اعتمد عليها كل من ابن هشام والأشثوني في ترجيحاتها إلى خمسة أنواع هي: آيات القرآن الكريم، وأحاديث السنة النبوية، وأشعار العربية الفصيحة، وأقوال العرب القدماء، واستعمال اللغة العربية في الأصل.
- 5- إن أساليب الترجيحات النحوية بين ابن هشام والأشثوني المتفق عليها اثنتا عشرة صيغة
- 6- اشتمل أوضح المسالك ومنهج السالك على المسائل الخلافية والآراء العديدة في الكتابين.

المراجع والمصادر

- رحاب، عوض السيد عبد الله. (2017). تنبيهات الأشموني النحوية أصولها وموقعها في الفكر النحوي. رسالة الدكتوراه، جامعة أم درمان الإسلامية، جمهورية السودان.
- زينب، بنت يونس. (2019). الخلاف النحوي وترجيحه عند ابن هشام من خلال كتابه شرح شذور الذهب في معرفة كلام العرب. رسالة الماجستير، جامعة فطاني، مملكة تايلاند.
- هادي، أحمد فرحان الشجيري. (2019). مسالك الترجيح في مسائل الخلاف النحوي. جمهورية العراق: المقالة البحثية.
- عبد الرحمن. (2020). منهج ابن مالك في تأليف الألفية وفي ترجيح الاختلافات النحوية بين البصريين والكوفيين فيها. رسالة الماجستير، جامعة شريف هداية الله الإسلامية الحكومية جاكارتا، جمهورية إندونيسيا.
- محمد، خير الدين كرموش. (2020). القواعد الكلية ودورها في الترجيح بين الأوجه النحوية عند ابن هشام الأنصاري. أطروحة الدكتوراه، جامعة قاصدي مرباح ورقلة، الجمهورية الجزائرية.
- عماد، حمد عبد. (2020). منهج الأشموني في كتابه توضيح التوضيح. المقالة البحثية، جامعة الأنبار، العراق.